

REVISTA MUSICAL CATALANA

WWW.REVISTAMUSICAL.CAT

376

+ ANY IGNASIÀ
MÚSICA I RELIGIÓ A MANRESA

+ NOVA TEMPORADA
EL PALAU DE LA MÚSICA...
I DE LA TECNOLOGIA

LA
CASA
DELS
CANTS

QUÈ ENS FA
HUMANS?

LAIA MASRAMON

LA PIANISTA DE L'EMOCIÓ

DOSSIER CENTENARI DE LA MORT DE FELIP PEDRELL

LA NOSTRA LLENGUA ÉS LA TEVA VEU

**Fem que la tecnologia
parli català.
Entra i dona la teva veu.**

FA POCS MESOS l'esclat de la guerra a Ucraïna ens recordava, un cop més, la fragilitat de tot allò que ens envolta, alhora que feia aflorar tant les febleses com les fortaleeses humanes. Les sancions econòmiques a Rússia han propiciat que, també des d'altres àmbits, com l'esport o la cultura, s'hagin adoptat posicionaments a favor de la pau i mesures que han despertat de nou, en ocasions de manera impulsiva i visceral, l'eterna disjuntiva entre l'home i l'artista, entre on acaba el músic i on comença la persona.

Nombroses institucions musicals no tan sols han volgut afirmar sense fissures l'oposició a la barbàrie, sinó que han cancel·lat la contractació de determinats artistes russos que no s'hi han afegit, perquè davant d'esdeveniments d'extrema gravetat, el paradigma de llibertat d'expressió que estem acostumats a defensar topa amb el respecte a les víctimes. Però mentre aquests han estat vetats dels escenaris de mig món –la reacció ha estat majoritària, però no unànime–, molts músics, cantants, ballarins, actors i cineastes d'aquell país sí que s'han manifestat en contra de la guerra, i a d'altres, que no ho han fet de manera espontània, se'ls ha demanat que s'hi pronunciïn públicament. El debat està servit i no és ni nou ni finit.

La sinècdoque, aquella figura retòrica que es defineix per prendre el tot per la part o la part pel tot, no es pot aplicar a la lleugera en aquest cas. Evidentment, un país no és igual al seu règim polític i exigir una actitud activa als seus artistes obviament les conseqüències que els pot comportar tenir-la, és tan poc ètic com lícit és voler emprendre algun tipus d'ac-

ció que ens allunyi de la indiferència. Per tant, si volem fer gestos que vagin més enllà de tocar l'himne nacional ucraïnès als concerts, cal tenir molt clars alguns extrems d'entre la variadíssima casuística que s'ha produït: una enorme distància separa els músics russos que donen suport al seu govern –alguns ho feien ja abans del conflicte– dels que explícitament no ho fan i dels que no s'han posicionat. I és en

el tractament d'aquesta darrera omisió que cal tenir una cura especial. En un altre eix de coordenades, tampoc no té res a veure l'ambigüitat d'un artista rus que s'hagi pogut permetre deixar d'actuar arreu durant un temps, respecte de molts altres, de qual-sevol nacionalitat, que han deixat de fer-ho voluntàriament només a Rússia.

És clar que, ara més que mai, la cultura ha de ser lliure i actuar com a catalitzador de tot allò que sovint no es pot expressar d'una altra manera, però és precisament per això que no és aliena a la política: no cal mirar gaire enrere

ni gaire lluny per entendre que, en la mateixa mesura que existeix la censura, sempre hi ha hagut artistes que han sumat al seu talent el benefici dels interessos ideològics o comercials.

Cal vetllar que, al llarg del trajecte, ens perdem les mínimes manifestacions artístiques possibles, i evitar de totes totes mesures que no tenen cap mena de sentit ni impacte, com l'estigmatització del repertori rus.

Que la música ens ajudi a trobar un lloc per a l'art lluny del foc de les bombes. I que no trigui la pau. ▶

SCOTT PETERSON / GETTY IMAGES

LES SECCIONS DESTACADES DE L'RMC

1

FELIP PEDRELL

Amb motiu del centenari de la mort de Felip Pedrell, que s'escau el proper 19 d'agost, dediquem un nou dossier a aquest compositor; considerat el pare de la musicologia espanyola; i –entre d'altres– proposem a Francesc Cortès l'exercici interessant d'actualitzar l'article sobre el coneixement i la difusió de la seva obra que ell mateix va escriure per a les nostres pàgines, ara fa trenta anys, llavors amb motiu del cent cinquantè aniversari del naixement del mestre tortosí.

2

LA CASA DELS CANTS

Amés de l'article específic que dediquem a la nova temporada artística del Palau de la Música, també a la secció "La Casa dels Cants" ens fem ressò de la filosofia que marcarà els propers mesos de la institució. Alhora, amb la presidenta sortint, Mariona Carulla, fem balanç de l'etapa que la Fundació Orfeó Català-Palau de la Música és a punt de cloure des d'un punt de vista organitzatiu, amb la imminent renovació de la Junta Directiva.

3

ANY IGNASIÀ

De les diverses efemèrides que recollim en aquest número, fem especial èmfasi en la commemoració dels cinc-cents anys de l'arribada d'Ignasi de Loiola a Manresa, que els propers mesos es veurà reflectida en l'ideari de programadors diversos, lògicament de manera especial a la Catalunya Central. Aprofitem l'avinentesa per repassar també la vinculació del sant amb la música i la presència d'aquesta art en la seva obra.

REVISTA MUSICAL CATALANA

WWW.REVISTAMUSICAL.CAT

Núm. 376 • Maig-Agost 2022
6a Època • Any XXXVIII

www.revistamusical.cat
facebook.com/
revistamusicalcatalana
twitter.com/RevistaMusCat
Instagram/revistamusicalcat

Direcció: Albert Torrens
direcciormc@palaumusica.cat
Tel.: 93 295 72 26

Redacció: Teresa Martínez
revista@palaumusica.cat
Tel.: 93 295 72 28

Col·laboren en aquest número:

Glòria Ballús, Jaume Comellas,
Francesc Cortès, Sara Cubarsi,
Ana María Dávila, Albert Ferrer
Flamarich, Miquel Gené, Oriol
Gracià, Pere-Andreu Jarrod,
Martí Marimon, Rosa Montalt,
Aleix Palau, Eduard V. Patsi, Jorge
de Persia, Aurèlia Pessarrodona,
Roger Pibernat, Marta Porter,
Santi Riu, Marina Rodríguez
Brià, Quim Roser, Albert Torrens,
Jaume Tribó, Lluís Trullén,
Ramon Vilar

Publicitat: Albert Torrens
direcciormc@palaumusica.cat
Tel.: 93 295 72 26

Edita: Fundació Orfeó Català-
Palau de la Música Catalana

Mariona Carulla i Font, presidenta
c/ Palau de la Música, 4-6
08003 Barcelona
Tel.: 932957200
Telèfon d'atenció al client:
902442882
(de dilluns a dissabte, de 9.30 a 21 h)
www.palaumusica.cat
www.orfeocatala.cat

Realització editorial:

Abacus ●●●
Cooperativa
cooperativa.abacus.coop/ca/

Editor: Jordi Gallí i Gemma Figueras
Coordinació: Sílvia Pujalte

Disseny editorial i maquetació:
Sofia Alonso

Impressió: Novoprint

Distribució
UDL Libros

Dipòsit legal: B-34.432/83
ISSN: 1887-2980
Membre de l'APPEC
Membre de CEDRO
Versió digital: iQuiosc.cat

Portada: Laia Masramon
Foto: Quim Roser

Amb el suport de:
 Generalitat de Catalunya

Els articles publicats a la «Revista Musical Catalana» expressen només l'opinió de l'autor. «Revista Musical Catalana» no mantindrà correspondència amb els autors d'originals no encarregats i enviats espontàniament a la Redacció.

EDITORIAL	3
PASSACAGLIA	6
A 4 BANDES	10

EN PORTADA

LAIA MASRAMON

<i>Honestedat i amor a la música</i>	12
--	----

ANIVERSARI

INSTITUT RAMON LLULL

<i>Vint anys de cultura catalana al món</i>	18
---	----

EFEMÈRIDE

ANY IGNASIÀ A MANRESA

<i>Sant Ignasi i la música</i>	22
--------------------------------------	----

EFEMÈRIDE

FERRAN SOR

<i>200 anys del ballet 'Cendrillon'</i>	26
---	----

ACTUALITAT

FESTIVALS D'ESTIU

<i>El desitjat retorn a la normalitat</i>	30
---	----

ACTUALITAT

TEMPORADA 2022-23

<i>El Palau de la Música... i de la tecnologia</i>	34
--	----

ENTREVISTA

LUDOVIC MORLOT

<i>Nou director titular de l'OBC</i>	38
--	----

ANIVERSARI

JUVENTUDES MUSICALES DE ESPAÑA

<i>Una joventut que dura 70 anys</i>	42
--	----

DOSSIER

CENTENARI DE LA MORT DE FELIP PEDRELL (1841-1922)

<i>Un llegat internacional</i>	48
<i>El procés de descoberta de les composicions, trenta anys després</i>	52
<i>Sobre el substrat del folkore tortosí</i>	56

LA CASA DELS CANTS

QUÈ ENS FA HUMANS?	62
ELS NOSTRES CORS	66
MARIONA CARULLA	68
ACTUALITAT	70

LA COMPOSITORA

PAULINE VIARDOT

Música per descobrir 72

ESCENARIS DEL MÓN

TEATRO COLÓN

La perla de la lírica americana 74

CATALUNYA MÚSICA

LA CINTA DE MÖBIUS:

Música i matemàtiques, un binomi indissoluble 78

ACCENTS 80

MÚSICA ENCREUADA 87

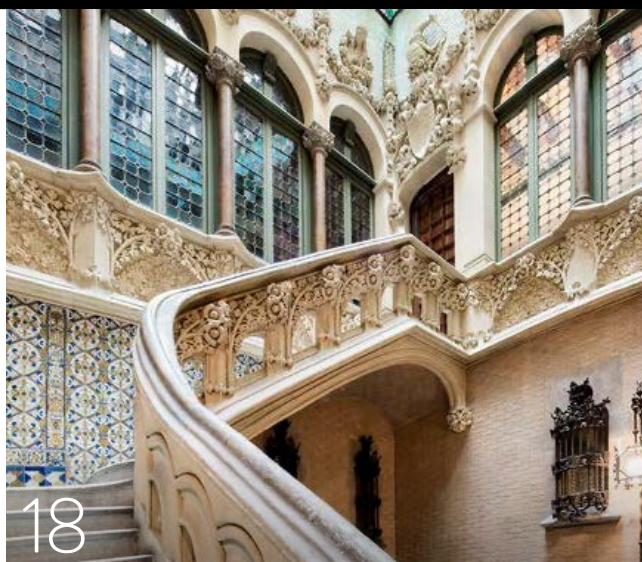
FONS MUSICALS 88

INVESTIGADORS 89

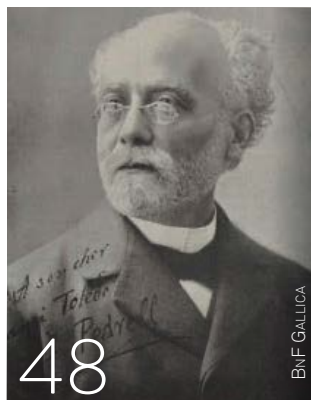
MELÒMANS

ANTONI BASSAS

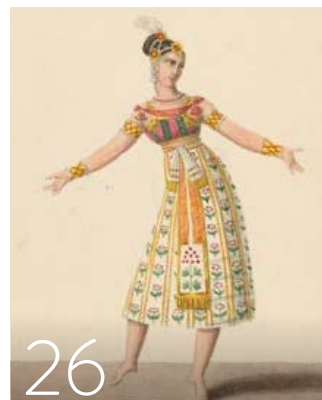
Periodista 90

18

48

26

38

La nostra Revista
té banda sonora.
Escolta-la
al nostre web

COL·LABOREN EN AQUEST NÚMERO

Glòria Ballús
és doctora en musicologia.
Escriu sobre la commemoració
de l'estada de sant Ignasi a
Manresa, a partir d'un extens
treball previ sobre la relació
del sant amb la música.

Francesc Cortès
és catedràtic de Musicologia
(UAB) i va fer la tesi sobre Felip
Pedrell. Ens valora l'avenç
en el coneixement sobre les
composicions de Pedrell i el
que resta per fer.

Oriol Gracià
és periodista i divulgador
cultural. Escriu sovint sobre
història i memòria democràtica.
Com a tortosí, s'ha interessat
per la figura del compositor i
musicòleg Felip Pedrell.

Albert Ferrer Flamarich
és musicògraf, historiador
de l'art i periodista musical.
Ens parla de Juventudes
Musicales de España amb
motiu del 70è aniversari de
la seva fundació.

Marina Rodríguez Brià
és pianista, llicenciada en filologia,
estudiosa de Muzio Clementi i
el cercle musical de Londres del
seu temps. Escriu i fa concerts i
conferències. Ens parla de Ferran
Sor i la seva música de ballet.

639 ANYS
PER
INTERPRETAR
UNA PEÇA

L'ESGLÉSIA ROMÀNICA

DE HALBERSTADT, una localitat situada entre les ciutats alemanyes de Leipzig i Hannover, acull des de l'any 2001 la interpretació de l'obra que el compositor nord-americà John Cage va titular *Organ²/ASLSP*, inicials de les paraules *As Slow as Possible* (Tan lent com sigui possible). L'orgue que interpreta aquesta composició ha canviat de notes fins ara una quinzena de vegades. L'última va ser el 5 de febrer. El pròxim canvi tindrà lloc d'aquí a un parell d'anys, el 5 de febrer de 2024. I així fins a completar la interpretació de tota la peça, que està previst que sigui l'any... 2640. Si voleu saber-ne més, podeu visitar el lloc web d'aquesta iniciativa (en alemany): aslsp.org.

SERGIO PANIZO

ROB BOGAERTS/ANEFO

ASLSP

LA NOVA TEMPORADA DEL LICEU PROPOSA UN “SALT AL BUIT”

TEXT Albert Torrens

EL GRAN TEATRE DEL LICEU

prolonga les celebracions del 175è aniversari amb una temporada que té com a leitmotiv el “salt al buit” i que inclou l'estrena mundial d'*Alexina B.* de Raquel García-Tomás, una nova producció de *Macbeth* –amb posada en escena de Jaume Plensa– i la presentació de dues coproduccions: *Tosca*, signada per Rafael R. Villalobos, i *Dido & Aeneas*, amb direcció escènica de Blanca Li i musical de William Christie.

Altres títols de la temporada són *Don Pasquale*, *Il trittico* de Puccini, *Il trovatore* –que dirigirà Àlex Ollé–, *Parsifal*, *Manon*, *Alcina*, *L'incoronazione di Poppea* –amb Jordi Savall i Calixto

Bieito– i *7 deaths of Maria Callas* de Marina Abramović. També s'estrenarà l'òpera participativa *La gata perduda* i es recupera l'espectacle ajornat d'Antonio López sobre el *Winterreise* de Schubert, que es farà a La Model.

Entre els cantants que passaran pel Liceu, n'hi ha de locals, com Sara Blanch, Serena Sáenz, Carles Pachón i Carlos Chausson, i d'internacionals, com Sondra Radvanovsky, Ermonela Jaho, Nadine Sierra, Piotr Beczala, Javier Camarena, Cecilia Bartoli, Waltraud Meier, Irène Theorin i Lise Davidsen.

La nova temporada ofereix 40 títols i 204 funcions i es podrà seguir parcialment a través de la plataforma digital Liceu + Live.

EFEMÈRIDES

15
ANYS

De la mort als 87 anys de la pianista i pedagoga musical Carmen Bravo. Nascuda a Gironella (Berguedà), Bravo va dur a terme una carrera destacada com a concertista, que va portar-la a actuar a diversos països. L'any 1957 es va casar amb el també pianista i compositor Frederic Mompou, de qui divulgà la música a través de classes i concerts.

L'òpera *Einstein on the beach* de Philip Glass es representava per primera vegada al Gran Teatre del Liceu i a Espanya el 1992. Aquella estrena va generar una forta polèmica per la música de Glass, que es va interpretar sense interrupció,

30
ANYS

al llarg d'unes cinc hores, en les quals el públic podia entrar i sortir de la sala en qualsevol moment.

De la fundació a Barcelona de la Coral Càrmina, a càrrec de Jordi Casas. Casas va ser al capdavant de la formació durant quinze anys, fins al 1987. El cor, que actualment dirigeix Daniel Mestre, està format per 45 cantaires amb una sòlida formació musical i experiència en el cant coral.

50
ANYS

Del naixement del violoncel·lista i compositor Gaspar Cassadó. Alumne destacat de Pau Casals, Cassadó es convertiria en un dels més grans intèrprets de violoncel del segle XX. Com a compositor va escriure (i transcriure) moltes obres per al seu instrument, i també va compondre música simfònica i de cambra.

125
ANYS

ACTUALITAT **MUSICAL**

HARMONICUS ES PUBLICARÀ A NORUEGA

El projecte pedagògic creat pel músic Sergi Raya, per aprendre música amb l'ajuda de l'harmònica, està previst que arribi a Noruega, on es publicarà pròximament. Aquesta nova edició inclourà melodies populars d'aquest país escandinau. *Harmonicus* va néixer l'any 2010 i fins ara se n'han fet versions en català i en castellà. Més informació: harmonicus.com.

L'ESMUC REPRESENTA UNA ÒPERA DE GALUPPI

Entre els actes més destacats del vintè aniversari de l'Escola Superior de Música de Catalunya trobem les representacions de l'òpera *Il filosofo di Campagna* de Baldassare Galuppi, que s'oferiran els dies 13, 15 i 16 de maig en diversos espais de la ciutat de Barcelona, com l'Auditori (ESMUC, Sala 4) o el Teatre de Sarrià. La direcció musical és de Dani Espasa, i l'escènica, de Sergi Belbel.

FICTA PREPARA QUATRE NOUS LLIBRES

L'editorial gironina ha anunciat un seguit de títols que publicarà en el transcurs d'aquest any. Es tracta dels llibres: *L'edat d'or de la música. Iniciació al classicisme vienès* de Miquel Desclot; *Robert Gerhard, un quixot amb noblesa d'esperit* d'Oriol Pérez i Treviño; *L'òpera catalana: una aproximació històrica* de Jaume Radigales, i *Isaac Albéniz. Escrits (volum I)*, en una edició a càrrec de Lluís Rodríguez Salvà.

L'ESCOLANIA DE MONTSERRAT ACTUARÀ A ALEMANYA

El cor de nens ha estat convidat pel Windsbacher Knabenchor, que celebra 75 anys de la seva creació, per participar en un festival d'escolanies que es farà el 18 de juny a Nuremberg. En aquest certamen també hi haurà altres cors infantils europeus destacats, com els Regensburger Domspatzen, el Knabenchor Hannover, el Nidaros Cathedral Boy's Choir de Noruega i els Poznań Boys' Choir de Polònia.

EL TRESOR

L'ACORDIÓ DE JOAN GUINJOAN

El primer instrument del compositor Joan Guinjoan va ser un acordió petit, un instrument que forma part del fons del Museu de la Música de Barcelona. Aquest acordió, que va aprendre a tocar de manera autodidàctica, va ser la porta d'entrada de Guinjoan al món de la música. Poc temps després començaria la carrera de piano i l'acordió quedaria en un segon pla. Aquest instrument va ser fabricat a València cap al 1900 per la casa El Cid.

ESTHER FERNÁNDEZ

LA MÀQUINA DEL TEMPS

JOAN GRIMALT, DOCTOR EN MUSICOLOGIA

HAVER POGUT SENTIR BEETHOVEN IMPROVISANT

Joan Grimalt, tot i dedicar una tesi doctoral a la música de Gustav Mahler, ha centrat la seva recerca musicològica sobretot en els clàssics vienesos: Haydn, Mozart, Beethoven i Schubert. I és Ludwig van Beethoven qui escull a l'hora de fer la tria d'un moment històric que li hauria agradat viure. Concretament es fixa en la figura del Beethoven improvisador. "Sentir Beethoven improvisar és una cosa que al seu temps feia que la gent es tornés boja". I afegeix que "estic convençut que si ho sentíssim ara, ens canviaria la manera que tenim d'entendre la música clàssica. Ens revelaria com de contemporània és encara aquesta música i com de prop està l'estil clàssic de l'estil improvisat i espontani". Joan Grimalt últimament ha estat investigant i escrivint molt sobre el músic alemany. Ara fa uns mesos fins i tot va tenir l'ocasió de ser a Bonn, amb motiu de l'Any Beethoven, i va poder visitar la seva casa natal, cosa que va produir-li una forta impressió. ▶

Joan Grimalt

TONI BOFILL

NÚRIA LLORACH
Directora de Culturæe

ELS OFICIS DE LA MÚSICA

PEDAGOGA I GESTORA CULTURAL de formació, la Núria va crear l'any 2005 Culturæe, una agència de comunicació especialitzada en l'àmbit musical. La seva feina consisteix principalment a assessorar artistes i entitats perquè es puguin posicionar dins del món musical, i elaborar campanyes de premsa i comunicació per difondre les seves activitats. La relació amb els músics és estreta i de complicitat mútua. El que més li agrada de tot plegat és el contacte amb la gent, gràcies a la qual s'emporta grans històries de vida i, de vegades, alguns desenganys. Els temps canvien i les noves generacions cada vegada tenen més clar com d'important és la comunicació en les seves carreres. A més de la clàssica, se sent també molt còmoda en la cultura popular i la música d'arrel. Encara li queda molta feina per fer, i moltes històries i projectes per comunicar. ▶

JUNTS AL BACHCELONA

EL CJNC I LA JONC

UN DELS GRANS ATRACTIUS DE LA DESENA EDICIÓ DEL BACHCELONA és la presència per primera vegada del Cor Jove Nacional de Catalunya (CJNC), que també celebra deu edicions, i de la Jove Orquestra Nacional de Catalunya (JONC). Això serà el 14 de juliol al Palau de la Música Catalana, en el concert de clausura del festival. A més, aquesta serà també la primera col·laboració entre les dues formacions de joves músics catalans. Manel Valdivieso és enguany el director del Cor i alhora el responsable musical de l'orquestra. "Una mica

com hem fet a la JONC al llarg de tots aquests anys, convidarem quatre o cinc cantants professionals de conjunts de música antiga europeus perquè facin de tutors dels joves del Cor", explica Valdivieso. I afegeix, "que estiguin en contacte amb gent que viu en un context de professionalitat, contractats per grans cors d'Europa, és una novetat i ens fa molta il·lusió". El concert del Palau es titula *Magnificat(s)* i estarà dedicat a la música de la família Bach. El CJNC farà encara una segona producció, amb músiques de Schütz, Buxtehude, Pachelbel i Bach, que portarà a diversos indrets del país. ▶

IGOR CORTADELLAS

NECESSITEM PAI ROSES

TOT I QUE LES AJUDES NO HAN ASSEGURAT QUE TOTHOM POGUÉS CONTINUAR AMB EL MATEIX NIVELL DE VIDA QUE ABANS DE LA PANDÈMIA, SÍ QUE HAN PERMÈS QUE EL PAÍS NO ES QUEDÉS ARTÍSTICAMENT DESERT

FREDRIKE - WETZELS

MENTRE QUE A MOLTS DE PAÏSOS, ELS ARTISTES ES VAN QUEDAR

econòmicament desemparats, a Alemanya hi va haver una injecció d'ajudes increïble per procurar que, tot i la pandèmia i les restriccions, poguéssim continuar desenvolupant idees de recerca i presentant obres en format no presencial. És clar que no tots els artistes que viuen a Alemanya han pogut evitar la crisi: conec un músic molt ben establert que es va haver de vendre el cotxe per tirar la família endavant. Tot i que les ajudes no han assegurat que tothom pogués continuar amb el mateix nivell de vida que abans de la pandèmia, sí que han assegurat que el país no es quedés artísticament desert.

Ensembles com Musikfabrik, on tinc plaça com a violinista, que funcionen com a cooperatives i són grups *freelance*, han rebut milers d'euros per poder continuar treballant: vet aquí l'onada de concerts en *live streams* i vídeos que hi ha hagut. En comptes de preparar concerts, hem fet produccions de gravació. Tot ha continuat més o menys funcionant. No ho dic per presumir, ho dic per donar perspectiva de com no ha estat al nostre país i a què podríem aspirar.

En contrapartida, potser ens hem acomodat a tocar sense públic, a tocar en produccions de vídeos amb talls, a no haver d'agafar l'avió i dormir dues nits fora de casa per fer un concert, etc. Tot això, però, només possible sotmetent-nos a formes excessives de control. Hi ha hagut aspectes de la pandèmia que han fet la meua vida més còmoda i que m'han permès disposar de temps per a projectes que sempre quedaven pendents.

Durant aquests últims anys he pogut veure més clarament la diferència entre països que conceben la cultura i la creació artística com a "productes" de primera necessitat, on la cultura és un bé essencial. A Alemanya: "pa i roses," de moment. ✂

La violinista **Sara Cubarsi** (1991), intèrpret i compositora, ha actuat, tant com a solista com en formacions de cambra i orquestra, a les sales de concerts més rellevants de Londres, Los Angeles, Barcelona i Berlín. Actualment viu a Colònia, on treballa com a violinista a l'Ensemble Musikfabrik, dedicat a la música contemporània.

VILA, GASULL I VIDAL COMPONEN PER AL COR FRANCESC VALLS

Mariona Vila, Feliu Gasull i Lluís Vidal estan escrivint una obra cadascun, d'uns vint minuts de durada, inspirada en textos que tenen com a fil conductor la transformació. Aquest concert en tres parts l'estrenarà l'any que ve el Cor de Cambra Francesc Valls, dirigit per Pere Lluís Biosca, amb un conjunt instrumental format per percussió, arpa, saxo, clarinet, violoncel i, en el cas de l'obra de Gasull, també guitarra.

LA MÚSICA ORQUESTRAL D'OLTRA SONARÀ A BERGEN

L'Orquestra de la Griegakademiet de la ciutat noruega de Bergen oferirà en concert a final de maig l'obra *Doble 5 Suite* de Manuel Oltra coincidint amb el centenari del compositor. La iniciativa parteix del músic basc Ricardo Odriozola Pérez, professor de violí i música de cambra d'aquest centre. Oltra va compondre aquesta suite per a orquestra de corda i quintet de vent fa justament seixanta anys, el 1962.

NOU PROJECTE DE XAVIER SABATA I VESPRES D'ARNADI

El contratenor d'Avià (Berguedà) i l'orquestra barroca que dirigeix Dani Espasa tornen a col·laborar plegats en un programa que han titulat *inVISIBILI*, que duran al disc i que presentaran en directe al Wigmore Hall de Londres i en diverses sales de concerts catalanes i espanyoles. N'integren la música peces molt poc conegudes dels compositors Porta, Sarro, Gasparini, Ristori o Pollarolo, entre d'altres.

ADEU A JORDI MALUQUER

El 15 de gener moria amb 86 anys el crític musical, periodista i escriptor Jordi Maluquer. Col·laborador de diversos mitjans periodístics, va ser també una figura important per a la nostra Revista, amb la qual va col·laborar durant molts anys. A més d'articles i crítiques de concerts, Maluquer va tenir una columna pròpia d'opinió, anomenada "Tangents", de l'any 1995 al 2011.

PODCASTS DE CLÀ

TOT I QUE EL FENOMEN DELS PODCASTS ES VA ESTENDRE ARRAN DE LA PANDÈMIA DE LA COVID, NO HA ESTAT FINS FA UNS MESOS QUE HA ARRIBAT AMB FORÇA AL MÓN DE LA MÚSICA CLÀSSICA DEL NOSTRE PAÍS.

Més enllà dels formats habituals, fle

PEP GORGORI

Musicòleg
i periodista

“M’atrau especialment el fet de no tenir limitacions de temps. La durada de cada episodi la determina l’interès dels continguts i la teva capacitat per mantenir el ritme i l’atenció de l’oient.”

Per a mi, els podcasts són un pas més, podríem dir-ne una evolució lògica, de la meua relació amb la ràdio, que va començar fa gairebé vint-i-cinc anys. Ara bé, el podcast té unes característiques específiques que obren possibilitats diferents. M’atrau especialment el fet de no tenir limitacions de temps. La durada de cada episodi la determina l’interès dels continguts i la teua capacitat per mantenir el ritme i, per tant, l’atenció de l’oient. El que més trobo a faltar de la ràdio són els

tècnics de so. Jo respecto molt la seva feina i n’he après molt, d’ells. Gràcies a això, em puc fer sense problemes el muntatge i el disseny de so dels meus podcasts sense dependre de ningú,

però em passa com amb el piano: gaudeixo molt tocant-lo sol, però encara més si faig música de cambra amb més gent. Després de fer un podcast en castellà, *Cantátame*, recentment n’he començat un altre en català, *Música recercada*, on explico els ets i uts dels musicòlegs que es dediquen a la recerca musical a Catalunya. Trobo que per a temes musicals tan específics, el podcast és una eina tremendament útil: tot allò que esmentem ho podem il·lustrar amb música directament i els oients ho poden escoltar mentre fan altres coses. Qui no estigui escoltant podcasts, s’està perdent, de ben segur, continguts que li interessin. ✂

ANNA ALÀS I JOVE

Cantant

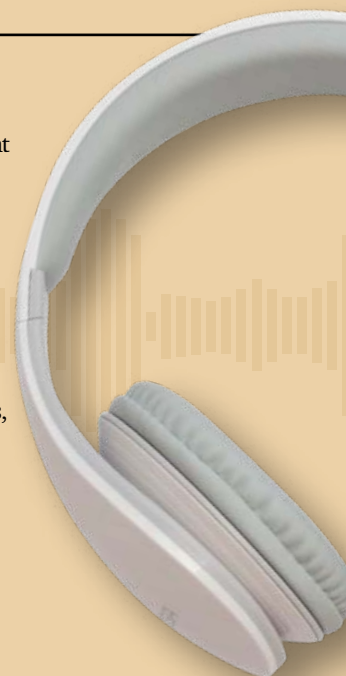

“Les meves llargues converses amb joves talents lírics em van dur a pensar que realment podia ajudar la nostra comunitat compartint coneixements actuals.”

Fa anys que escolto podcasts! Tenen molts avantatges, especialment a l’hora d’acompanyar-me en tasques rutinàries o passejos i desplaçaments. És, a més, un format que encaixa amb la gent de mitjana edat, perquè s’assembla a la ràdio tradicional, i també amb el jovent, perquè és immediat, i es pot escoltar on i quan es vulgui. No calia en absolut que jo em posés a divulgar la música clàssica, ni la lírica. Ja s’està fent amb diferents enfocaments i nivells i ho valoro molt. Les meves llargues converses amb joves talents

lírics em van dur a pensar que realment podia ajudar la nostra comunitat compartint

coneixements actuals relacionats amb la carrera sobre l’escenari. Així va néixer *EnlíricaT*. Paral·lelament em venia de gust oferir obertament la meua visió sobre el nostre ofici a les i els professionals de la lírica a Catalunya i, especialment, a les persones melòmanes, per fer-les conscients de la importància de la seva complicitat i per canviar certes dinàmiques que al meu parer no permeten que el talent local despunti com ho va fer al segle xx. Per tenir-ho present i com a inspiració, en cada episodi recordo una de les nostres veus que van deixar el món bocabadat. ✂

SSICA EN CATALÀ

El podcast és un contingut d'àudio, en podríem dir un programa, que neix per ser consumit a través d'internet o dels dispositius mòbils. La durada pot ser molt diversa, i la temàtica també. Fins no fa gaire la presència de podcasts de música clàssica en català era més aviat minsa.

Va ser arran de la línia d'ajuts impulsada des de l'Institut Català de les Empreses Culturals (ICEC) que van aparèixer tot un seguit de projectes que han atret l'atenció d'un públic cada vegada més interessat a consumir aquest tipus de continguts.

xibilitat i llibertat per experimentar

**ORIOl
PADRÒ**

Arxiver
i comunicador

“Aquest mitjà permet arribar de forma directa a un públic que realment està interessat en el contingut que se li ofereix, ja que ha decidit escoltar-lo activament.”

Com a assistents habituals als concerts de música clàssica de la nostra ciutat, amb la Laia Saperas vam pensar que mancava algun contingut divulgatiu que arribés al públic uns dies abans del concert. El nostre referent (salvant les distàncies) era l'enyorat programa de Catalunya Música *Guia d'orquestra*. Així va néixer *Sons en el temps*: un podcast on proposem una conversa informal a partir de la temporada del Teatre Auditori de Granollers. Els principals

motius per triar aquest mitjà eren el baix cost econòmic i la llibertat que proporciona el fet de no estar lligats a un llibre d'estil o línia editorial d'una emissora convencional.

En paral·lel, i per donar a conèixer els continguts del llibre homònim de l'Alba Nogueras, editat per Ficta, va néixer *Un espai al pentagrama*. A l'hora de valorar l'èxit dels dos projectes, no dono una gran importància al nombre de reproduccions. Siguem realistes: el *podcasting* no és un fenomen massiu (i encara menys en català) i tampoc ho és la música clàssica. Però aquest mitjà sí que permet arribar de forma directa a un públic que realment està interessat en el contingut que se li ofereix, ja que ha decidit escoltar-lo activament. Això, sumat a la possibilitat de parlar del que ens agrada amb llibertat, és el veritable èxit. ▶

PILAR CUGAT

Cap de Catalunya
Música

“El podcast normalitza la presència de la clàssica en plataformes a través de les quals es pot arribar a públics diferents dels que habitualment sintonitzen les emissores especialitzades.”

És una molt bona notícia que darrerament s'hagi produït una eclosió de podcasts de caràcter cultural i en català. I encara més bona notícia que alguns se centrin en la música clàssica. Des del punt de vista comunicatiu, hi ha tanta feina per fer, tantes coses a dir i a donar a conèixer sobre l'amplíssim univers de la clàssica, que el fet que apareguin veus que explorin parts d'aquest món, des d'una òptica

professional particular, amb criteri propi i més enllà dels mitjans de comunicació tradicionals, no fa altra cosa que sumar. Personalment, estic totalment a favor d'aquesta suma perquè normalitza la

presència de la clàssica, sigui quin sigui el format comunicatiu emprat i la temàtica que s'hi explori, en plataformes a través de les quals es pot arribar a públics diferents dels que

habitualment sintonitzen les emissores especialitzades. El podcast, que en essència és un format per emetre només en digital, esdevé també una plataforma d'experimentació de noves narratives perquè, en principi, no s'ha de sotmetre a necessitats de programació. Per tant, és una via fantàstica per alliberar tota la creativitat i la potencialitat comunicativa dels qui els posen en marxa. I si aquestes habilitats es posen a disposició de la música clàssica, benvinguts siguin els podcasts! ▶

LAIAMASRAM

HONESTEDATI AMOR
A LA MÚSICA

ON

17 DE MAIG
MASRAMON, HÖBARTH,
SCHLICHTIG & RICHTER
QUARTETS DE
BRAHMS AL PALAU

LA PIANISTA BAGENCA TORNA AL PALAU DE LA MÚSICA, ESCENARI DEL SEU DEBUT PROFESSIONAL, AMB UN PROJECTE PROPI A L'ENTORN DELS QUARTETS PER A PIANO DE BRAHMS I AL COSTAT DE TRES DESTACATS MÚSICS INTERNACIONALS.

TEXT Albert Torrens

ALBERT TORRENS: Vas néixer i créixer en un entorn on la música es vivia de manera natural. ¿Vas prendre en algun moment la decisió conscient de dedicar-te a la música?

LAIA MASRAMON: Era impensable que la música no formés part de la meua vida. De petita, tot i que estudiava força i vaig fer concerts ben aviat, no pensava si seria músic professional o no. I em van inculcar un respecte tan gran per la música que, durant molt de temps, em vaig qüestionar coses que eren molt clares. La pregunta de si era digna de dedicar-me a la música va trobar resposta el dia del meu debut al Palau de la Música, als disset anys. Em vaig sentir tan feliç, que em vaig dir a mi mateixa: “És això, fora dubtes!”. Ho tenia claríssim des de sempre, però no me n'adonava.

AT: Dels teus inicis sorprèn també una relació extremadament propera amb els teus mestres. Ara que ets professora, ¿has reproduït aquell tipus de relació amb algun alumne?

LM: Vaig començar a formar-me en piano amb la meua àvia i el meu pare, i la meua tieta em feia les matèries teòriques. Recordo unes classes molt lúdiques. Més tard, vaig continuar amb Carles Julià, que va ser el meu professor durant més de deu anys, i als catorze anys vaig iniciar el grau superior a Barcelona, amb Ramon Coll. Amb en Carles tenia classes cada dilluns a la tarda, que sovint s'allargaven fins al sopar i les converses posteriors. Ells em van donar una educació personalitzada. I també vaig rebre classes puntuals d'Àlicia de Larrocha, de qui em va quedar gravada una frase: “Per dedicar-te a la música, l'has d'estimar molt”. Vaig ser molt afortunada de tenir aquestes experiències poc habituals i transformadores. I ara m'apassiona ensenyar als meus alumnes, per als quals tinc una dedicació i estima absolutes. M'ho passo bé amb totes les edats i nivells, però amb els més petits encara soc més conscient que estem formant les persones del demà, amb els seus valors, reptes i capacitats per afrontar les dificultats. I amb d'altres, més grans, hi tinc relacions d'una desena anys, similars a la que jo tenia amb en Carles, de molta proximitat i complicitat.

“L'AUTÈNTIC OBJECTIU DE L'ART ÉS COMMOUNE'NS FINS A TRANSFORMAR-NOS”

AT: Després van venir els anys amb Galina Eguiazarova a l'Escuela Superior de Música Reina Sofía de Madrid, ciutat on t'has establert com a professora al Centro Superior Katarina Gurska i també amb un projecte propi que ara combines amb unes hores de docència al Conservatori de Manresa. En quina mesura et dediques i t'identifiques amb les teves facetes de professora i d'interpret?

LM: Avui dia no em sé imaginar sense concerts ni sense classes. Les dues activitats es nodreixen: fer classes requereix molta energia i els concerts són una font de renaixement. I

alhora l'experiència que el concertista pot aportar no té preu: un acaba ensenyant el que està treballant i el treball amb l'alumne va més enllà d'allò musical, psicològic i personal; és un mirall de qui ets, on ets i què necessites treballar, tant per al professor com per a l'alumne. És un aprenentatge de doble sentit i un camí d'evolució constant, com les persones, com l'art. A la vida, no arribarà mai el moment en què puguis dir: “Ara ja en sé prou, ara ja ho sé tot”. Per això, Casals deia que encara aprenia passats els noranta anys.

AT: T'han definit com una pianista “de qualitat clàssica, amb una dicció clara, perfecta definició de les veus i un rebuig frontal a tot gest grandiloqüent o histriònic”. ¿Hi estàs d'acord i, més enllà d'això, creus que aquesta descripció també pot evolucionar amb el temps?

LM: No crec que això canviï. Espero que no canviï. Sobretot pel que fa al rebuig frontal de la grandiloqüència: no m'identifico gens amb els gestos de *showman* i això no canviarà perquè és part de la meua essència. Tinc claríssim que el respecte al compositor va per davant de tot i, tant quan començo a endinsar-me en una obra com quan surto a tocar-la en un escenari, allò no va de mi, va de la música, que és molt més gran que tots nosaltres junts. La música l'hem de compartir i jo soc un mer canal a través del qual la música d'aquests genis passa per arribar a una comunió, a una sinergia que ens eixampla el ➤

GERARD POCH

UNA RELACIÓ ÍNTIMA AMB EL PALAU DE LA MÚSICA

Laia Masramon va debutar com a solista en la temporada de l'OBC dirigida per Jean-Bernard Pommier quan l'orquestra encara tenia la seu al Palau de la Música. "Jo només tenia quinze anys quan Lawrence Foster, que llavors n'era el director titular, em va convocar a una audició", recorda. "Però jo amb

el Palau tinc una relació personal estreta perquè ja hi venia de nena a escoltar concerts i somniava de poder-hi tocar algun dia. Per a mi, era la sala més important i encara ara té molt de simbolisme per aquesta càrrega emocional que m'ha deixat petjada per tota la vida. Tinc la sensació de tornar a casa", afegeix.

BANDE À PART

NIEVES J. SEGO

cor i ens inspira a tots. Això és, per a mi, un concert. Tinc tan clar aquest concepte d'entrega que no puc entendre'l si no és des de la humilitat. Els companys del quartet amb qui tocaré al Palau, per exemple, són la millor mostra que, com més gran és un músic, més humil és. Això és el que respecto.

AT: Parla'ns, doncs, d'aquest projecte al costat d'Erich Höbarth, Hariolf Schlichtig i Christoph Richter.

LM: Vaig conèixer Richter al Festival de Durham on era professor de violoncel. Jo devia tenir dinou o vint anys i la seva passió, entrega i vitalitat em van robar el cor. Li vaig dir que volia tocar amb ell i vam començar a fer duets, tant al Regne Unit com aquí. Ell em va parlar de la Cappella Andrea Barca –l'orquestra formada pel pianista András Schiff amb solistes que alhora són amics– i, com que tenia curiositat, vaig

anar a sentir-los a Suïssa. Allà vaig conèixer Höbart i Schlichtig, que són els caps de les cordes respectives, i amb qui András Schiff fa música de cambra arreu. Ells saben que jo havia tocat amb Richter i va ser ell qui va proposar que jo m'integrés per fer quartet amb ells. I des del 2009 he tingut aquest plaer i aquest luxe. Tots compartim un mateix tarannà apassionat i ens entenen molt bé.

AT: Com heu concebut la presentació dels *Quartets per a piano* de Brahms al Palau?

LM: Com que són tres obres colossals, les dividim en dos concerts. En el primer, entre els dos primers *Quartets*, hi posem *Tres haikus per a violoncel i piano* que Guix ens va compondre i dedicar a Richter i a mi fa més de deu anys. Guix és un compositor que m'agrada molt: escriu les notes justes, com Mompou o Skriabin, i alhora té aquest

❶ Laia Masramon va debutar amb disset anys com a solista amb l'OBC la temporada 1998-99.

❷ El quartet format per Erich Höbarth, Hariolf Schlichtig, Christoph Richter i Laia Masramon en un concert a L'Auditori el 29 d'octubre de 2009.

❸ La presentació dels *Quartets de Brahms* al Palau es farà en dos concerts, en els quals s'interpretaran, a més, obres de Guix, Mozart i Turina.

❹ Per a Laia Masramon, la docència és tan important com els concerts, totes dues activitats es realimenten.

perfum que recorda Takemitsu, molt subtil i poètic, místic i suggeridor, un contrapunt de frescor entre els dos colossos de Brahms, l'opus 25 amb el vital "Rondó *alla zingara*", i l'opus 26, una de les obres més madures de Brahms, on es desprèn tota la seva humanitat, calidesa i profunditat. Al segon concert, el maig del 2023, el programa girarà entorn de la tonalitat de Do

menor, ja que l'últim *Quartet* és una obra de joventut molt revisada fins al punt que Brahms en va canviar la tonalitat. Per això l'acompanyem amb el *Quartet núm. 2* de Mozart i el *Quartet* de Turina. Aquests

"LA DOCÈNCIA ÉS UN APRENTATGE DE DOBLE SENTIT I UN CAMÍ D'EVOLUCIÓ CONSTANT"

Quartets de Brahms m'emocionen tant que em recorden l'autèntic objectiu de l'art: com-moure'ns fins al punt de transformar-nos com a persones.

AT: On més es podrà sentir tot això?

LM: Comencem el projecte a l'hotel El Monegal de Sant Llorenç de Morunys, que ens permet assajar en un entorn privilegiat enmig de la natura. D'allà anirem al

Kursaal de Manresa, que també em fa il·lusió perquè aquest any soc ambaixadora de Manresa en l'apartat de música. I després del Palau, ho portarem a l'Escuela Superior de Música Reina Sofía de Madrid. ▮

DONAR TEMPS AL TEMPS

"De petita, la meua mare ja deia que quan feia alguna cosa m'hi implicava al cent per cent", explica Laia Masramon quan li demanem el secret del seu èxit, i afegeix: "Com més va, més m'adono que el temps és limitat i he après a prioritzar i centrar l'energia en allò que decideixo que la mereix. M'agraden moltes coses, però intento trobar un equilibri de feina, concerts, vida personal i lleure. Si cada dia no hi cap una mica de tot, acabes perdent l'essència". I vetlla, a la música, pels

mateixos valors que busca a la vida: "L'excel·lència emana de l'amor pel que fas i hi ha una satisfacció més profunda que la immediata, que s'aconsegueix amb els anys i que se sembla amb l'esforç diari. La creativitat està renyida amb les presses i la competitivitat ferotge que també ens empeny com a societat, on sembla, erròniament, que consumisme és igual a felicitat, i superficialitat, a èxit. Ens estem carregant el planeta i, si no fem un replantejament, no ens en sortirem".

El Palau del Baró de Quadras, construït entre els anys 1904 i 1906 per Puig i Cadafalch, és la seu actual de l'Institut Ramon Llull a Barcelona.

Vint anys de cultura
catalana al món amb

L'INSTITUT RAMON LLULL

L'INSTITUT RAMON LLULL
COMPLEIX VINT ANYS. DUES
DÈCADES DURANT LES QUALS
LA CULTURA CATALANA
EN TOTS ELS SEUS ÀMBITS
S'HA DONAT A CONÈIXER
INTERNACIONALMENT I HA
ANAT GUANYANT PRESÈNCIA
ARREU DEL MÓN.

TEXT *Marta Porter*

ANIVERSARI

El 15 d'abril de 2002 la Generalitat de Catalunya i el Govern de les Illes Balears van crear l'Institut Ramon Llull. El 2008 s'hi va afegir el Govern d'Andorra, el 2014 fou l'Ajuntament de Barcelona, i el govern valencià n'ha format part de manera intermitent. L'objectiu era i és la internacionalització de la producció cultural catalana en tots els àmbits, des de la literatura i el pensament escrits en català, fins a teatre, cinema, circ, dansa, música, arts visuals, disseny i arquitectura.

Vint anys després, el resultat de les seves accions és indiscutible. En aquests dos decennis molts artistes han presentat la seva obra a l'estranger. *“Des del principi hem volgut destacar la qualitat musical del país seleccionant el que desperta més interès a fora i allò desconegut però molt bo, tant en l'àmbit de la música actual, des de la música antiga fins a l'art sonor, passant per la música popular, el flamenc i el jazz, com també en l'àmbit del patrimoni, una eina de diplomàcia cultural riquíssima amb referents com Pau Casals, Jordi Savall, Albéniz, Mompou o Gerhard”,* explica Maria Lladó, directora de l'Àrea de Creació.

Efemèrides com l'Any Montsalvatge (2014), en què l'òpera *El gato con botas* es va dur a Nova York, l'Any Robert Gerhard (2021) amb la London Sinfonietta i el Quartet Gerhard a Londres, i l'Any Ramon Llull (2016) obrint un nou camí amb els

països de la riba mediterrània, són puntals de difusió cultural internacional. Com ho va ser també la Fira de Frankfurt el 2007.

“Jordi Savall i el Quartet Casals, reconeguts com a ambaixadors culturals, són dos noms indiscutibles d'internacionalització de la cultura catalana, amb prop de cent concerts anuals a l'estranger”, explica Lladó. També ho són compositors com Hèctor Parra, Benet Casablanca i Joan Magrané, entre molts d'altres,

a més de referents del jazz i del flamenc com ara el saxofonista Joan Martí-Frasquier o Miguel Poveda i també, en la música popular, amb Maria del Mar Bonet o Joan Manuel Serrat.

Formacions musicals com l'OBC, la Banda Municipal de Barcelona i l'Orfeó Català i els cors del Palau de la Música Catalana –*“amb qui el Llull té signat un conveni de col·laboració”,* explica Lladó– també han actuat als circuits professionals internacionals. En aquest sentit, destaquen la presència del Cor de Cambra i l'Orfeó Català als Proms de Londres (2017 i 2019), la gira del Cor de Cambra amb Jean-Christophe Spinosi i l'Ensemble Matheus (2018) i el viatge de l'Orfeó Català al Shanghai International Art Festival (2018), entre d'altres.

Festivals internacionals com l'Spoffin Street Arts Festival d'Amersfoort (2017), la Biennal de Música Electroacústica i Art Sonor de Berlín, el Festival de Flandes en col·laboració amb el Festival dels Pirineus, el Festival d'Edimburg, la Biennal de

INSTITUT RAMON LLULL

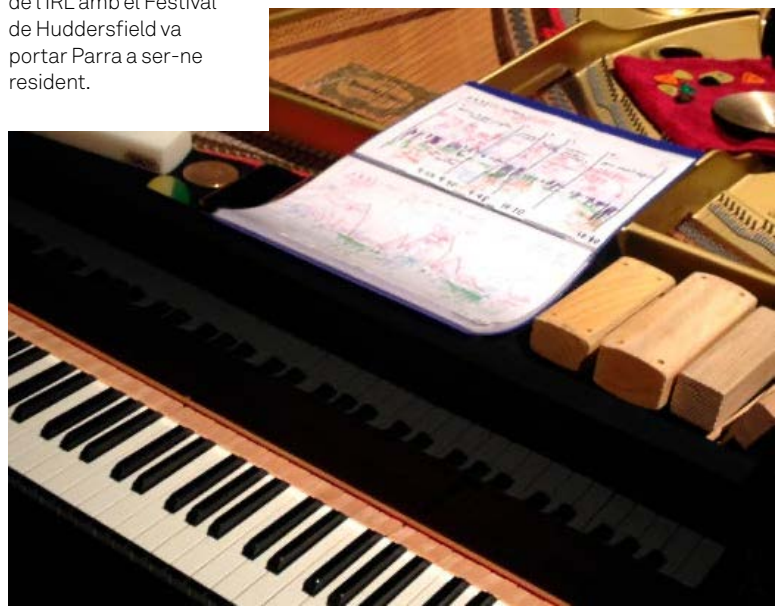
Edmon Colomer i Joan Magrané amb el musicòleg Samuel Llanos en la xerrada prèvia a un dels concerts de l'Any Robert Gerhard a Londres.

ALBERT TORRENS

Agustí Fernández interpreta *Frec*, per a piano expandit, d'Hèctor Parra. La col·laboració de l'IRL amb el Festival de Huddersfield va portar Parra a ser-ne resident.

ALBERT TORRENS

“CAL POTENCIAR LA PRESÈNCIA CATALANA EN ELS DEBATS DE L'AGENDA GLOBAL”

Flamenc dels Països Baixos o l'Amersfoort Jazz, per dir-ne alguns, junt amb sales de música com el Carnegie Hall a Nova York i el Royal Albert Hall a Londres, “i també les universitats i conservatoris de tot el món són eines perfectes per acollir obres, intèrprets i formacions catalanes”, assegura Maria Lladó, com també les residències de creació com la d'Hèctor Parra al Huddersfield Contemporary Music Festival (2013).

NOU DIRECTOR

Passats vint anys, l'Institut Ramon Llull estrena director, Pere Almeda. Entre els seus objectius destaca enfortir els lligams amb el consorci balear, l'Ajuntament de Barcelona i sobretot amb les institucions valenciana i andorrana. “Vivim un moment molt dolç amb aquestes institucions i és fonamental que el Llull s'identifiqui amb els diferents territoris, i també, més enllà de la llengua, obrir noves vies amb Portugal”, assegura.

“En aquests vint anys s'ha fet molta feina i molt ben feta, amb un equip molt potent”, continua. “Ara volem dialogar amb totes les institucions culturals de Catalunya, Balears, València i Andorra per revisar críticament el que hem fet, escoltar-los, mirar què queda pendent i obrir nous processos estratègics. Cal fer una anàlisi amb les màximes institucions del país, el Liceu, el Palau, l'Auditori, museus, etcètera, sobre quins són els llocs on cal que sigui present la cultura catalana. La nostra és una cultura petita però amb moltes coses a dir i és en aquest aspecte del contingut crític que hem de treballar”. En aquest sentit, Maria Lladó concreta que “cal que les institucions pensin en clau internacional, que els agents culturals pensin en el Llull com una eina d'internacionalització des del moment de concebre una activitat”.

A això, Pere Almeda afegeix que un dels seus objectius és també “potenciar la presència catalana en els debats culturals internacionals de l'agenda global, des del canvi climàtic a qüestions de gènere i feminisme, canvis tecnològics i les transformacions energètiques”.

COVID I DIGITALITZACIÓ

La manca de mobilitat a conseqüència de la covid ha fet que s'acceleressin temes com la digitalització. “Hem vist com les plataformes digitals han potenciat moltíssim les visites en l'àmbit internacional”, explica Lladó, “però alhora, tan bon punt es pugui viatjar, potenciarem

les actuacions físiques, que aquests dos darrers anys han quedat molt minvades”. Per a Pere Almeda, “la pandèmia ha estat devastadora i ara el més important és recuperar i potenciar la presencialitat, tot i que sabem que hem de seguir donant suport a la transformació digital”.

DE HUDDERSFIELD AL 155

Àlex Susanna, que va ser director de l'Institut Ramon Llull entre els anys 2013 i 2016, explica que “l'objectiu era difondre internacionalment la creació contemporània catalana en tots els seus àmbits, però ens va sorprendre descobrir que, sense estar planificat, la creació musical era una de les activitats amb més projecció internacional i que els creadors tenien un gran reconeixement a fora. Així que vam buscar focus que visualitzessin el sector col·laborant amb el Festival de Huddersfield (Anglaterra), el més important del món en música contemporània. Hi van anar Hèctor Parra, Agustí Fernández amb la BCN216 i Joan Magrané”.

Una altra iniciativa va ser la creació del portal New Catalan Music, una eina en línia per contribuir al coneixement i la divulgació de l'obra dels compositors contemporanis catalans. Amb tot, “ens van quedar pendents les ajudes a la creació”.

Susanna va tenir com a successor Manuel Forcano (2016-2018), que recorda: “El 2016 era l'Any Llull i vam decidir exportar la cultura catalana a tota la Mediterrània: Tunísia, Algèria, Egipte, Turquia, Israel, Itàlia, Grècia, el Marroc, Israel, i també a Sud-àfrica, llocs on el Llull no havia anat mai”.

Però l'època Forcano també va estar marcada pel Procés. “El Llull segueix les consignes del Departament de Cultura i en aquell moment es va fer una aposta per dur la cultura catalana a Washington”. Després va venir el 155: “Vam tenir parada una grandíssima part del pressupost, a part de com va ser d'insultant tenir els homes del Tribunal de Cuentas regirant els nostres comptes durant tres dies”. Amb tot, Forcano guarda bon record d'aquells anys: “El Llull és una fàbrica de bellesa. La cultura catalana té molta demanda a fora i genera molt d'interès”.

Jordi Savall i el Quartet Casals són ambaixadors culturals de l'Institut Ramon Llull.

FELIX BROEDE

Quim Roser

bcn
clàssics

Palau de la Música
L'Auditori

22/23

Nova
temporada!
#tornalapassió

Abonament
temporada
des de
163€

Entrades i
abonaments
bcnclassics.cat
Tel 93 342 61 75

@bcnclassics

25.10.22

L'AUDITORI

**Yo-Yo Ma
Kathryn Stott**
Schumann i Falla

08.11.22

L'AUDITORI

Rèquiem de Verdi
Cor i Orquestra Simfònica de Milà
Claus Peter Flor

14.12.22

L'AUDITORI

**Yuja Wang
Philharmonia Orchestra
Santtu-Matias Rouvali**
Rakhmàninov i Txaikovski

17.02.23

PALAU DE
LA MÚSICA

Evgeni Kissin
Bach, Mozart, Debussy i
Rakhmàninov

24.03.23

PALAU DE
LA MÚSICA

Scherezade
Denis Kozhukhin
Orquestra de Ràdio Frankfurt
Alain Altinoglu

13.04.23

L'AUDITORI

**Concierto de
Aranjuez i Bolero**
Pablo Sainz Villegas
Orquestra Nacional Belga
Josep Vicent

31.05.23

PALAU DE
LA MÚSICA

**La Júpter de Mozart
i l'Heroica de Beethoven**
Orquestra Champs Elysées
Phillippe Herreweghe

07.06.23

PALAU DE
LA MÚSICA

**Les quatre estacions
de Vivaldi**
I musici

SANT IGNASI I LA MÚSICA

“MANRESA 2022. LA CIUTAT QUE (ET) TRANSFORMA” ÉS EL LEMA DE LA COMMEMORACIÓ DELS CINC-CENTS ANYS DE L'ESTADA DE SANT IGNASI A MANRESA, EFEMÈRIDE PLENA D'ACTIVITATS I DE MÚSICA EN EL RECORD DE LA DEVOCIÓ POPULAR.

TEXT Glòria Ballús Casólvira

Nascut a Loiola (Azpeitia) el 24 de desembre de 1491, Íñigo López de Oñaz y Loyola, després de fer una vida de noble i patir una ferida a la cama, va voler pelegrinar a Terra Santa. En el seu camí va passar per Montserrat i va fer estada a Manresa (1522-1523), on després d'un rapte i molta penitència va tenir la il·luminació de fundar la Companyia de Jesús i d'escriure els *Exercicis espirituels*. Fou canonitzat el 12 de març de 1622.

¿A sant Ignasi li agradava la música? El pare Antonio Araoz, SJ (1515-1573) diu d'Íñigo: “Siendo músico, ni en viernes ni en sábado tañó, sin duda por su devoción a Jesucristo y a la Virgen”, afirmació que constata que devia tocar la viola o un instrument semblant, per la seva formació de cavaller de la cort.

El pare Luis Gonçalves da Câmara, SJ (1519-1575) remarca: “Con lo que mucho se levantaba en oración, era con la música y canto de las cosas divinas, como con Misas, vísperas y otras semejantes; tanto que me confesó, si acertaba a entrar en alguna Iglesia quando se celebraban los oficios cantados, luego parecía que totalmente se transportaba de sí mismo. [...] Y no solamente le hacía este bien al ánimo, sino también a su salud corporal. Y así quando no la tenía o estaba con grande hastío, con ninguna cosa se curaba más que con oír cantar alguna cosa devota a algún hermano”.

Sant Ignasi, doncs, tenia predisposició i afecte cap a la música, però no la va incloure a la Companyia. El pare Pedro de Ribadeneyra, SJ (1526-1611) esmenta el motiu que el sant afirmava: “Si yo siguiese mi gusto y mi inclinación, yo pondría coro y canto en la Compañía; más déjolo de hacer, porque Dios N. S. me ha dado a entender que no es esta su voluntad [...] ya que aun siendo tan santa y provechosa para la Iglesia la ocupación de cantar en el coro, no era esta la vocación para la que Dios nos había llamado”; encara que la tercera regla de la Companyia diu: “Alabar el oír Misa a menudo, asimismo cantos, psalmos y largas oraciones en la Iglesia y fuera de ella”.

LA MÚSICA EN L'ESTADA MANRESANA

En el seu pelegrinatge, Íñigo passà pel monestir de Montserrat, on va escoltar les veus blanques de l'Escolania (documentada des del 1307). Diversos Goigs de la Mare de Déu de Montserrat parlen de la seva petjada.

A Manresa, el seu primer contacte amb la música va ser el 25 de març de 1522 passant per l'ermita de la Mare de Déu de la Guia, que celebrava la festivitat de l'Anunciació de Maria amb un romiatge.

Cada dia anava a la Missa major, a vespres i a completes a la col·legiata de Santa Maria de la Seu, que eren cantades per corers, conductius i beneficiats, amb l'orgue. També anava a l'església de Sant Pere Màrtir, del convent dels pares dominics, i a les ermites marianes de l'entorn, principalment la de la Mare de Déu de la Salut, al barri de Viladordis.

La seva vida manresana la trobem explicada en diversos goigs. Un dels primers, publicat el 1673, concreta: “Puix vida tan peregrina/ féreu en esta ciutat; siau-nos Ignasi advocat/ a major glòria di-

vina”; i les estrofes mostren una “passejada” per les accions que va fer i els indrets on va passar.

La devoció manresana pel sant sempre ha estat intensa, per això nombroses són les composicions d'himnes, cànctics i goigs de lloança al sant i als seus seguidors. De les que ➤

EL FESTIVAL ESPURNES
BARROQUES FA UN
RECORREGUT MUSICAL
DEDICAT AL SANT

EL CLAROBSCUR D'ESPURNES BARROQUES

Espurnes Barroques –que agermana música, patrimoni i gastronomia en diverses poblacions del Bages, el Solsonès i el Berguedà–, enguany amb el lema “Llum barroca” amplia el territori i el dedica a la celebració del 500 aniversari de l'estada de sant Ignasi a Manresa.

Seguint el significat de *barroc* –època del clarobscur–, la programació del festival, del 3 d'abril al 12 de juny, ofereix uns concerts que, d'un cap de setmana a l'altre, s'ordenen progressivament per passar de la foscor a la llum, per transitar des de

la foscor cap a la lluminositat càlida, reconfortant i alliberadora.

Ignasi de Loiola. Pelegrinatges, èxode i èxtasi va ser el títol del concert dirigit per Jordi Savall el 3 d'abril passat a Manresa. A través de diverses peces va oferir un seguiment de sis etapes de la biografia de sant Ignasi, des de la ferida en batalla, l'inici dels pelegrinatges fins a la mort i canonització.

Cal destacar els dos concerts sobre el sant i els dos que mostraran l'expansió de les missions jesuítiques: Las Hespèrides oferirà l'òpera *San*

Ignacio de Domenico Zipoli (15 de maig, a Barcelona); l'Ensemble Tramuntana presentarà el concert-pelegrinatge *Bach: un pelegrinatge aquàtic* (22 de maig, a la Cova de Sant Ignasi, a Manresa); l'Orquesta y Coro de San Ignacio de Moxos interpretarà música composta durant el segle XVII a la Missió jesuítica de Chiquitos (Bolívia) (5 de juny, a Sant Guim de Freixenet), i Horacio Curti amb *Una missió cap al país Sol ixent* (12 de juny, a Cervera), recrearà el viatge cultural de sant Francesc Xavier al Japó.

ESCOLANIA DE MONTSERRAT

ÉTIENNE GRIMÉE

❶ Segons la tradició, sant Ignasi es va recloure durant gairebé un any per pregar en el que avui es coneix com a Cova de Sant Ignasi. L'església del Santuari de la Cova acull diversos concerts de la programació de l'Any Ignasià.

❷ *Sant Ignasi de Loiola*, oli sobre fusta de Peter Paul Rubens (cap al 1620).

❸ L'Escolania de Montserrat va oferir un concert a la Seu de Manresa el 25 de març passat.

❹ L'Ensemble Moxos, hereu directe de les missions jesuítiques, actuarà al juny dins de la programació d'Espurnes Barroques.

❺ El 2 de gener començava la programació musical de l'Any Ignasià amb l'actuació de Quinta Essència al Santuari de la Cova de Sant Ignasi.

MÚSICA A L'ANY IGNASIÀ

El concert *O magnum mysterium* de Quinta Essència, a la Cova de Sant Ignasi, indret ple de significat, va donar el tret de sortida a la programació musical d'aquest cinquè centenari.

Durant l'any, els cicles Sons del Camí i Espai Ànima ofereixen música contemplativa, mística, espiritual, transformadora o d'autor en diversos espais ignasians de la ciutat, i hi són cites destacades els concerts de Noa, Messengers, Carles Cases, Ginestà, Marala, Joana Serrat, El Pot Petit, l'Orquestra Simfònica del Gran Teatre del Liceu i l'Orfeón Donostiarra, entre d'altres.

COMPOSITORS D'ARREU DEL MÓN HAN DEDICAT OBRES A SANT IGNASI I A LA COMPANYIA DE JESÚS

➤ es conserven a l'Arxiu de Manuscrits de la Seu, cal remarcar: *Goigs a sant Francesc Xavier* –polifònics– de Gaietà Mensa (mestre de capella); *Gozos a san Luis Gonzaga* de Francisco Andreví (segle XIX); *Goigs a sant Ignasi* de Francisco Escorsell (1822), per la commemoració dels tres-cents cinquanta anys de la seva vinguda, i *A sant Lluís Gonçaga* (1869); la *Missa In honorem St Ignatii* i l'himne *El sant Penitent* de Mn. Miquel Augé Vila, organista, amb text del P. Ramon M. de Bolós, SJ (1922) pel quart centenari.

De les últimes composicions són els *Goigs a llaor del gloriós sant Ignasi de Loiola* de Mn. Josep Massana Bach i text de Ramon Tarrats, SJ, en la reobertura de la Casa d'Exercicis, annexa al santuari (1969); i la *Suite manresana* de monsenyor Valentí Miserachs, estrenada en els cinc-cents anys del seu naixement i quatre-cents cinquanta de la fundació de la Companyia (1991).

La música ha estat present també en les diverses commemoracions, fins i tot amb l'Orfeón Donostiarra, en el IV Centenari dels Exercicis Espirituals (1948).

També, al segle XX, la Banda Municipal interpretava la *Marxa de Sant Ignasi* amb la instrumentació del seu director Damià Rius i Vilella, i des de fa anys la Capella de Música de la Seu acompanya amb cants dedicats la festivitat de Sant Ignasi, el 31 de juliol. ➤

la força del Liceu

I 175

JUNTS SEGUIREM
FENT HISTÒRIA

TEMPORADA 2022/2023

Abona't al Liceu

FINS A UN
30% DE
DESCOMpte

Ara, els abonaments
100% flexibles.
Descobreix-los a [liceu.cat](https://www.liceu.cat)

©Jaume Plensa

EFEMÈRIDE

200 ANYS DEL BALLET 'CENDRILLON' DE FERRAN SOR

TEXT Marina Rodríguez Brià

FERRAN SOR ÉS CONEGUT INTERNACIONALMENT COM A COMPOSITOR PER A GUITARRA I PER HAVER ESTAT UN GRAN INTÈRPRET D'AQUEST INSTRUMENT. EN CANVI, ELS SEUS NOMBROSOS BALLETS, REPRESENTATS ALS MILLORS TEATRES D'EUROPA, SÓN DESCONEGUTS PEL PÚBLIC ACTUAL.

L'obra per a guitarra del músic barceloní Ferran Sor (1778-1839) no s'ha deixat d'interpretar mai. Tant el repertori de concert com d'estudi que va produir és bàsic per a l'instrument i molt considerat. És evident que la seva preocupació per trobar un nou llenguatge que elevés la guitarra a un nivell professional va reeixir. Però, alhora, Sor no es va limitar a aquest instrument, també componia per a orquestra, veu i instruments diversos. Gran part de la seva obra va ser creada a l'estranger, ja que l'any 1813 Sor va haver de marxar d'Espanya a causa de qüestions polítiques. El consideraven afrancesat i, de fet, no va poder tornar mai més al país.

Després d'un temps a París, el 1815 va decidir anar a Londres, on passaria els millors anys de la seva vida pel

que fa a l'activitat professional. Llavors la ciutat estava en plena efervescència musical i les institucions de nova creació, com ara la Philharmonic Society o la Royal Academy of Music (creada el 1822), el van acollir com a membre reputat.

A Londres, Sor coneix la seva companya sentimental, la ballarina Félicité Hullin, filla i germana d'una saga de ballarins professionals francesos, i que ja de ben petita havia embadalit el públic parisenc. El pare, Jean-Baptiste Hullin, era mestre de dansa al Théâtre de la Gaîté de París. Després la família s'instal·là a Londres, on el pare va exercir de mestre de ball al King's Theatre. La primera actuació de Félicité va ser el 1818 en aquest teatre quan tenia quinze anys. Els ballets amb música de Sor, *La Foire de Smyrne* i *Le seigneur*

généreux es van representar al King's Theatre el 1821 amb la seva participació. En realitat Sor ja tenia coneixement de la música de dansa. Abans del seu exili, de jove havia participat sovint en festes de societat com a músic que dirigia la dansa i també havia compost boleros i aires de ball. La seva experiència al món de la coreografia li seria molt útil per entendre's amb els mestres de ball i comprendre aquesta disciplina.

Cal recordar que l'estil de dansa clàssica d'aleshores era el ballet pantomima, un drama silenciós que combinava la pantomima amb les danses. De vegades el mim i l'acció ocupaven més de la meitat de la representació. Dins de l'obra també es podien incloure danses de moda que es ballaven als salons. A part de la interpretació dels ballarins, la premsa també es feia molt

de ressò del vestuari, de l'escenografia i dels efectes teatrals. En algun diari parisenc fins i tot es descriu com va vestit el públic, a l'última moda.

EL BALLET CENDRILLON

El ballet de Sor que va tenir més èxit va ser *Cendrillon* (La Ventafocs). Es va estrenar al King's Theatre de Londres el 26 de març de 1822 amb una producció immillorable. El coreògraf era el cèlebre ballarí i mestre de ball François-Ferdinand Decombe, conegut amb el pseudònim Albert. El protagonista el rol principal i el repartiment de l'estrena continuava amb l'admirada Maria Mercandotti com a protagonista i un seguit de ballarins brillants. ➤

**CENDRILLON VA
ESTAR NOU ANYS
EN CARTELL I A PARÍS
ES VA REPRESENTAR
111 VEGADES**

3

➤ La publicació londinenca «The New Monthly Magazine and Literary Journal» va dir-ne: “La música és excel·lent, la millor potser de qualsevol composició de ballet que hagi aparegut en aquest teatre”.

Sor, després de més de set anys vivint a Londres, ja amb la fama feta com a guitarrista i compositor de ballets, tornà a París amb Félicité. El ressò de *Cendrillon* va fer que s'estrenés a l'Académie Royale de Musique de París l'any 1823. Aquí els rols principals els ballaven Albert i Bigottini. També hi participà la germana de Félicité, Virginie Hullin. Sembla que la producció va ser encara més luxosa. La premsa va parlar molt de Sor com a compositor del ballet *Cendrillon* i també com a concertista de guitarra.

AMB CENDRILLON DE SOR ES VA INAUGURAR EL TEATRE BOLXOI DE MOSCOU

Ferran Sor, la nena que havia tingut amb la seva primera dona i Félicité viatgen de París a Moscou, on ella és convidada com a primera ballarina. Allà Sor seguirà produint música de diferents gèneres, també per a ballet. Quan van a Rússia el

1823, *Cendrillon* encara s'està representant a París i l'èxit farà que també s'estreni al Théâtre Royal de Brussel·les. Aquest ballet va estar nou anys en cartell i a París es va representar 111 vegades. Cal destacar que amb aquesta obra de Sor es va inaugurar el Teatre Bolxoi de Moscou el 1825, amb Félicité com a primera ballarina.

La parella Sor-Hullin va esdevenir un equip important al món del ballet a Rússia durant la seva estada. Tres anys després Sor i la seva filla marxen de Rússia cap a París. Félicité s'hi va quedar i va assolir un gran prestigi també com a coreògrafa i professora.

Segueixen després uns anys d'activitat musical a París. La filla, que era arpista i pintora, mor l'any 1837 i Sor dos anys més tard. ➤

1 Retrat de Ferran Sor (cap al 1825), litografia de Godefroy Engelmann.

2 *Cendrillon essayant la pantoufle de verre* (1818), obra del pintor francès Jean-Antoine Laurent.

3 Retrat de François-Ferdinand Decombe (cap al 1830), dibuix de Pierre Roch Vigneron. Conegut amb el nom artístic d'Albert, va ser el coreògraf de *Cendrillon*.

4 *Pastourelle o tréris*, quarta de les cinc danses de la quadrilla. Gravet en color publicat a la revista «Le Bon Genre» (1805).

5 Vestuari d'Albert i Mlle. Bigottini com a príncep Ramir i Cendrillon (1823).

ELS BALLETS DE FERRAN SOR

Segurament l'excel·lència de Sor al món de la guitarra ha eclipsat les obres que va dedicar a altres instruments i gèneres. És el cas dels seus ballets, tan desconeguts pel públic d'avui. En canvi, és significatiu que fossin representats als millors teatres, amb produccions importants i interpretats per les figures del ballet més prestigioses. Sor va ser reconegut a les principals capitals de la dansa.

Segons l'expert Brian Jeffery, els ballets amb música de Ferran Sor són els següents, amb la data i el lloc de les estrenes:

La Foire de Smyrne (Londres, 1821); *Le seigneur généreux* (Londres, 1821); *Cendrillon* (Londres, 1822); *Alphonse et Léonore ou l'amant peintre*, en un acte (Londres, 1823); *Alphonse et Léonore ou l'amant peintre*, en tres actes (Moscou, 1824); *Hercule et Omphale*, encarregat per la coronació del tsar Nicolau I (Moscou, 1826); *Le Sicilien ou l'amour peintre*, amb la col·laboració del compositor Jean Schneitzhoeffter (París,

1827), i *Hassan et le calife ou le dormeur éveillé* (Londres, 1828). A més, en aquesta època Sor va compondre altres obres soltes per a dansa. Els últims ballets són *The fair sicilian or the conquered coquette*, també conegut com *La belle Arsène* (Londres, 1834); i *Arsène ou la baguette magique*, amb el compositor Jean-Baptiste Singelee (Brussel·les, 1839), possiblement la mateixa obra o una variant de *The fair sicilian or the conquered coquette*.

5

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

LES OBRES PER A PIANO DE FERRAN SOR EREN PER AL BALL

Les primeres obres per a piano de Sor a dues i a quatre mans van ser dedicades al ball i creades a Londres, on estava en contacte estret amb el món musical i també amb la societat benestant. Era un dels músics preferits per a les sessions musicals privades. Va

compondre quadrilles, valsos i danses de moda. A la partitura incloïa els passos de les figures per al ball. Normalment dedicava les seves sèries de danses per a piano a noies i senyores de l'alta societat que organitzaven balls i vetllades musicals.

4

11^èFESTIVAL
DE MÚSICA ANTIGA
DELS PIRINEUS

De l'1 de juliol al 21 d'agost de 2022

FëMAP

Territori
convidat
ILLES
BALEARS

MUSICA ALCHEMICA

LA BELLEZZA	1	01 / 07	La Seu d'Urgell
	2	02 / 07	Palaldà (Els Banys d'Arlès)
	3	03 / 07	Puigcerdà

ACADÈMIA 1830

LA MÚSICA RELIGIOSA DE J. S. BACH: LES CANTATES	4	08 / 07	Organyà
	5	09 / 07	Ger
	6	10 / 07	Pesillà de la Ribera

TETRAPHILLA ENSEMBLE

MATER	7	09 / 07	Sant Julià dels Garrics (La Vansa i Fòrnols)
	8	10 / 07	Palau de Noguera (Trempt)

CANIGÓ ENSEMBLE

CANÇONS TRADICIONALS CATALANES	9	15 / 07	Bagà
	10	16 / 07	Engolasters (Encamp)
	11	17 / 07	Bossòst

ARTEAN ENSEMBLE

MISSA HISPÀNICA	12	16 / 07	Riner
	13	17 / 07	Berga

ENSEMBLE IL VIAGGIO

ALTER BOCCHERINI	14	21 / 07	Castelciutat (La Seu d'Urgell)
	15	22 / 07	Trempt

ENSEMBLE BRUDIEU

OFFICIUM DEFUNCTORUM URGELLENSIS	16	23 / 07	Esterrí d'Àneu *
	17	24 / 07	Covet (Isona i Conca Dellà) *

MUSICA RESERVATA DE BARCELONA

MOTECTA 1572:	18	23 / 07	Sort
EL JOVE VICTORIA	19	24 / 07	Llívia

ORQUESTRA DE CAMBRA ILLA DE MENORCA

PACE NON TROVO:	20	23 / 07	Ripoll
LA FORÇA DEL BARROC ITALIÀ	21	24 / 07	Avià

KALLIAS ENSEMBLE

BEETHOVEN,	22	29 / 07	Berga
EL CANT DELS POBLES	23	30 / 07	Alp
	24	31 / 07	Els Banys d'Arlès

ORQUESTRA BARROCA CATALANA

CANTS D'AMOR I D'ESPERANÇA	25	30 / 07	Llívia *
	26	31 / 07	Trempt *

RATAS DEL VIEJO MUNDO

SFREGIO	27	01 / 08	Estavill (La Torre de Capdella)
	28	02 / 08	La Seu d'Urgell
	29	03 / 08	La Molina (Alp)

EXIT ENSEMBLE

IL SUD. MÚSICA PER A VIOLÍ DEL SEICENTO AL SUD D'ITÀLIA	30	05 / 08	Els Banys d'Arlès
	31	06 / 08	Sant Joan de les Abadesses
	32	07 / 08	Riner

VN

BELLA DIVINA AURORA.	33	05 / 08	Sant Feliu de Pallerols
SEBASTIÁN DURÓN I EL SEU TEMPS	34	06 / 08	Sant Quirze de Pedret (Berga)
	35	07 / 08	Montardit de Baix (Sort)

ENSEMBLE EXCALAMATIO

SONATA DA CHIESA. TENOR DE VIOLÍ	36	08 / 08	Salàs de Pallars
	37	09 / 08	Escalarre (La Guingueta d'Àneu)
	38	10 / 08	Puigcerdà

ENSEMBLE TRIFOLIUM

L'APOTEOSI DEL CONTRAPUNT	39	12 / 08	Gerri de la Sal (Baix Pallars)
	40	13 / 08	Tavascan (Lladoré)
	41	14 / 08	Coll de Nargó

ARMONÍA CONCERTADA

THE JOSQUIN SONGBOOK	42	13 / 08	La Plana de Mont-ros (La Torre de Capdella) *
	43	14 / 08	Tiurana *
	44	15 / 08	Vilanova de Banat (Alàs i Cerc) *

TEMPERAMENTO

BACH, EN VERSIÓ I ORIGINAL	45	13 / 08	Estamariu
	46	14 / 08	Llanars
	47	15 / 08	Berga

RÉSONANCE

ILLUMINATIONS	48	16 / 08	Maçaners (Saldes)
	49	17 / 08	Taüll (Vall de Boí)
	50	18 / 08	Niu de l'Àliga (Alp-Bagà)

ENSEMBLE ALFONSÍ

INSTRUMENTS PER LLOAR A SANTA MARIA	51	17 / 08	La Seu d'Urgell
	52	18 / 08	La Pobla de Segur

ENSEMBLE LISBOA 1740

MISSA REGALIS	53	19 / 08	Castell de Mur
	54	20 / 08	Borén (Alt Àneu)
	55	21 / 08	Camprodon

* CONCERTS AMB DEGUSTACIÓ

Generalitat de Catalunya
Departament de CulturaCONSELLERIA
FONS EUROPEUS,
UNIVERSITAT I CULTURADiputació
BarcelonaIDAPA
Institut per al Desenvolupament
la Promoció del Pirineu i Aran
Institut entant Desenvolupament
e ara Promoció del Pirineu i Araninstitut
ramon llull

Diputació de Girona

EUROREGIO
Pirineus Mediterrània
Pyrénées Méditerranée
Pirineos MediterráneoGovern de Catalunya
Govern Illes Balears
Govern de ValènciaDiputació de Lleida
municipis, territori i luwww.femap.cat
www.packsturisticsfemap.cat

ARTICLE

FESTIVALS D'ESTIU 2022

EL DESITJAT RETORN A LA NORMALITAT

DESPRÉS DE DOS ANYS DE PANDÈMIA, ELS FESTIVALS D'ESTIU ES PREPAREN PER RECUPERAR LA PLENA NORMALITAT. ANIVERSARIS RODONS, HOMENATGES I PRESENTACIONS DE MÚSICS I FORMACIONS ES COMBINEN PER OMLIR LES AGENDES MUSICALS AMB PROPOSTES D'UN ATRACTIU CULTURAL INNEGABLE. AQUESTES EN SÓN ALGUNES.

TEXT Ana María Dávila

Quan encara falta la presentació d'algunes cites imprescindibles de la temporada estiuenca, el conjunt de convocatòries que formen el ric teixit musical de l'estiu català ja ha desvelat les seves cartes. I totes es preparen per viure un estiu marcat pel desig d'assolir la plena normalitat després de dos anys de pandèmia, tot començant per la recuperació dels aforaments al cent per cent. La previsió és, doncs, que enguany siguin moltes i molt especials les nits de música sota els estels, a les quals es donaran cita tant els artistes de proximitat com les grans figures internacionals.

Molt especial serà l'edició d'enguany de la Schubertíada a Vilabertran, que celebra el seu trentè aniversari amb una xifra rècord de 23 concerts, de l'11 al 28 d'agost, a l'escenari habi-

tual de la Canònica de Vilabertran, l'església de Santa Maria de Castelló d'Empúries i l'Espai Misteri de Vilajuïga. L'acte commemoratiu de l'efemèride –i també del norantè aniversari del fundador de la Schubertíada, Jordi Roch– tindrà lloc el 21 d'agost; serà un doble concert que arrencarà amb un recital dedicat al repertori francès, a càrrec de la soprano Julie Fuchs, l'aclamada Mélisande al Liceu aquesta temporada, i continuarà amb l'actuació de la *mezzo* Ema Nikolovska i el pianista Wolfram Rieger, amic especial del festival.

Hi haurà també, com sempre, els grans cicles de Schubert: *El cant del cigne*, a càrrec del baríton Manuel Walser (18/08), i *La bella molinera*, gràcies a una altra veu imprescindible d'aquesta cita, la de Matthias Goerne (21/08), que dos dies abans oferirà un altre recital acompanyat pel pianista sud-coreà i guanyador del Concurs Chopin, Seon-Jin Cho, que també actuarà en solitari el dia 17.

LA SCHUBERTÍADA A
VILABERTRAN CELEBRA
EL SEU TRENTÈ
ANIVERSARI AMB
UNA XIFRA RÈCORD
DE 23 CONCERTS

Marlis Petersen **1** i Julie Fuchs **2** faran el seu debut a la Schubertiada aquest estiu. **3** El Grec homenatjarà el recentment desaparegut Stephen Sondheim.

Hi destaquen igualment les actuacions de la soprano Marlis Petersen, que inaugura la cita; el també habitual tenor Christoph Prégardien; els barítons André Schuen i Konstantin Krimmel; la soprano Juliane Banse; el gran baríton wagnerià Johannes Martin Kränzle, i, com a novetat, el debut a la Schubertiada de la nonagenària organista Montserrat Torrent.

CREIXEMENT TERRITORIAL

Però si hi ha un festival que ha sabut fer d'aquest tipus d'escenaris la seva gran targeta d'identitat, aquest és, sens dubte, el Festival de Música Antiga dels Pirineus (FEMAP), la cita de més amplitud territorial de les que es celebren a Catalunya. Enguany el Festival recupera les xifres de creixement que tenia abans de la pandèmia i presenta l'edició amb més municipis implicats –38– i més concerts –55– de la seva història.

El territori convidat seran les Illes Balears, que protagonitzaran el programa inaugural, l'1 de juliol a la catedral de la Seu d'Urgell, a càrrec de la violinista i directora eivissenca Lina Tur Bonet i el seu grup, Música Alchemica. La producció pròpia d'aquesta edició és la *Missa regalis*, que el compositor Francesc Valls dedicà al rei Joan V de Portugal el 1740. L'obra, amb direcció del portuguès F. Miquel Jalboto, clourà el Festival els dies 19, 20 i 21 d'agost a Castell de Mur, Borén i Camprodon, respectivament.

Altres formacions que actuaran al llarg dels gairebé dos mesos de durada del Festival seran l'Acadèmia 1830; Música Reservata de Barcelona, amb un programa dedicat al 450è aniversari de les primeres obres de Tomás Luis de Victoria; l'Orquestra de Cambra Illa de Menorca, dirigida per Dani Espasa; l'Orquestra Barroca Catalana; el Kallias Ensemble, amb la soprano Mireia Tarragó i direcció de Francisco Poyato proposant un programa dedicat a les poc difoses cançons folklòriques de Beethoven, i l'Ensemble Brudieu, que continua presentant la producció del 2021 dedicada a la *Missa de difunts* de Joan Brudieu. ➤

CLÀSSICA AL GREC

♦ La gran cita estiuenca de Barcelona, el festival Grec, també s'obre a la música clàssica. Entre les activitats que hi trobarem, figuren la *Cançó de la terra* de Mahler, a càrrec de l'OBC i acompanyada per projeccions audiovisuals d'Alba G. Corral inspirades en el delta de l'Ebre (22/07); l'*Stabat Mater* de Pergolesi, amb del Cor de Noies de l'Orfeó Català i *Vespres d'Arnadí* (18/07), i un *Requiem*, el de Mozart, també amb elements escènics (16/07). Altres propostes del Grec 2022 seran un

espectacle musical d'homenatge al desaparegut Stephen Sondheim (18/07) i la singular col·laboració entre l'Escolania de Montserrat i el *bailaor* flamenc Israel Galvan (02 i 03/07).

DOUGLAS ELBINGER / GETTYIMAGES

CASALS AL VENDRELL

A l'altra banda del territori, el Festival Internacional de Música Pau Casals del Vendrell tindrà lloc del 9 al 22 de juliol, sota la temàtica *Pau Casals al Vendrell*. La cita, que arriba coincidint amb la reobertura del Museu Pau Casals després d'un procés de rehabilitació arquitectònica i renovació museogràfica, vol explorar en aquesta edició la relació del gran violoncel·lista amb la seva vila natal.

Des d'aquesta premissa, s'oferiran sis concerts a l'Auditori Pau Casals amb la idea de revivre les vetllades musicals que es feien a casa de l'artista quan rebia la visita dels amics. Hi haurà, per tant, una gran varietat de programes de música de cambra, amb intèrprets nacionals i internacionals, a més d'un recital d'orgue a l'església del Vendrell que s'oferirà acompanyat de projeccions audiovisuals dedicades a Puerto Rico, l'altra "pàtria" del mestre. A més, el Festival dona continuïtat a una iniciativa posada en marxa l'estiu passat inspirada pel Marlboro Music School and Festival, a

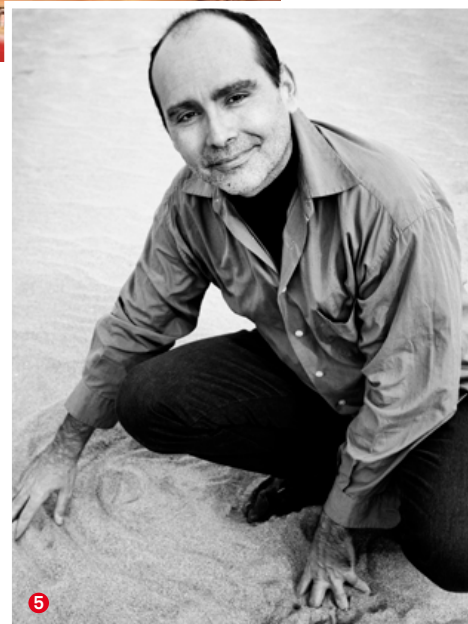
Vernon (als Estats Units), un projecte molt estimat per Casals i que donarà a joves intèrprets l'oportunitat de treballar amb músics experts per oferir dues actuacions, un programa de cambra i un altre d'orquestral. ▶

EL FEMAP PRESENTA L'EDICIÓ AMB MÉS MUNICIPIS IMPLICATS -38- I MÉS CONCERTS -55- DE LA SEVA HISTÒRIA

MICHAŁ NOVAK

Dues de les formacions que actuaran al FEMAP seran l'Orquestra de Cambra Illa de Menorca, dirigida per Dani Espasa ④ i el Kallias Ensemble, dirigit per Francisco Poyato ⑤. ⑥ Ton Koopman, padrí artístic del festival Bachcelona.

BERTA TIANA

UN ESTIU AMB BACH

♦ A més de les convocatòries de les zones costaneres o d'alta muntanya, Barcelona també té durant la temporada estival les seves pròpies convocatòries de referència. Bon exemple d'això és la gran cita dedicada a Johann Sebastian Bach, el festival Bachcelona, que enguany celebra deu anys de creixement i consolidació.

El festival, que enguany oferirà quinze activitats del 30 de juny al 14 de juliol, s'obrirà amb un concert a l'Auditori de Barcelona protagonitzat per Ton Koopman, veritable padrí artístic del festival. El cèlebre clavecinista i director d'orquestra neerlandès es posarà al capdavant dels solistes de la Beca Bach, el cor Bachcelona Akademie i el Bachcelona Consort per dirigir dues *Cantates* del mestre barroc: la (molt adient) *BWV 10* i la *BWV 147*. Dos dies després, el mateix Koopman dirigirà un concert familiar al Petit Palau, en tant que la Sala de Concerts del Palau de la Música acollirà, l'11 de juliol, l'actuació del Phantasm Viol Consort, amb una selecció de fragments d'*El clave*

ben temperat, i el 14, el concert de cloenda, a càrrec de la Jove Orquestra Nacional de Catalunya (JONC), el Cor Jove Nacional de Catalunya (CJNC) –que actuen junts per primera vegada– i els solistes de la Beca Bach, que oferiran obres de Bach i dels seus fills Johann Christian i Carl Philipp Emanuel (més informació a la pàgina 8 d'aquesta Revista).

Sempre obert a teixir complicitats amb diferents agents artístics de la ciutat –una de les raons que li va valer el Premi Ciutat de Barcelona 2021–, el festival proposa també una col·laboració amb el Taller de Músics que es traduirà en un concert de música de Bach arranjada per a big band amb la Pedrera com a escenari.

FOPPE SCHUT

SIMFÒNICS AL PALAU

UNA SIMFONIA DE SIMFONIES DE BEETHOVEN

DISSABTE, 07.05.22 – 18.30H

Damián Martínez violoncel

Xavier Puig director

Orquestra Simfònica del Vallès

F. GULDA Obertura de *Rosamunda*

L. VAN BEETHOVEN Una simfonia de simfonies

J. PETER SCHICKELE *Simfonia núm. 5* de Beethoven «Sportscast»

RIGOLETTO | VERDI

DISSABTE, 21.05.22 – 18.30H

Luís Cansino Rigoletto

Antoni Lliteres Duca di Mantova

Elisa Vélez Gilda

Daniel Gil de Tejada direcció musical

Carles Ortiz direcció d'escena i vestuari

Cor Amics de l'Òpera de Sabadell

Orquestra Simfònica del Vallès

G. VERDI Òpera *Rigoletto* (versió concert)

Concert en coproducció

LA NOVENA DE BEETHOVEN

DISSABTE, 04.06.22 – 18.30H

Marta Mathéu soprano

Anaïs Masllorens mezzosoprano

Antoni Lliteres tenor

Elías Arranz barítono

Cor de Cambra del Palau de la Música Catalana

Cor de Cambra de la Diputació de Girona

Edmon Colomer director

Orquestra Simfònica del Vallès

X. MONTSALVATGE *Cant espiritual*

L. VAN BEETHOVEN *Simfonia núm. 9, en Re menor, op. 125, «Coral»*

Amb el suport de:

Ajuntament de Barcelona
Institut de Cultura

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

GOBIERNO DE ESPAÑA
MINISTERIO DE EDUCACIÓN, CULTURA Y DEPORTE

Patrocinadors i col·laboradors principals de l'OSV

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Ajuntament
de Sabadell

Diputació
de Barcelona

Diputació de Girona

Mitjà oficial

ARTICLE

EL PALAU DE LA MÚSICA... I DE LA TECNOLOGIA

“CONNECTA AMB EL PALAU! CONNECTA AMB LA MÚSICA!” ÉS EL LEMA DE LA TEMPORADA 2022-23 DEL PALAU DE LA MÚSICA, QUE ENCETA UN RELAT D'ACTUALITAT ABSOLUTA I UN BINOMI QUE S'ESTENDRÀ LLARGAMENT EN EL TEMPS.

TEXT Albert Torrens

WERNER KMETTISCH

2

Dençà que, a començament del segle XIX, van sorgir a la Gran Bretanya els primers moviments que plantejaven una resposta agressiva a la mecanització del treball derivada de la Revolució Industrial, la relació entre l'espècie humana i la tecnologia ha estat el baix continu que ha marcat l'evolució de la societat, alhora que ha inspirat tot tipus d'artistes.

Ara el Palau de la Música la situa al centre de la seva propera temporada –i, en certa manera, també serà present en la següent–, per bé que no tots els concerts ni les activitats dels propers mesos hi estaran relacionats: *“Aquest tema ens connecta més amb els artistes convidats que no pas amb els concerts; no vertebrava tota la programació”*, diu Mercedes Conde, directora artística adjunta de la institució.

Així, els compositors convidats il·lustren d'alguna manera la presència de la tecnologia en l'ampli espectre estètic dels nostres dies: la cantant, violinista i compositora americana Caroline Shaw, guanyadora d'un Premi Pulitzer l'any 2013, serà present en programes de tots els cors de la família de l'Orfeó Català –amb els quals també treballarà en format de taller–, així com, entre d'altres, en una audició monogràfica del Quartet Attacca.

Entre els autors catalans, l'escollit és Ferran Cruixent –*“el perfil de compositor que més s'adiu amb la temàtica”*, assegura Conde–, que també serà interpretat pels cors de la casa, a més de l'Orquestra Simfònica del Vallès, o el baríton Konstantin Krimmel i el Quartet Mandelring. Es programaran diverses obres del seu catàleg i se n'estrenaran d'altres encarregades expressament per a l'ocasió. La nova temporada, com l'actual, també inclourà encàrrecs del projecte Barcelona Creació Sonora, en aquest cas dels compositors Marcos Fernández-Barrero, Enric Palomar, Miquel Ortega i Alberto García-Demestres.

Però a banda de l'atenció al moment present, la programació no pot defugir la mirada al passat, especialment esplendorós al Palau de la Música: el centenari de la mort de l'autor de l'edifici. Lluís Domènech i Montaner motivarà un altre dels grans projectes dels propers mesos; un cicle de concerts i conferències sobre la relació entre música i arquitectura a partir dels compositors que més agradaven a l'arquitecte i que són presents escultòricament al Palau: Bach, Beethoven i Wagner. Una audició comentada de Juan de la Rubia a l'orgue amb obres del Kantor de Sant Tomàs, una conferència sobre les *Sonates* de Beethoven a càrrec de Jonathan Brown i un concert de l'Orquestra del Gran Teatre del Liceu, dirigida per Josep Pons, amb preludis wagnerians en seran els elements. ➤

HOME, TECNOLOGIA, NATURA

❖ El leitmotiv de la temporada 2022-23 del Palau de la Música serà el tret de sortida d'una reflexió llarga, que arribarà més enllà, fins a la 2023-24, tot i que amb matisos. La relació entre l'home i la tecnologia –aquests

propers mesos– i la relació entre l'home i la natura –més endavant– seran, doncs, dos conceptes interrelacionats que la institució vol situar al centre del debat. *“Tot això ho volem enfocar des d'un punt de vista*

crític”, explica Mercedes Conde, *“perquè la tecnologia, a part de connectar-nos, també ens pot allunyar els uns dels altres, i nosaltres, al capdavant, volem que el nostre públic connecti amb el Palau i amb la música en viu”*.

FERRAN CRUIXENT
I CAROLINE SHAW
SÓN ELS
COMPOSITORS
CONVIDATS DE LA
NOVA TEMPORADA
DEL PALAU

✓ Els anomenats “focus” de la temporada faran èmfasi en el vuitantè aniversari de John Eliot Gardiner –que hi aportarà la *Missa en Si menor* bachiana–, la doble presència de Philippe Herreweghe –per dirigir una *Missa solemnis* de Beethoven i una *Passió segons sant Joan* de Bach– i de Patricia Kopatchinskaja –un concert amb Fazil Say i un altre amb l’Orfeó Català i la Bamberger Symphoniker– o l’inici d’un projecte de llarg recorregut amb el pianista Paul Lewis que oferirà la integral de les *Sonates* de Schubert en tres temporades consecutives i dos recitals en cadascuna.

Molts d’aquests concerts formaran part de Palau 100, que també inclou les actuacions de la Berliner Philharmoniker amb Kirill Petrenko –que, d’altra banda, recupera la *Missa de la coronació* de Mozart amb l’Orfeó Català a la Sagrada Família ajornada el 2020–, MusicAeterna amb Theodor Currentzis, la Wiener Symphoniker amb Andrés Orozco-Estrada i Jan Lisiecki o la Mahler Chamber Orchestra i Mitsuko Uchida. El cicle estrella de la casa també recupera concerts ajornats, com el de la Filarmonica della Scala, el de l’Orfeó Català i l’OBC –en què s’estrenarà una obra de Jörg Widmann– o el

d’Anne-Sophie Mutter, que compartirà escenari, entre d’altres, amb Pablo Ferrández –el violoncel·lista també serà present, d’altra banda, com a solista al costat de l’Antwerp Symphony Orchestra.

Palau Veus estarà protagonitzat per una producció pròpia amb el baríton André Schuen, que interpretarà el cicle *Des Knaben Wunderhorn* de Mahler amb un *ensemble* de l’Orquestra de la Comunitat Valenciana, a banda dels concerts de Juan Diego Flórez, Christoph Prégardien, el recital conjunt de Marta Mathéu i Alex Potter o la mezzosoprano Joyce DiDonato, que presentarà el seu últim treball, *Eden*, en el marc del projecte iniciat l’any passat.

També segueix el cicle Palau Òpera, eminentment barroc –amb un *Ariodante* en què intervindrà Franco Fagioli i *Il Tamerlano* de Vivaldi a càrrec de l’Accademia Bizantina i Ottavio Dantone–, però no solament això, ja que també inclourà *Only the sound remains* de Kaija Saariaho el dia del setantè aniversari de la compositora finlandesa.

A més d’alguns dels concerts esmentats, Bach serà present amb una *Passió segons sant Mateu* dels conjunts Vox Luminis i

ANNELIES VAN DER VEGT

CHRISTOPH KÖSTLIN/DEUTSCHE GRAMMOPHON

la Freiburger Barockorchester, un programa de cantates amb Les Arts Florissants i Paul Agnew, així com també un concert de la pianista Angela Hewitt i l'últim recital de Benjamin Alard per completar la integral de l'obra per a clavecí.

En el terreny del piano, visitaran el Palau noms consolidats, com Grigory Sokolov o Javier Perianes i d'altres emergents, com Juan Pérez Floristán, Yulianna Avdeeva –que debutarà a la sala– o Seong-Jin Cho –que hi debutarà com a solista.

L'àmbit de la cambra es completarà amb dos quartets: el de la pianista Laia Masramon, que tancarà la proposta iniciada enguany, i l'integrat per Isabelle Faust, Jean-Guihen Queyras, Jörg Widmann i Pierre-Laurent Aimard, que interpretaran el *Quartet per a la fi dels temps* de Messiaen que va quedar ajornat. També continua el projecte a tres anys del Quartet Cosmos.

PAUL LEWIS OFERIRÀ
LA INTEGRAL DE LES
SONATES DE
SCHUBERT EN TRES
TEMPORADES
CONSECUTIVES

UN PROGRAMA PLURIDISCIPLINARI

♦ A més dels dos compositors convidats –Caroline Shaw i Ferran Cruixent–, el Palau també convida artistes d'altres disciplines a compartir l'experiència musical de cada temporada.

En aquest cas, l'enginyera en telecomunicacions i artista digital Anna Carreras, la programadora Mónica Rikić –que ha dissenyat un artefacte expressament per al Palau de la Música–, el poeta i emprenedor Eduard Escoffet i l'escultor Naxo Farreras –autor del baix relleu *Arbre de la vida* que decora la façana del Palau a l'angle del carrer de Sant Pere Més Alt amb el del Palau de la Música– seran els companys de viatge i protagonistes d'activitats circumscrites, majoritàriament, als cicles Palau Fronteres i l'Hivernacle.

Així, a més d'altres propostes de concerts –com el que farà coincidir el Cor Cererols i el quartet de saxofons Kebyart Ensemble, el monogràfic del Quartet Attacca amb obres de Shaw, les cançons de Joan Manuel Serrat versionades per la Cappella Mediterranea i Leonardo García Alarcón o les improvisacions a l'orgue de Juan de la Rubia sobre la pel·lícula *Metropolis* de Fritz Lang–, aquests espais de la programació acolliran activitats de tot tipus –algunes implicaran des dels cors fins als treballadors del Palau– per reflexionar sobre la relació entre l'home, el so i la tecnologia.

Trobareu més informació sobre aquestes activitats a les pàgines 63-65 d'aquesta Revista.

Theodor Currentzis amb MusicAeterna, i Andrés Orozco-Estrada amb la Wiener Symphoniker, seran dos dels directors convidats al cicle Palau 100. El baríton André Schuen i la soprano Marta Mathéu i el contratenor Alex Potter en un concert conjunt, seran al cicle Grans Veus. Entre els pianistes hi haurà noms consolidats, com el de Javier Perianes i d'altres que són emergents, com Yulianna Avdeeva o Seong-Jin Cho.

A close-up portrait of conductor Ludovic Morlot, looking slightly to the right with a gentle smile. He has short brown hair and a light beard. The background is a warm, out-of-focus orange-brown.

LUDOVIC MORLOT

30 DE
SETEMBRE
1-2 D'OCTUBRE
QUARTA SIMFONIA
DE MAHLER
AMB L'OBC A
L'AUDITORI

“SENTO L'OPORTUNITAT DE
DIRIGIR AQUESTA ORQUESTRA
COM UN PRIVILEGI”

L'ORQUESTRA SIMFÒNICA DE BARCELONA I NACIONAL DE CATALUNYA ENCETA LA PROPERA TEMPORADA UNA NOVA ETAPA DE BRACET DEL DIRECTOR FRANCÈS, QUE ARRIBA AL CÀRREC AVALAT PER UNA TRAJECTÒRIA EXITOSA.

TEXT *Albert Torrens*

ALBERT TORRENS: El seu nomenament culmina un procés de tres anys de l'orquestra. En quin moment en va ser conscient?

LUDOVIC MORLOT: Vaig venir-hi com a convidat a dirigir una producció a final del 2020 i ja sabia que hi havia certa curiositat sobre la meua manera de programar i el que podria aportar com a líder, però quan conec una orquestra per primera vegada no m'agrada pensar gaire en això, perquè vull concentrar-me en el concert i veure si hi ha química.

AT: Abans d'aquell concert, ¿havia tingut relació amb la ciutat de Barcelona?

LM: Només com un jove que havia crescut al sud de França i havia vingut a passar algun cap de setmana aquí, però no estava al corrent de la vida musical de la ciutat. Òbviament, tenia coneixement de l'existència del Liceu i del Palau de la Música, però L'Auditori era llavors una institució molt nova.

AT: De vostè, en destaquen la modernitat i el rigor, tant a l'escenari com en la gestió. ¿Li agraden totes dues tasques?

LM: M'agraden molt, perquè el que puc produir a l'escenari és el resultat de molta planificació i organització. Tot i que sé les limitacions del meu rol i dels meus coneixements, m'agrada estar informat i almenys entendre les eines que tinc a l'abast. A Amèrica, també estava molt implicat en el mecenatge i m'agrada integrar-me a la comunitat a la qual pertanyo. Sento l'oportunitat de dirigir aquesta orquestra en una nova època com un privilegi, i ajudaré en tot allò que pugui.

“TINC GANES QUE ENS INSPIREM MÚTUAMENT PER SER MILLORS ARTISTES, MÉS OBERTS I VERSÀTILS”

AT: Quines sensacions li van despertar els músics de l'OBC en aquell primer contacte?

LM: Diria que gairebé vaig ser seduït pels músics i encara no sé exactament per què, com quan coneixes una persona nova i desitges saber-ne més. No soc el tipus d'artista que s'enamora al primer moment, em veig més aviat com un constructor i crec que la meua feina és comprendre les diverses personalitats i ajudar que es desenvolupin cap a noves direccions. Tinc ganes que ens inspirem mútuament per ser millors artistes, més oberts i versàtils.

AT: ¿Creu que hi va poder influir la mediterraneïtat que comparteixen vostè i l'orquestra?

LM: Sí, pot ser, però això no vol dir necessàriament que ho tinguem més fàcil! Aquesta mateixa energia positiva que vam sentir, caldrà focalitzar-la i conduir-la. I també forma part del caràcter llatí la meua implicació en relacions de llarga durada.

AT: L'acord amb l'orquestra estableix que vostè serà a Barcelona un mínim d'onze setmanes l'any: vuit al llarg de la temporada, dues per fer enregistraments i una per a festivals. ¿Són termes habituals en aquest tipus de contractes?

LM: Crec que són xifres força estàndards. Cal temps per donar forma al so de l'orquestra i el més important és que la meua presència sigui regular. Els enregistraments també són una eina fantàstica per construir el so i desenvolupar la veu personal de l'orquestra.

AT: Com combinarà aquesta nova titularitat amb altres projectes professionals?

LM: Tot i que visc als Estats Units, fins ara ja passava mitja temporada a Europa per la relació especial que ➤

DIRIGIR I PROGRAMAR

MAY ZIRKUS

2

El criteri de programació és un dels elements de Morlot que ha cridat l'atenció dels responsables de l'orquestra a l'hora de la tria i, per tant, un dels objectius que s'espera que Morlot accomplixi és ampliar-ne el repertori. El mestre recorda i destaca de la seva etapa a Seattle com va presentar a l'orquestra la música d'Henri Dutilleux o com va introduir l'òpera a la temporada simfònica, entre d'altres amb versions a petita escala de títols com *Dialogues des carmélites* de Poulenc o *Carmen* de Bizet. “És una cosa en què crec molt, sobretot per crear interès en la comunitat. Per a mi, l'òpera és important en la mesura en què l'oferim des d'un punt de vista diferent”, explica.

I al costat d'aquest interès per la música vocal, o potser en l'origen, hi ha el gust per la música antiga: “M'encanta i estic molt influenciat per moviments historicistes, tot i que no en tinc gaire experiència”. Morlot assegura que el context és important per no suscitar reticències, tant en aquests casos com en d'altres –“Tenim mandra a l'hora de comprometre'ns i abraçar, per exemple, les veus dels compositors contemporanis”– i, sense desvelar-ne encara elements concrets, avança que la seva programació “es farà ressò del que estigui passant al món, en qüestions de justícia social, canvi climàtic o diversitat”.

MAY ZIRKUS

3

- 1 Morlot avança que la seva programació amb l'OBC “es farà ressò del que estigui passant al món”. 2 Ludovic Morlot durant els assajos per al concert de l'OBC que va dirigir el gener d'enguany. 3 Pierre-Laurent Aimard, Ludovic Morlot i l'OBC saluden després del seu concert a L'Auditori al gener.

➤ tinc amb diverses orquestres, com les filharmòniques de la BBC i de Bergen. També dirigeixo sovint a Londres, Alemanya i els Països Baixos. Per a mi, Barcelona serà una segona llar i potser reduiré una mica els altres projectes. Però, és clar, a Amèrica tinc la família i una part important de la meua activitat professional, sobretot amb les orquestres de Seattle i Los Angeles.

AT: Quina relació ha tingut fins ara amb la música catalana?

LM: Molt poca, de manera que tinc molta feina a fer, perquè per molt que vulgui aportar modernitat, he de conèixer primer la tradició que ha donat a l'orquestra la seva veu natural. M'hi vull aproximar essent molt sincer en allò que m'emociona. No vull fer-la perquè sí, sinó trobar-hi veus que em ressonin perquè pugui ser-ne un ambaixador. Espero que l'orquestra aculli les meves tries i procuraré tant recuperar obres de patrimoni com oferir estrenes mundials. Un dels noms que puc esmentar és el de Lleonard Balada, ja que viu a Pittsburgh, on també estudia una filla meua. Allà vaig tenir ocasió d'escoltar la seva *Steel symphony*. ➤

FRANCÈS I COSMOPOLITA

Nascut a Lió el 1973 i format com a violinista, Ludovic Morlot ha passat la meitat de la seva vida als Estats Units, on va iniciar els estudis de direcció que va completar a Londres. De molt jove va ser director assistent de la Simfònica de Boston. Posteriorment va ser titular, durant vuit anys, de la Simfònica de Seattle, amb la qual va guanyar cinc premis Grammy i un

Gramophone i de la qual és director emèrit. Del 2012 al 2014 va ser director de l'òpera de La Monnaie, a Brussel·les, i des del 2019 és artista associat de la BBC Philharmonic. En l'àmbit pedagògic, va ser fundador i director artístic de la Jove Orquestra Nacional de la Xina i és professor associat a Seattle, Los Angeles i la Royal Academy of Music de Londres.

QUIM ROSER

L'AUDITORI

TEMPORADA
2022—2023

ABONA'T A
L'AUDITORI

3R
MOVIMENT:
**MORT
O RETORN**

AUDITORI.CAT

L'Auditori és un consorci de

L'Auditori rep el suport de

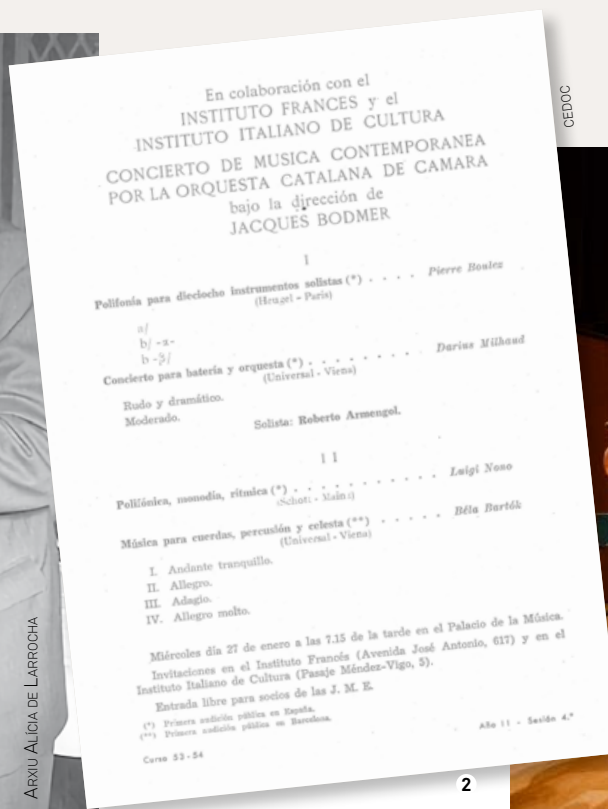

ANIVERSARI

UNA JOVENTUT QUE DURA 70 ANYS

AQUEST 2022 S'ESCAUEN
SET DÈCADES DE
LA FUNDACIÓ
DE JUVENTDES
MUSICALES DE ESPAÑA,
UNA ENTITAT CLAU QUE
VA CONTRIBUIR,
EN BONA MESURA DES
DE CATALUNYA, A LA
REVITALITZACIÓ DE
L'AMBIENT CULTURAL
DE LA POSTGUERRA
A TOT L'ESTAT.

TEXT Albert Ferrer Flamarich

CEDOC

En el context d'iniciatives com Dau al Set (nascut el 1948) i la florida de la Generació del 51, que participaven d'una segona avantguarda a Espanya i s'enfrontaven al desert cultural del franquisme, l'àmbit musical no gaudia d'una millor vitalitat. A Barcelona, per exemple, al marge dels concerts de la Banda Municipal de Barcelona i l'Orquestra Municipal de Barcelona o les programacions del Palau de la Música Catalana i del Gran Teatre del Liceu, el panorama es veia tímidament dinamitzat per ballades de sardanes, les polititzades actuacions de los Coros y Danzas de la Sección Femenina de la Falange i funcions de sarsuela de companyies itinerants.

L'enriquiment musical a Barcelona va ser impulsat, sense l'ajut de les autoritats oficials, gràcies a organismes no estrictament musicals, com l'Ateneu Barcelonès o instituts de cultura estrangers. És el cas per exemple de l'Institut Francès de Barcelona, que va acollir el Cercle Manuel de Falla, i del British Institute i de l'Istituto Italiano di Cultura, que van desenvolupar una tasca de promoció de les propostes artístiques més recents dels seus països respectius. Aquestes propostes van comptar en ocasions amb el suport dels concerts de Josep Bartomeu al Jardí dels Tarongers des del 1948, les audicions del Club 49, molt centrades en creacions experimentals amb el cicle Música Oberta, i, paral·lelament i en ocasions amb sinèrgies, les Juventudes Musicales de España, que en la seva delegació barcelonina va ser presidida des del 1952 per Antoni Cladellas amb Josep Pascual com a secretari.

A final del 1951 l'entitat va néixer simultàniament a Madrid i Barcelona, en un clar reflex de la polaritat cultural de l'Espanya franquista tot salvant les dificultats contra el dret d'associació que el règim dictatorial imposava. Amb el suport d'alguns membres de l'Opus Dei, ho va permetre la voluntat política del règim de blanquejar l'actitud de rigidesa i autarquia de cara a l'estranger i oferir un tímid signe d'obertura que l'entroncava amb aquest organisme internacional actiu des del 1945. Però si la secció dirigida per Cristóbal Halffter, Antonio de las Heras i Fernando Ember no es preocupava gaire de la coordinació amb

altres delegacions, tot exhibint un típic gest d'autosuficiència centralista, el grup de Barcelona va saber cooperar amb altres entitats i aglutinar personalitats. És el cas, per exemple, de Manuel Capdevila i Font, de l'Associació Beethoven i que al llarg de 43 anys hi va ocupar nombrosos càrrecs, tant a nivell nacional com internacional, com explica en detall a les seves memòries tot just publicades parcialment.

D'aquesta manera s'endegava una gesta nascuda de la capacitat organitzativa i associativa, que corroborava l'arrelament d'aquest tipus d'activisme a Catalunya, encara viu, com ho proven les 41 associacions afiliades que la converteixen avui dia en la principal comunitat autònoma quant a nombre: des del Pallars Sobirà i la Cerdanya a Amposta i Mollerussa, passant per Figueres, Banyoles, Moià i Sabadell, i on destacava una més concentració a les províncies de Barcelona i Girona.

La inauguració oficial de la secció barcelonina va ser protagonitzada per la pianista Alcía de Larrocha i l'Orquestra Municipal de Barcelona, dirigida per Eduard Toldrà, el 12 de desembre de 1952 amb un programa centrat en el *Concert Emperador* de Beethoven. No menys relleu va tenir la celebració del bicentenari del naixement de Mozart quatre anys més tard o el de Beethoven el 1970. Però el seu marc d'acció també va incloure concerts d'avantguarda aleshores tan innovadors i polèmics com el del 27 de gener de 1954 al Palau de la Música amb *Polyphonie* (1951) de Boulez, el *Concerto pour batterie et petit orchestre* (1929) de Darius Milhaud, *Polifonica-Monodia-Rítmica* (1951) de Nono i *Musique pour cordes, percussion et célesta* (1936) ➤

JME VA NÉIXER SIMULTÀNIAMENT A MADRID I BARCELONA, UN REFLEX DE LA POLARITAT CULTURAL DE L'ESPANYA FRANQUISTA

3

4

HAROLD ABELLÁN

EL CONCURS PERMANENT

El Concurs Permanent que durant anys va ser presidit per personalitats, com els compositors Ernesto Halffter, Manuel Castillo i Xavier Montsalvatge, ha assolit les 102 edicions amb la del febrer passat. Nascut el 1979 a Cadis amb la voluntat de convocar cada bienni totes les modalitats instrumentals de clàssica en diverses localitats de la geografia espanyola, des del 2018 i sota la nova direcció de Miquel Cuenca ha passat a tenir tres convocatòries i centralitzar-se a Madrid i Barcelona: les convocatòries de clàssica se celebren al Real Conservatorio Superior de Música de Madrid i les de jazz i música antiga a l'Escola Superior de Música de Catalunya i al Conservatori del Liceu. En aquest sentit, aquestes

dues darreres categories s'han incorporat davant la necessitat d'abastar uns camps musicals vigents als estudis musicològics dels principals centres educatius i alguns conservatoris espanyols. A més, durant dècades ha estat l'únic concurs transversal de l'Estat espanyol que ofereix un aparador per a nombrosos intèrprets que han fet carrera nacional i internacional, fins i tot sense haver estat premiats. Gràcies a l'intercanvi amb altres certàmens i entitats homòlogues es van enfortir els vincles i el prestigi de l'entitat, atès que el metòdic model de concurs era semblant als de territoris europeus, com Alemanya, França i Brussel·les o de l'Amèrica Llatina, durant els anys vuitanta i noranta.

➤ de Béla Bartók. L'audició es va rebre amb una escridassada i renou de peus del públic en una desafecció compartida per crítics com Antoni Català, que des de les pàgines del «Diario de Barcelona» va reclamar la intervenció de les autoritats polítiques per impedir concerts semblants. Per la seva part, Xavier Montsalvatge a «Destino» es va mostrar més tolerant i conciliador.

D'altra banda, el caràcter humanista de l'entitat el resumien les paraules Gilles Lefebvre, president d'honor de la Federació Internacional de Joventuts Musicals, quan afirmava que era «el moviment dedicat a descobrir l'univers dels sons, descobrint que permet una comprensió millor de la creativitat humana i una compenetració més àmplia amb tots els pobles, com si la música trenés uns vincles d'amistat que possibiliten la reunió d'esperits afins». Els seus objectius essencials havien de bandejar qualsevol discriminació política, social, filosòfica, religiosa o lingüística i s'havien de desenvolupar des d'una actitud pacífica estenent el gust per la cultura musical i l'art entre els joves mitjançant concerts comentats a preus molt reduïts. Al mateix temps havien d'encoratjar la pràctica musical a través de la formació de corals, orquestres juvenils, concursos de joves instrumentistes i camps musicals consagrats a l'estudi de problemes musicals i artístics. Una altra de les fites era oferir suport a joves artistes a l'inici de la seva carrera professional i difondre les obres de compositors contemporanis –especialment joves–, així com desenvolupar relacions de fraternitat entre els joves i músics a través de congressos i trobades musicals i culturals.

Tot plegat eren les beceroles d'una de les organitzacions musicals més potents de les darreres dècades a casa nostra, la història de la qual encara resta per escriure en detall. ➤

JME

➊ Alicia de Larrocha i Eduard Toldrà en la recepció posterior a un concert, probablement el d'inauguració de les Joventuts Musicales. ➋ El programa del concert del 27 de gener de 1954, massa avantguardista per a molts, va generar un escàndol considerable. ➌ Música antiga i ➍ jazz han estat les darreres categories a incorporar-se al Concurs Permanent. ➎ Entre els guanyadors del Concurs Permanent dels darrers anys hi ha Pau Codina i ➏ Mario Mora (2012), ➑ Natalia Labourdette (2015) i ➒ Helena Ressurreição (2017).

JME

JME

HAROLD ABELLÁN

LA SEU DE JME

L'any 1963, la seu general de l'entitat va ser traslladada a Barcelona, gràcies, en bona mesura, a la diplomàcia i als esforços de Jordi Roch –que acabaria presidint JME durant mig segle i Joventuts Musicals Internacionals durant gairebé una dècada. Des d'allà es va gestionar l'entitat fins que el relleu generacional encapçalat per Miquel Cuenca va dur-lo

a presidir l'entitat, el 2017, i aquesta va ser traslladada a Madrid. Una mesura que no va convèncer alguns membres ni delegacions adscrites al projecte, que ho van interpretar com un retrocés davant l'embranchida i estabilitat assolides les dècades precedents, tot emfasitzant una tendència llegida en clau política, més enllà de la gestió cultural.

CLÀSSICA JOVE

LES NOVES GENERACIONS DE LA MÚSICA CLÀSSICA

Participa en el concurs
Divertimento Bach

Dg. 12.06.22 - 18 h

Projecte Bachcelona Akademie: Bach Buxteude

Lluís Vilamajó, direcció
L'Atlàntida, Sala 2
10 €

Ds. 18.06.22 - 9.30 h, 11 h i 12.30 h

Escape room: Bach Celeste

Adreçat a joves de 10 a 14 anys
L'Atlàntida, aules de l'EMVIC
Gratuït (prèvia inscripció al web)

Dg. 19.06.22 - 19 h

El ressò de Bach: diàleg entre l'oboè i el violí

Orquestra de Cambra
de Vic; Cèlia Tort Pujol,
oboè d'amore, oboè
i artista resident
Wan-ru Cheng, violí
L'Atlàntida, Sala 2
14 €

25è
ANIVERSARI
UVIC
PRODUCCIÓ
PRÒPIA

Di. 20.06.22 - 20 h

#EMVICsom Bach

Els alumnes de l'EMVIC
L'Atlàntida, Sala 2
Gratuït (prèvia obtenció d'entrada)

PRODUCCIÓ
PRÒPIA

Dm. 21.06.22 - 20 h

El gran Gatsby

Un musical de cambra d'Artur Pàmies

L'Atlàntida, Sala 1
5 €

Dc. 22.06.22 - 20 h i 22 h

Dg. 26.06.22 - 20 h

ESTRENA

4 études pour le hautbois

Concert itinerant sobre quatre
paisatges sonors
Luk van Driessche, partitures
gràfiques
Rashin Teimouri, projeccions
Viola Blache, veu
Myrthe Bokelmann
Cèlia Tort Pujol, artista resident,
idea, composició i interpretació
Recorregut: Casa Serratosa,
L'Atlàntida, Acvíc, L'Albergueria
10 € (cal obtenir entrada anticipada)

Ds. 25.06.22 - 20 h

Original SoundTrack Orchestra

Belén Clemente i Albert Torrebella,
direcció
L'Atlàntida, Sala 1
12 €

Dj. 30.06.22 - 21.30 h

Quatre paisatges sonors

Emissió de la producció audiovisual
d'Artur Tort i Cèlia Tort, artista
resident
Sala 4 - L'Atlàntida digital
Gratuït

ESTRENA
ONLINE

Dv. 1.07.22 - 20 h

JONC alevins

Haydn, Mendelssohn
i Bizet
Manel Valdivieso, director
L'Atlàntida, Sala 1
10 €

Dv. 8.07.22 - 20 h

JONC

Simfonia núm. 5, Xostakóvitx
Schéhérezade, Rimski-Kórsakov
Edmon Colomer, director
L'Atlàntida, Sala 1
10 €

Dc. 13.07.22 - 20 h

MAGNIFICAT(s)

Cor Jove Nacional de Catalunya
JONC
Solistes: Salvat Beca Bach
Daniel Tarrida, orgue
Manel Valdivieso, director
L'Atlàntida, Sala 1
10 €

Dv. 22.07.22 - 20 h

Quartet Gerhard

i alumnes de la VI Acadèmia
Internacional de Quartet
L'Atlàntida, Sala 2
10 €

Més informació: www.latlantidavic.cat

Organitza:

Amb el suport de:

Amb el mecenatge de:

Col·labora:

Retrat de Felip Pedrell. Ramon Casas (cap al 1902)
Carbonet sobre paper.

EL OSR

DOSSIER

CENTENARI DE LA MORT DE FELIP PEDRELL

(1841-1922)

AMB AQUEST DOSSIER, LA «REVISTA MUSICAL CATALANA» COL·LABORA EN L'EXPOSICIÓ
"COMMEMORACIÓ PEDRELL" QUE ACOMPANYARÀ ELS CONCERTS DEL TRIO PEDRELL A VALLS,
TORTOSA I EL PALAU DE LA MÚSICA.

M^{tro}. PEDRELL

*Retrat de Felip Pedrell.
Autor desconegut.*

UN LLEGATINT

RESULTA DIFÍCIL SINTETITZAR EL LLEGAT DE FELIP PEDRELL A LA CULTURA CATALANA I INTERNACIONAL. SENS DUBTE ÉS UNA DE LES GRANS PERSONALITATS DEL SEU TEMPS, PER LA SEVA CAPACITAT DE POSAR FONAMENTS, I FINS I TOT PER LA SEVA CAPACITAT DE TRANSCENDÈNCIA.

TEXT Jorge de Persia

En quina mesura, sense ser partícip del Modernisme, va col·laborar Pedrell al desenvolupament artístic del seu temps? Els consells, els ensenyaments, l'orientació que va promoure entre els joves, la seva idea de tradició dinàmica, van ser en certa mesura claus per sortir del casticisme dominant.

Ho va fer amb la recuperació d'una història desconeguda i subratllant la importància del concepte davant la forma. I els fruits de la seva gran obra es van manifestar en els seus deixebles, els més notoris dels quals vinculats al Modernisme, que van transcendir les fronteres. Tampoc per a Pedrell no hi va haver límits, ja que el seu pensament –manifestat a nombroses publicacions– arribava també a aquell centre del món artístic que va ser el París del tombant de segle. Charles Bordes, creador de la Schola Cantorum, va ser un admirador de les seves aportacions erudites, com també ho fou Claude Debussy, que ja orientava el seu camí renovador en coincidència amb els postulats pedrellians, molt visibles en la seva última etapa, amb les mirades a “els nostres vells Mestres”, en el seu cas, Rameau o Couperin.

Una referència important la va constatar Debussy en reconèixer (ca. 1896-97) una de les obres fonamentals d'Albéniz com va ser *La Vega*, amb el seu tractament de l'essència del cant popular. Maurice Emmanuel, contemporani de Pedrell, recorda Debussy portant a la seva butxaca un volum de cants populars espanyols del mestre català. El gran compositor francès va reconèixer ja llavors les feines de Pedrell sobre Tomás Luis de Victoria, que considerava la veritable clau per a la integració de la música espanyola a Europa. I una altra coincidència va ser l'admiració mútua per la nova escola russa.

UNA NOVA CONSCIÈNCIA DE LA HISTÒRIA MUSICAL

Pedrell comença a difondre una nova consciència de la història musical espanyola i europea en un temps en què la historiografia naixent només mirava al centre d'Europa.

Pel que fa al panorama contemporani, a més de l'allunyament de Wagner, l'encert més important de Pedrell és l'acceptació –certament pionera– de les recents propostes de la moderna escola russa, les característiques de la qual exposa en *Por nuestra música* i que, més eficaçment, transmet als seus deixebles pel que fa a la recuperació de la tradició modal promoguda pels Cinc Russos, algun d'ells

en contacte directe amb Pedrell.

Des de Catalunya va promoure, en figures com Granados, Viñes, Malats i d'altres, l'estudi de la música de Domenico Scarlatti i dels antics teclistes hispans. I una de les importants aportacions del pianista Ricard Viñes a París els

primers anys del segle va ser donar a conèixer, quan Debussy dialogava amb Rameau, les antigues músiques de teclat europees des de Cabezon.

Una cosa semblant feia Joaquim Nin al·ludint també al tractament de la font popular, aconsellat pel mestre, o Enric Granados amb les seves versions de Scarlatti. Pedrell celebra aquestes activitats dels seus deixebles en una de les seves «Quincenas Musicales», la del 31 de març de 1905: “Granados, Viñes i Nin formen un bon contingent d'artistes d'alt vol que honren a l'art patri a l'extranger” «La Vanguardia», p. 4. La tasca de crític en aquells articles a aquest diari, per exemple, són testimoni d'informació, pensament i polèmica. ➤

COM A EDITOR I MESTRE VA DONAR ALES A LA GENERACIÓ SEGÜENT EN UNA TASCA INSUBSTITUÏBLE

ERNACIONAL

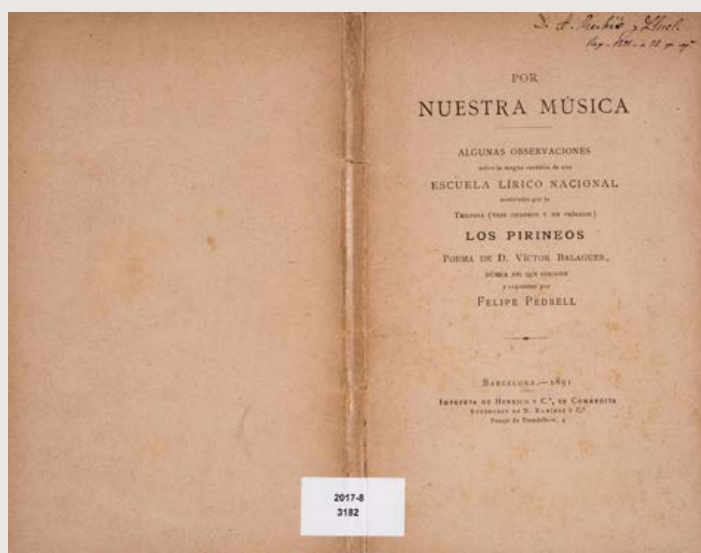
+ UN ART PROPI BASAT EN EL CANT POPULAR

♦ En *Por nuestra música*, que Pedrell edita a Barcelona el 1891, manifesta les seves idees sobre una qüestió d'actualitat aleshores a Espanya: la construcció d'una escola o corrent “líric nacional” assenyalant –juntament amb la seva admiració– les seves diferències amb el dominant món del drama wagnerià, que tant d'arrelament va tenir a Catalunya: “Wagner ha creat una poètica nova, alemanya, convençuda, d'incalculables abastos, si, però diferent del caràcter del nostre geni llatí”.

Aquesta puntualització obre les portes a noves idees sobre el

vigent i conservador concepte de tradició, feliçment actualitzades per Unamuno, i el 1914-15 per Ortega y Gasset i Falla.

Por nuestra música proposa la recerca d'un art propi basat en el cant popular, que ha de recuperar la “quinta essència” d'aquella expressió natural acompanyant-la amb la riquesa de formes que en constitueixen el patrimoni, així com de l'estudi dels tresors que guarda la música antiga espanyola a través de la recuperació sistemàtica de les glòries del passat: Cristóbal de Morales i Tomás Luis de Victoria especialment.

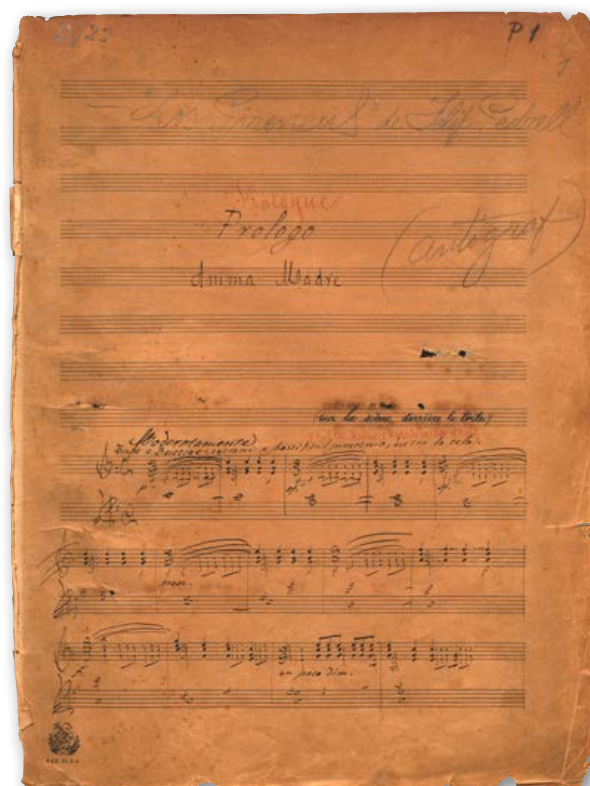
BIBLIOTECA DE CATALUNYA

1

Començant per Isaac Albéniz, a qui Pedrell considerava dotat d'una intuïció veritablement superior, amb una forta vena musical que l'animava, i que no va permetre un encaix fàcil amb el caràcter reflexiu i erudit del mestre. Tots dos “no van trigar a separar-se”, va assenyalar el crític Adolfo Salazar, i per a molts no va ser difícil dissentir amb el mestre, atès el complex caràcter de Pedrell, però tots i especialment Albéniz, Granados i Falla, es van reconèixer deutors dels seus ensenyaments.

Amb relació als ensenyaments al jove Albéniz, pels volts del 1883, Pedrell va assenyalar més tard: “les nostres especulacions sobre punts d'art, més que lliçons [eren] converses; menys que això encara, simples xerrades d'amics camarades, més plenes de humorismes que de consells. [...] Vaig determinar no parlar-li més d'acords, de resolucions i altres històries tècniques, sinó de gust i de gust fi o il·lustrat, apuntant a encaminar bé, recta o idealment aquella intuïció musical tan excepcional que ell tenia” («La Vanguardia», 15-06-1909).

Amb motiu de l'estrena d'*Els Pirineus* al Liceu, la publicació «Hojas Selectas» va donar a conèixer alguns

2

➤ EL MAGISTERI

El de Pedrell no va ser, tanmateix, un magisteri sistemàtic ni homogeni. La manca d'una política constructiva a Espanya va impedir que les seves idees fonamentessin un àmbit institucional com ha estat la Schola Cantorum a París. Un altre deixeble seu, Amadeu Vives, comentava a Enric Morera: “Nosaltres vam conèixer Victòria pels fullets d'una casa editorial alemanya que editava els treballs de Pedrell... mai abans no se'ns n'havia parlat”, i es preguntava, “on podem instruir-nos els músics en la nostra pròpia música, com trobar el sentit de la nostra tradició? Podem inventar potser tota una tradició musical?”

Van ser molts els qui es van acostar a aquesta solitària font de saviesa del carrer d'Aragó de Barcelona, amb diferents metodologies i objectius, entre ells, els músics més importants d'aquella transició secular que van obrir camins emblemàtics al segle XX.

UNIVERSAL HISTORY ARCHIVE/UNIVERSAL IMAGES GROUP VIA GETTY IMAGES

1 Portada de *Por nuestra música*. 2 Partitura autògrafa de *Los Pirineos*. 3 Gravat amb l'escenografia per a *Los Pirineos* (figurins d'Apel·les Mestres). 4 "Pedrell fue maestro en el más alto sentido de esta palabra" (ca. 1915).

Fragment d'un manuscrit de Falla sobre el seu mestre Felip Pedrell (1922). 5 *Manuel de Falla al piano del Cau Ferrat*. Dibuix atribuït a Santiago Rusiñol (ca. 1915).

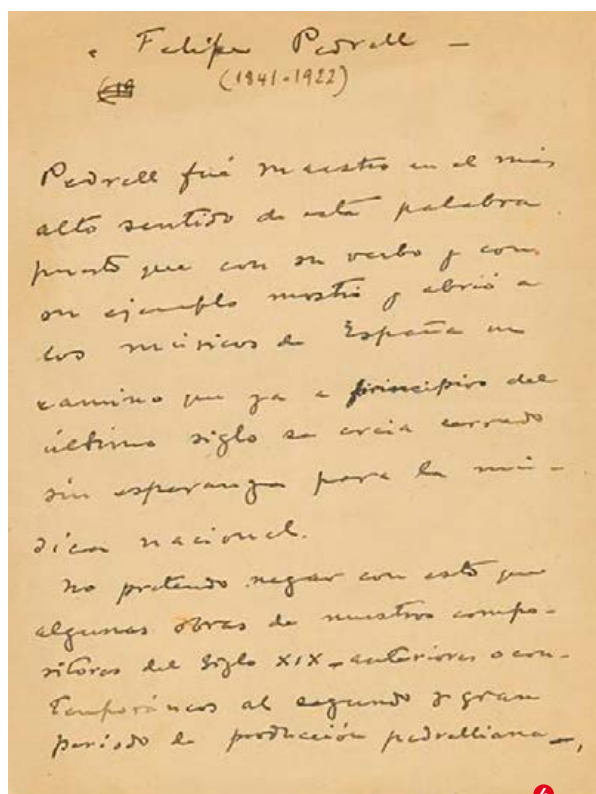
fragments de l'obra. I Falla, que estava assabentat de Pedrell a través d'Amadeu Vives i d'altres amics, va conèixer per mitjà d'aquestes pàgines alguna cosa de la seva música i els seus ideals el 1902, fet que pel que sembla va determinar la seva decisió d'acostar-se a demanar-li que li donés algunes lliçons. Aquella trobada fortuïta va culminar una relació intergeneracional, un altre exercici de què va estar mancada Espanya.

S'equivoquen els qui el qualifiquen amb la poc eficaç etiqueta de "nacionalista"; va apostar per la cultura del seu país i la va projectar a fora, precisament per la seva concepció universal.

VA PROMOURE, EN FIGURES COM GRANADOS, VIÑES, MALATS I D'ALTRES, L'ESTUDI DE LA MÚSICA DE DOMENICO SCARLATTI I DELS ANTICS TECLISTES HISPÀNICS

Pedrell va ser un ideòleg de fonaments racionals en les seves propostes, que van donar lloc a un dels moments més brillants de la música del segle XX; racionalitat de vegades enfosquida per l'ofuscació amb què debatia en tribunes públiques, tot generant-se enemistats i detractors.

La seva obra creativa com a compositor, com a estudiós, erudit que va contribuir a reformar i recuperar músiques de tradició eclesial, com a editor i mestre que va donar ales a la generació següent és, doncs, insubstituïble. I en un terreny tan poc atès com l'institucional va saber, amb la donació del seu llegat a l'Institut d'Estudis Catalans, ser l'iniciador de l'important fons musical de l'actual Biblioteca de Catalunya. ↗

PER CORTESIA DE L'ARCHIVO MANUEL DE FALLA

+ L'ALUMNE MANUEL DE FALLA

♦ El jove Falla va tenir la fortuna de conèixer Pedrell el 1902 quan feia diversos anys que aquest estava instal·lat a Madrid (des de l'octubre del 1894) buscant comprensió. "El primer

manament de la joventut és somiar –recorda haver-li sentit dir Falla– amb un resplendir de les ulleres". Dos anys va passar "rebut els seus preuats consells i veient sota la seva sàvia i afectuosa tutela horitzons nous de gran amplitud"; Falla comentaria a Pahissa: "Amb Pedrell les classes més que veritables lliçons acadèmiques, eren converses de caràcter estètic. Sembla mentida el fi sentit que tenia de l'harmonia i del sentiment modal, i com de justes eren les seves observacions, fins i tot sobre orquestració".

PER CORTESIA DE L'ARCHIVO MANUEL DE FALLA

Retrat de Felip Pedrell.
Autor: Antoni Esplugas.

A sepia-toned portrait of Felip Pedrell, an elderly man with a full white beard and mustache, wearing round-rimmed spectacles and a dark suit. The background is a plain, light-colored wall.

EL PROCÉS DE DES DE LES COMPOSICIONS DE

L'ANY 1991 LA «REVISTA MUSICAL CATALANA» VA DEDICAR UN DOSSIER A FELIP PEDRELL AMB MOTIU DEL 150È ANIVERSARI DEL SEU NAIXEMENT. D'ALESHORES ENÇÀ HA AUGMENTAT EL QUE EN CONEIXEM.

TEXT Francesc Cortès

Felip Pedrell i Sabaté (1841-1922) va ser contemporani de Narcís Oller (1846-1930). El segon, nascut a Valls, és un dels millors novel·listes catalans. Sense atrevir-nos a penjar-li l'etiqueta de naturalista, alguns dels contes i novel·les d'Oller recullen l'esperit musical de l'època. A *La febre d'or*, *Pilar Prim* o als contes *L'ideal d'un romàntic* o *Al llapis i a la ploma*, hi descriu les tendències dominants

de la Barcelona del canvi de segle: la música italiana, el debut del tenor Massini, un concert del pianista Vidiella, els balls de màscares, les funcions operístiques al Liceu, i una mica de wagnerisme. És astoradora, però, l'absència de músics i compositors catalans. No era cap mancança d'Oller, sinó el símptoma preocupant d'una societat que no s'interessava gaire pels compositors del país.

Altres escriptors, com Joan Maragall, hi havien mostrat un interès musical més implicat. Maragall obrí guerra encesa contra la sarsuela castellana, fincat al seu wagnerisme convençut. Es va relacionar estretament amb Pedrell, semblantment com l'austriac Stefan Zweig va tractar Richard Strauss: com a llibretista i amic. Tot parlant de Zweig, el seu llibre *El món d'ahir* fa viure amb pèls i senyals la vida cultural a la Viena del canvi de segle.

La literatura mesura amb força fidelitat els contextos socials. Zweig no fou naturalista com Oller, pertanyien a generacions diferents. Els dos, però, van captar l'esperit del seu temps. Aquí, aïllat, és on es detecta que els compositors catalans amb prou feines treien el nas dins dels grans corrents culturals. Hi ha excepcions, és clar, com el moviment coral, o Clavé i Millet. Però són figures d'un altre paner. Pedrell, que alhora va ser divulgador i crític musical prolífic, insistí debades sobre el bandejament dels compositors i la incúria que en patien les òperes, simfonies i altres repertoris.

Retornem a l'any 1991. El Departament d'Ensenyament donà suport a una exposició pedagògica itinerant sobre Pedrell. ➤

Conèixer la creació musical de Pedrell desfà llocs comuns. Valora la força pionera d'un temps reaci als compositors catalans. El seu mestratge es feu al marge d'institucions, amb un bon nombre de dones deixebles. A hores d'ara es pot escoltar una minsa part de la seva obra compositiva. Pocs en dubtaven de la vàlua com a musicòleg, malgrat la dificultat de rellegir-ne cap estudi: fora del seu fons personal dipositat a la Biblioteca de Catalunya (BC), només es podia remenar en antiquaris i pescar publicacions de vuitanta anys enrere. De la seva vessant creadora només es repetien tòpics recurrents: el mestratge a Falla, Gerhard, Albéniz o Granados; l'impuls decisiu al nacionalisme musical hispànic; el suposat segell wagnerià *avant la lettre*, o la seva inspiració i recerca en la cançó popular/tradicional.

El punt d'inflexió s'ha d'atribuir a Francesc Bonastre, que va promoure l'organització de l'Any Pedrell el 1991. Es celebrà un congrés i es publicaren composicions fins llavors inèdites: els *Nocturns-Trio*, *Lo cant de la muntanya*, *Excelsior* i *La primavera*. Aquell primer apropament anava des del lied, passant per la música de cambra i les obres simfòniques. Es reedità l'escrit cabdal *Por nuestra música* (1891).

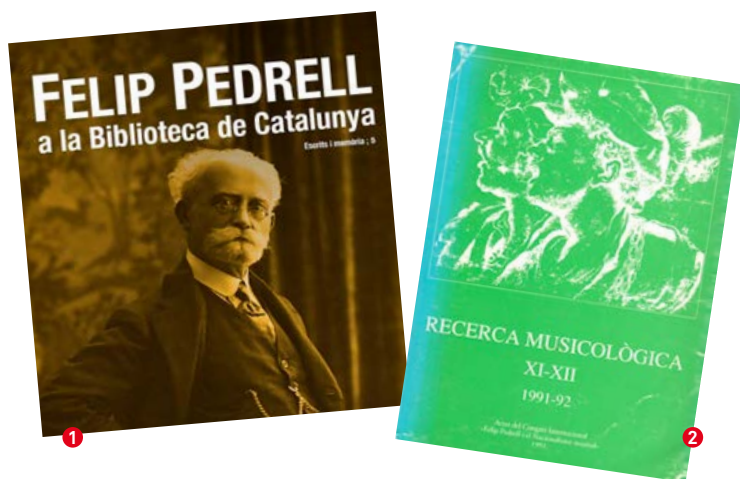
Érem davant d'una situació anòmala. Passats setanta anys de la seva mort, la coneixença de qui havia estat ideòleg i il·luminador de l'Orfeó Català de Millet, de qui fou mestre venerat per Falla i Gerhard, es limitava a una entrada desfasada als diccionaris. Aquesta sordesa cultural no afectava només Pedrell: és una inèrcia estesa i preocupant, combatuda amb projectes quixotescos de pronòstic difícil.

POCS DUBTAVEN DE LA SEVA VÀLUA COM A MUSICÒLEG, MALGRAT LA DIFICULTAT DE RELLEGIR-NE CAP ESTUDI

COBERTA

FELIP PEDRELL

TRENTA ANYS DESPRÉS

Va recórrer nombrosos instituts de Catalunya. L'exposició incorporava una casset que aplegava obres enregistrades. Va costar feina i ajut trobar aquells materials "històrics" als registres de l'emissora Catalunya Música. El contrast de la casset amb qualsevol CD comercial feia enrojolar. És difícil aconseguir un so nítid equiparable. L'agraïment és enorme als intèrprets valents i pioners que les interpretaven, tot desafiant partitures manuscrites o la desconexió del públic. Una casset *versus* un CD s'assembla al contrast entre Oller i Zweig: l'oblit general envers la música dels contemporanis com a vivència quotidiana.

Gràcies a les edicions de partitures de Pedrell impulsades el 1991 van arribar les primeres reinterpretacions en concert, i nous enregistraments en format CD. El Trio Gerhard n'interpretà els *Nocturns-Trio*, tot aconseguint-ne una acollida favorable. L'OBC, dirigida per Antoni Ros Marbà, enregistrà uns anys més tard el poema simfònic *Excelsior* i fragments de l'òpera *La Celestina*. Abans del canvi de mil·lenni s'havien publicat nous estudis musicològics i un parell de tesis sobre estètica i les seves òperes. Faltava molt de camí, però l'escolta de les composicions era prometedora.

Van començar a caure alguns tòpics, acompanyats de descobertes: la influència de Liszt sobre algunes de les obres simfòniques; el precedent directe de *La Celestina* amb Manuel de Falla; la minva del wagnerisme en escoltar la música i analitzar les partitures; l'alenada de la *chanson* francesa als seus *lieder* i en passatges de les òperes. La vàlua de les composicions quedava al marge de les polèmiques que solen enterbolir la música catalana.

El febrer del 2003 es reestrenà en versió de concert *Los Pirineus* al Gran Teatre del Liceu. L'òpera la dirigí Edmon Colomer. El títol

CEDOC

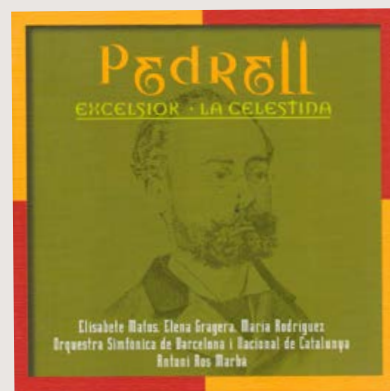

emblemàtic retornava cent un anys després. Des del punt de vista musical es confirmaven i resituaven força sospites: una lleu picada d'ullet wagneriana, però moltíssim menys del que es podia esperar. Pedrell hi partia d'un so i un concepte musical del tot diferents. Hi mostrava la fascinació per la música del passat, tot creant un aliatge curiós entre les influències franceses més modernes, les citacions de música antiga i bons cops d'efecte teatrals. Ens falta encara l'aspecte escènic: una òpera és també acció escènica i Pedrell es descobria com un home de teatre. Encara estem orfes de l'enregistrament, que serviria per fixar passatges realment memorables.

+ 1991, L'ANY PEDRELL

◇ Durant anys, en parlar de l'obra compositiva de Pedrell, només es repetien frases manllevades de les seves autobiografies o d'algun escrit de Falla, d'Anglès o de Millet. Era difícil aconseguir enregistraments d'alguna obra seva, la majoria fets en directe: una mica casolà tot plegat, però gràcies a la valentia d'uns intèrprets que no disposaven de res més que còpies manuscrites de les partitures. El punt d'inflexió arribà el 1991, amb la celebració de l'Any Pedrell.

Els enregistraments d'*Excelsior*, fragments de *La Celestina*, o la reestrena de *Los Pirineus* al Liceu (2003) ens aproparen als nostres dies unes obres que haurien de ser referents per a la nostra música, a més a més d'altres que han anat obrint una mica més el repertori escoltat i conegut. Encara som lluny del que fora desitjable. La creació musical pròpia construeix la base d'un país, no pas el manlleu d'altres músiques amb les quals ens fan mesurar equivocadament. Un país és allò que vol ser. Sobre Pedrell encara hi ha el senyal "en construcció".

5

ANTONI BOFILL / ARXIU DE LA FUNDACIÓ GRAN TEATRE DEL LICEU

4

Gràcies a l'enrenou provocat per la reestrena de *Los Pirineus* es van escoltar per primera vegada fragments d'*El comte Arnau*, s'edità i enregistrà el preludi de l'òpera *Quasimodo*, es publicà un arranjament fet per Manuel de Falla per a "La cançó de l'estrella" de *Los Pirineus*. El 2008, entre els concerts en commemoració del centenari del Palau de la Música, s'escoltà la *Glosa*, sobre text de Maragall, una partitura que serví per a la inauguració de la Sala de Concerts el 1908. Es publicaren i enregistraren altres obres de dimensions menors, com *Evohé* i *Jesús als pecadors*, els *Lais*, les cançons *Oriëntales* amb text de Victor Hugo, o repertori de cambra com és el cas del *Minuetto*, i *Pavana*.

Des d'un punt de vista musicològic, ara coneixem com era la tècnica compositiva de Pedrell, i quines fases va travessar. Hem pogut analitzar aquests processos amb el distanciament suficient i sense influències dels seus escrits estètics. La metodologia amb la qual ensenyava composició s'ha pogut definir amb precisió: era molt renovadora en aquells moments i captivà l'atenció d'aquells que formarien una generació decisiva per a la creació a la Península.

Als nostres dies no ens podem limitar a les mateixes eines per divulgar la seva música que les que existien fa cent anys. La Biblioteca de Catalunya edità el 2017 un llibre en format electrònic –*Felip Pedrell a la Biblioteca de Catalunya*– que

L'APLEC D'OBRES DIDÀCTIQUES AL COSTAT D'ÒPERES AMB VOLUNTAT ÈPICA ÉS DIVERS

entre altres aspectes posava més al dia la seva creació musical.

Encara hi ha feina per fer. La seva extensa creació es va modificar amb el temps: el Pedrell dels anys seixanta era més coetani del seu temps, mentre que als noranta tenia un llenguatge més personal. Cal saber llegir-lo sense complexos. L'aplec d'obres didàctiques al costat d'òperes amb voluntat èpica és divers. Per superar el desconeixement en què encara es troba una gran part de la música catalana cal adreçar-s'hi sense complexos, tot deixant de banda les polèmiques que les van entorpir, tant llavors com ara. Convé repetir una frase de Pedrell en un article periodístic: "*Mentre uns estan prenent la sopa, els altres van pel cafè*". Fa trenta anys triàvem el primer plat. Ara encara no hem arribat al cafè. ↵

❶ Coberta del llibre *Felip Pedrell a la Biblioteca de Catalunya*, editat amb motiu del centenari de la Secció de Música (2017). Es pot descarregar lliurement i està publicat amb una llicència Creative Commons. ❷ Coberta de les actes del congrés celebrat el 1991, Any Pedrell. ❸ Felip Pedrell acompanyat del seu deixeble Robert Gerhard. A la paret, retrat de Felip Pedrell fet per Antoni

Caba i Casamitjana (1876). ❹ El cor del Gran Teatre del Liceu i els solistes Elisabete Matos, Phillip Cutlib, Joan Cabero, Rosa Mateu, Ofèlia Sala, Marina Rodríguez-Cusi i Maria Lluïsa Muntada en una de les dues funcions de *Los Pirineus* el febrer del 2003 al Liceu. ❺ Caràtula del disc amb *Excelsior* i *La Celestina* dirigits per Antoni Ros Marbà (Fundación Autor-SGAE, 2000).

Retrat de Felip Pedrell.
Autor desconegut.

SOBRE EL SUBSTRAT **FOLKLORE**

HI HA DOS ELEMENTS CLAU QUE DEFINEIXEN EL “NAIXEMENT MUSICAL” DE FELIP PEDRELL: LA FORMACIÓ QUE VA REBRE DE JOAN ANTONI NIN, MESTRE DE CAPELLA DE LA CATEDRAL DE TORTOSA, I LA INSPIRACIÓ DE LES TONADES POPULARS DE LES TERRES DE L'EBRE.

TEXT Oriol Gracià

Cucaferes, gegants, capgrossos i una carrossa decorada amb flors i motius musicals. L'octubre de 1911, l'Orfeó Tortosí va organitzar un homenatge al compositor Felip Pedrell (Tortosa, 1841-Barcelona, 1922), el músic més il·lustre que mai ha donat la ciutat, amb una desfilada dels elements del bestiar i l'imaginari popular. L'acte també va incloure un banquet a la seu de l'entitat –al palau dels Oliver de Boteller, davant per davant de l'Ebre– i fins i tot la publicació d'una miscel·lània titulada *Al maestro Pedrell: escritos heortásticos*. A l'època, Pedrell feia més vida a Barcelona –amb viatges constants a Madrid, Roma, París o Buenos Aires– que a la seva Tortosa natal, però actes com aquell eren agraïts, servien per sentir l'admiració dels convilatans, deixar constància de les seves arrels ebrenques i rememorar la seva participació, de jove, en la vida cultural de la ciutat. Enguany la celebració del centenari de la seva mort pot ser una oportunitat per redescobrir un músic que, malgrat el seu llegat ingent, és desconegut fora dels circuits acadèmics i especialitzats.

Avui el gruix principal del fons musical de Felip Pedrell (partitures manuscrites i impreses, articles, treballs bibliogràfics, correspondència, etc.) es conserva a la Biblioteca de Catalunya, però no només. Hi ha documents dispersos al Centre de Documentació de l'Orfeó Català, a l'arxiu de l'Orfeó Tortosí o de l'Institut del Teatre de Barcelona, entre molts

d'altres. Arxius que, de tant en tant, poden donar alguna sorpresa. Precisament fa tres anys, dins d'un llibre de la seva biblioteca personal conservat a l'Arxiu Comarcal del Baix Ebre, els historiadors Albert Curto i

EL GRUIX PRINCIPAL DEL FONS MUSICAL DE FELIP PEDRELL ES CONSERVA A LA BIBLIOTECA DE CATALUNYA

Laura Tienda van trobar una partitura desconeguda que no constava en cap catàleg oficial. Portava per títol *A la clara nit* i era un esbós per a piano i veu escrit el 1921. La troballa va arribar a les mans del professor i violista tortosí David Matheu, que explica: *“L'origen de la peça és una incògnita. Potser, senzillament, era una nota que el mestre havia pres per a ús personal. De fet, ni tan sols sabem si mai es va arribar a estrenar”*.

Des de la descoberta, *A la clara nit* s'ha pogut sentir en comptades ocasions, en algun dels concerts del quartet Accent Ensemble, una formació impulsada per la soprano

Cecília Aymí, el clarinetista Ricardo Forner, la pianista Inés Reguero i el mateix Matheu. *“Vam arranjar la partitura per donar-li matisos tímbrics i adaptar-la als instruments del nostre grup, sempre amb respecte cap a l'original”*, comenta Reguero. Però més enllà dels canvis en la instrumentació, el plantejament interpretatiu no va ser

fàcil. *“Com que mai ningú no l'ha interpretada, almenys que nosaltres en tinguem constància, ens hem sentit sols i a la vegada lliures. Hem estat nosaltres i la partitura, cara a cara, amb la càrrega de responsabilitat que això significa. És cert que tenim la referència estilística d'alguns dels seus deixebles, com Isaac Albéniz, Enric Granados o Manuel de Falla, i això ens ha servit d'orientació. Així i tot, al final som nosaltres els qui hem decidit com sonarà”*, assegura la soprano Cecília Aymí.

TORNA A SONAR L'ÒPERA LA MATINADA

La recuperació d'*A la clara nit*, forma part d'un projecte més ampli de recerca del patrimoni musical que ha emprès David Matheu i que ha agafat volada amb el confinament.

“Treballem per donar llum a compositors que han quedat oblidats o que potser figuren en algun catàleg, però que són difícils de sentir a les sales de concerts; des de mestres de capella de la catedral de Tortosa, fins al compositor tortosí Joan Monclús, passant pel mateix Pedrell”, assegura. De fet, en el marc d'aquesta recerca, el novembre passat, aprofitant la celebració de la Capital de la Cultura Catalana Tortosa 2021 i el 36è Festival de Música Felip Pedrell, el Teatre ➤

DEL
TORTOSÍ

ARXIU COMARCAL DEL BAIX EMBRE

Auditori Felip Pedrell de la capital del Baix Ebre va acollir la reestrena de l'òpera *La matinada*, interpretada per l'Orquestra de Cambra de Tortosa, sota la direcció de Ricardo Forner. L'obra s'havia presentat per primera vegada l'octubre del 1905 al Teatre Principal

de Barcelona, amb llibret d'Adrià Gual i escenografia de Miquel Junyent. I malgrat la bona acollida de fa cent setze anys, mai no s'havia tornat a portar als escenaris. Fins ara.

Tot aquest treball de recuperació musical no deixa de ser una manera de reivindicar Pedrell i el seu origen tortosí, perquè... ¿Pedrell hauria estat Pedrell si no hagués estat de Tortosa? Aquesta és una de les preguntes que s'han plantejat més d'una vegada David Matheu i Inés Reguero. I la resposta és clara: Pedrell, sense

DAVID ANTICH

ARXIU COMARCAL DEL BAIX EMBRE

Tortosa, no seria Pedrell. “L’abast de la seva trajectòria està íntimament lligat a la formació que va rebre a la catedral de Tortosa i a la música popular de les Terres de l’Ebre. Dins del romanticisme musical, Pedrell va ser revolucionari. I ho va ser perquè va saber trobar una fórmula d’acoblament entre la música culta i les melodies populars. En una ciutat més gran difícilment hauria tingut interès musicològic per la tradició”, explica Matheu.

ENTRE CANÇONS DE BRESSOL I TONADES DE DOLÇAINA

Ja de petit, Pedrell va entrenar la destresa musical mentre transcrivia tonades quotidianes per practicar el dictat musical. Ho explica a *Jornadas de arte*, el primer volum de les seves memòries: “Quantes cançons de bressol i tonades de vells romanços vaig apuntar als meus quaderns!”. I detalla: “[...] El pas de les vestes per les voltes fosques de la catedral

ARXIU COMARCAL DEL BAIX EMBRE

TOT AQUEST TREBALL DE RECUPERACIÓ MUSICAL NO DEIXA DE SER UNA MANERA DE REIVINDICAR PEDRELL I EL SEU ORIGEN TORTOSÍ

[...] amb el so de la trompeta destemplada; [...], les restes d’una antiga melopea àrab muetzi; les coples de la Passió, que el ceguet del Cèlio i acompanyants cantaven amb veu nasal la nit del Dijous Sant [...]; l’estrident dolçaina convocant els veïns del carrer [...], el bulliciós i festiu ball popular al so de la música de girs orientalescos [...].”

ANNA COSTAL

Tot aquest substrat musical és un dels elements distintius de Pedrell i, de fet, es fa notar en tantes i tantes de les seves composicions. Per exemple: el 1892 va concórrer al premi simfònic convocat per la Societat Catalana de Concerts amb *Lo cant de la montanya*. I al tercer moviment de l'obra va incloure ritmes i girs melòdics arabitzants, propis del folklore tortosí. Aquest moviment va desencadenar una polèmica entre Pedrell, el dramaturg Jaume Brossa i el musicòleg Alexandre Cortada, tots dos disconformes

amb els tocs pintorescos tortosins. Queda clar que al final del segle XIX els intel·lectuals de la Renaixença ja havien definit una idea concreta (i limitada) de folklore català i els costava acceptar cants de color oriental com a tradició del país.

EL MESTRE JOAN ANTONI NIN I SERRA

A la seva Tortosa natal, Pedrell també va trobar una bona formació musical. Al capdavant de l'escolania de capella de la catedral de Tortosa hi havia el músic Joan Antoni Nin (Vilanova i la Geltrú, 1804-Tortosa, 1867). Al seu costat va poder conèixer a fons la música sacra i també la tradició dels grans compositors hispànics del Renaixement. Però la formació va anar més enllà del fet purament musical. *“Gran part de la seua biblioteca va caure a les meves mans: vaig sentir l'emoció produïda per obres literàries, poètiques, filosòfiques i científiques; ell em va ensenyar a sentir-les i gaudir-les”,* va deixar escrit Pedrell. Mestre i alumne comentaven els llibres i també analitzaven la música de compositors com Franz Schubert, Frédéric Chopin, Ludwig van Beethoven i Richard Wagner, autors que estudiaven junts. *“Va ser el meu mestre, l'únic que he tingut, Joan Antoni Nin i Serra”,* assegura Pedrell a les seves memòries. I així, malgrat la suposada perifèria cultural de Tortosa, va tenir accés a les grans obres de la clàssica i, també, als repertoris de moda que tocava a la banda-orquestra de Tortosa. 📖

+ “CANSONS Y TOCADES POPULARS”

❖ L'any 1908, coincidint amb la celebració dels Jocs Florals de Tortosa, es va organitzar la primera edició del Premi Felip Pedrell, un certamen que buscava reconèixer el millor recull de *“cansons y toques populars”* de la comarca. El guardó va anar a parar a les mans de Joan Moreira, un jove folklorista que al principi del segle passat ja es va interessar per melodies populars –però també tradicions i literatura oral– que més tard recopilaria a l'obra *Del folklore tortosí* (1934). Però aquell no va ser l'únic punt de trobada entre Pedrell i Moreira. Entre el 1910 i el 1916 van compartir

un intens contacte epistolar, de fins a quatre cartes a la setmana al seu punt àlgid. Les cartes que Moreira va escriure a Pedrell es conservaven a l'arxiu de la Biblioteca de Catalunya, mentre que la resta eren a l'arxiu particular de Moreira fins que l'any 2010 la família el va cedir a l'Ajuntament de Tortosa i a l'Arxiu Comarcal del Baix Ebre. Es tracta de 161 cartes, 18 postals i 9 documents complementaris que corroboren l'estreta relació que els unia. I no és estrany, doncs, que Moreira, a través de l'Orfeó Tortosí, fos una de les personalitats que va promoure l'homenatge de Tortosa a Pedrell l'any 1911.

❶ Notícia sobre l'estrena de *Los Pirineus* a «La Veu de Tortosa» (10/1/1902).
❷ Els actes d'homenatge a Felip Pedrell organitzats per l'Orfeó Tortosí el 1911 van incloure una desfilada popular i ❸ un banquet a la seu de l'entitat. Fotografies de Ramon Borrell.

❹ Escenes de *La matinada*, interpretada al Teatre Auditori Felip Pedrell de Tortosa sota la direcció de Ricardo Forner. ❺ Mural commemoratiu pintat a l'espai que ocupava la casa natal del compositor Felip Pedrell al carrer del Replà de Tortosa.

EN LAIRA'T

A woman in a black dress is captured mid-jump in a lush green field under a clear blue sky. She is holding a violin in her left hand and a bow in her right, with the bow extended upwards. Her hair is blowing in the wind, and she has a joyful expression. The large white text 'EN LAIRA'T' is superimposed over the top half of the image.

Amb
la
clàssica

3

DIUMENGE CONCERT

Cada diumenge al matí

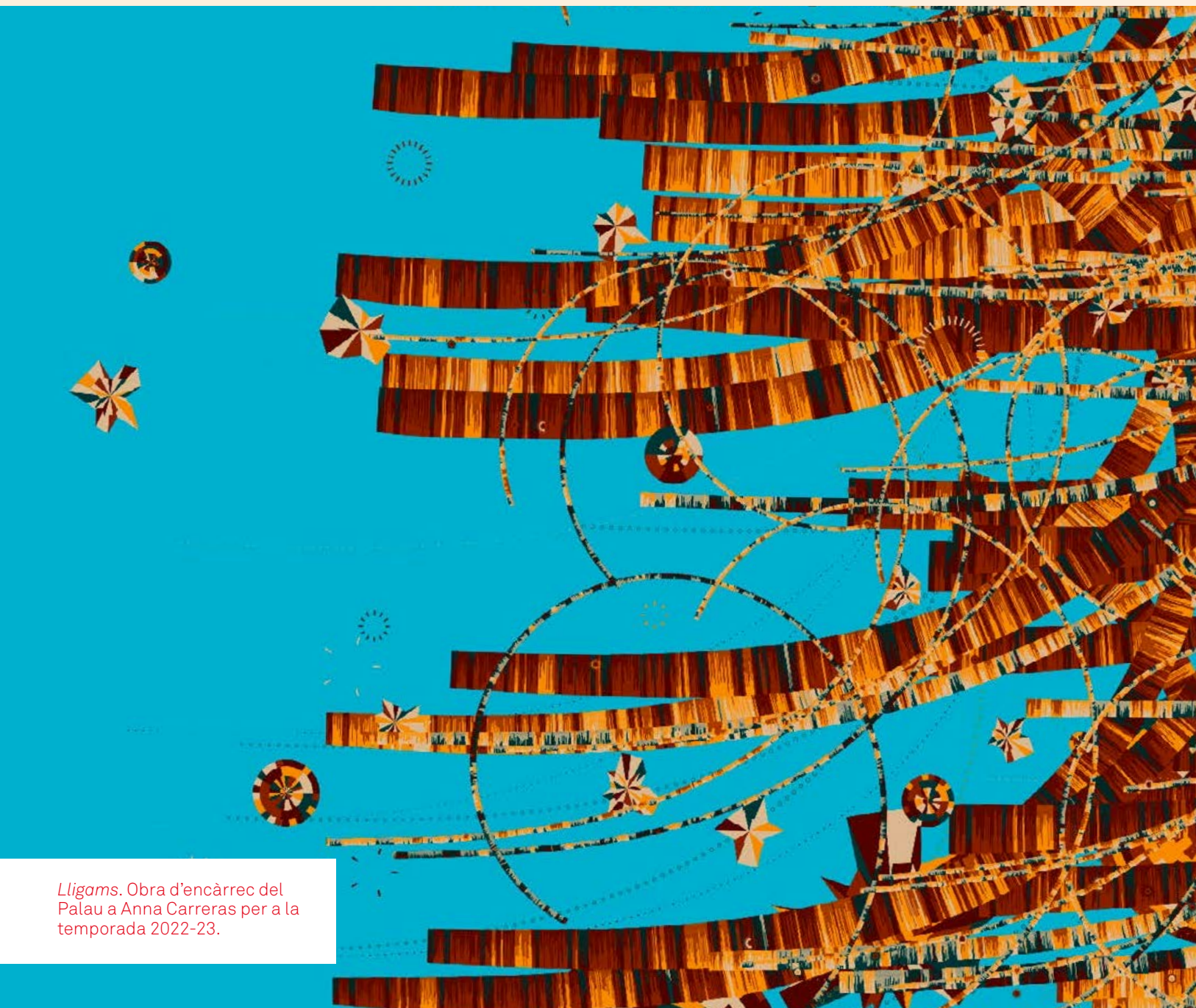
L'ÉSSER HUMÀ I LA TECNOLOGIA

MARIONA CARULLA S'ACOMIADA DESPRÉS DE DOTZE ANYS AL
CAPDAVANT DE LA FUNDACIÓ ORFEÓ CATALÀ-PALAU DE LA MÚSICA

QUÈ ENS FA HUMANS?

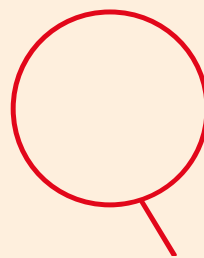
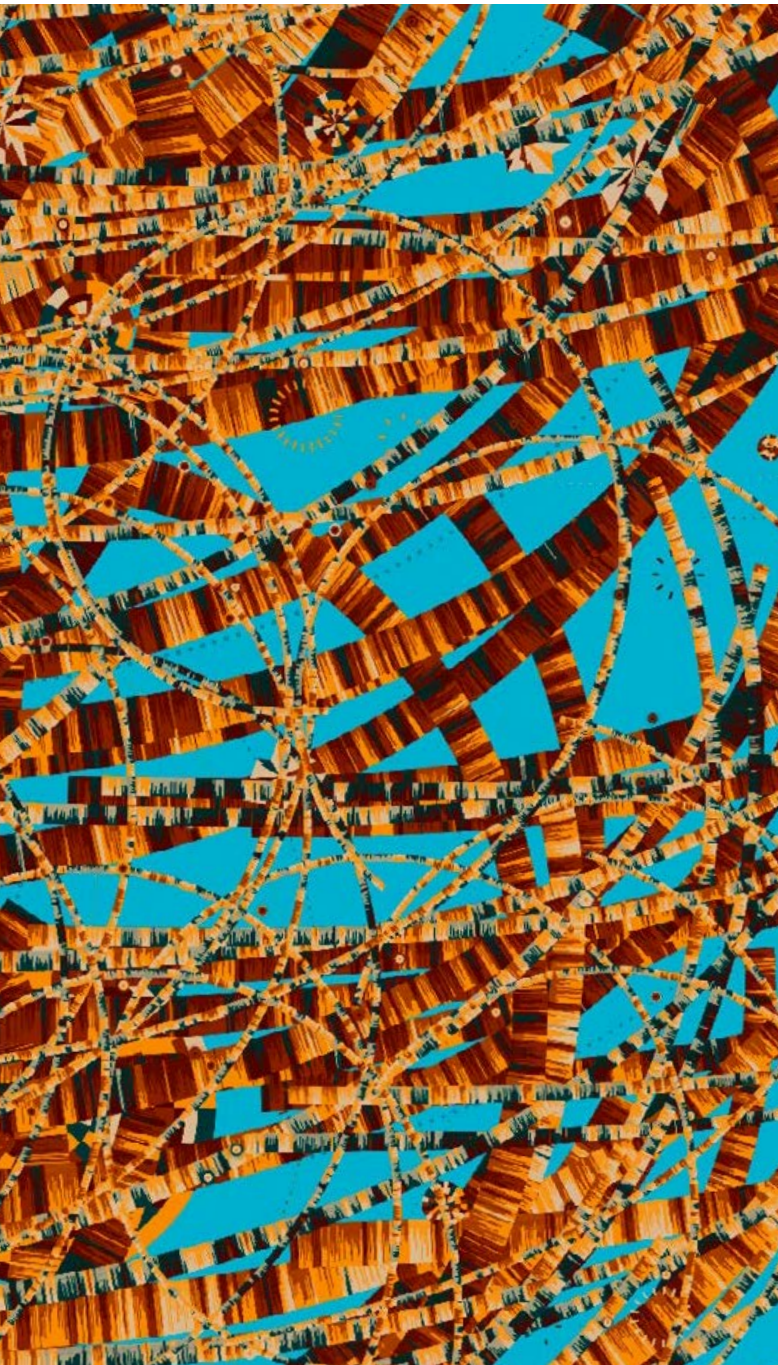
COM ENS DEFINEIX LA TECNOLOGIA?

Lligams. Obra d'encàrrec del
Palau a Anna Carreras per a la
temporada 2022-23.

REFLEXIONEM SOBRE EL
CONCEPTE VERTEBRADOR
DE LA NOVA TEMPORADA DE
CONCERTS DEL PALAU DE
LA MÚSICA A PARTIR DE LA
CONVERSA AMB DOS DELS
ARTISTES CONVIDATS: EL
COMPOSITOR FERRAN
CRUIXENT I L'ARTISTA DIGITAL
ANNA CARRERAS.

TEXT Martí Marimon

uan la temporada que ve, la ceràmica modernista del Palau s'amari d'onatges generats computacionalment, les pupil·les fascinades de qui vol romandre eternament infant s'entrellaçaran amb les converses, entre la cautela i l'escepticisme, dels que sempre veuen

les ombres que acompanyen tota llum.

Però ni un LED fa que la llum sigui nova ni seran nous els debats que aquests concerts generin sobre les essències del passat i els reptes del futur, perquè la pregunta per la tecnologia va més enllà de les preocupacions actuals sobre addiccions a la pantalla, els dilemes bioètics del transhumanisme cibernètic o si es pot compondre una peça per a orquestra i telèfons mòbils, tal com ha fet Ferran Cruixent.

Es tracta d'una pregunta que apel·la al més profund de la nostra condició i que podem rastrejar fins a l'aparició del pensament crític mateix, perquè no hi ha activitat humana sense una reflexió crítica respecte a l'activitat mateixa, i

poques coses hi ha més humanes que el fet tecnològic. En aquest sentit, Cruixent comenta que *"en molts dels avenços tecnològics, darrere hi ha preguntes filosòfiques ancestrals que encara no tenen resposta, com ara si la consciència és quelcom exclusivament humà i quina relació hi tenen els animals o la intel·ligència artificial"*.

Dit altrament, pensar com ens defineix la tecnologia és referir-se a la pregunta més essencial de l'antropologia filosòfica: què és allò que ens fa humans?

La capacitat que té la tecnologia de canviar la nostra manera de viure ens remet a un concepte central de la filosofia grega. La *tekhnè* (τέχνη), com a artífici transformador del fet natural, forma part d'aquesta esfera ➤

**POQUES COSES HI
HA MÉS HUMANES
QUE EL FET
TECNOLÒGIC**

Anna Carreras,
artista digital.

➤ constituïda pels costums que configuren el que, en termes aristotèlics, en diríem una *segona naturalesa humana*. És a dir que damunt la nostra vida merament biològica afegim un altre tipus de vida que –i aquí rau l'interès de la qüestió– només és possible dins l'àmbit de la societat i la cultura (i, per tant, de la història i el progrés); un afegit que, en definitiva, és la vida humana pròpiament dita.

Allò que volem ser ho expressem també a través de l'art, que per als antics era una forma de *tekhnè*. De fet, la tecnologia és imprescindible per materialitzar-ne el missatge, tant avui com fa milers d'anys: ¿no és el llenguatge mateix, tant les paraules com la forma musical, l'estructura tecnològica més profunda que sustenta la nostra *segona naturalesa*?

La frontera entre l'artesà i l'artista rau només, per tant, en la direcció on apunta la llança de la seva producció. Cruixent diu: *"Els avenços tecnològics formen part de l'excel·lència del so mateix, no hi podem renunciar, és un procés d'assaig i error que s'ha produït durant segles. Sense tecnologia, la música occidental i l'orquestra simfònica mai haurien existit"*.

LA TECNOLOGIA ÉS UN CAMÍ POSTHUMANISTA QUE PERMET EXPLORAR NOUS MONS

En el mateix sentit s'expressa una de les artistes visuals convidades de la temporada que ve, Anna Carreras: *"Art i tecnologia no són dos mons oposats: el fet d'utilitzar el llenguatge de programació obre nous marcs epistèmics i de percepció que qüestionen el món que donem per fet. La tecnologia no té per què ser determinista i mecànica, per a mi*

Ferran Cruixent,
compositor.

és un camí posthumanista que permet explorar nous mons on encara ens queden moltes preguntes per respondre”.

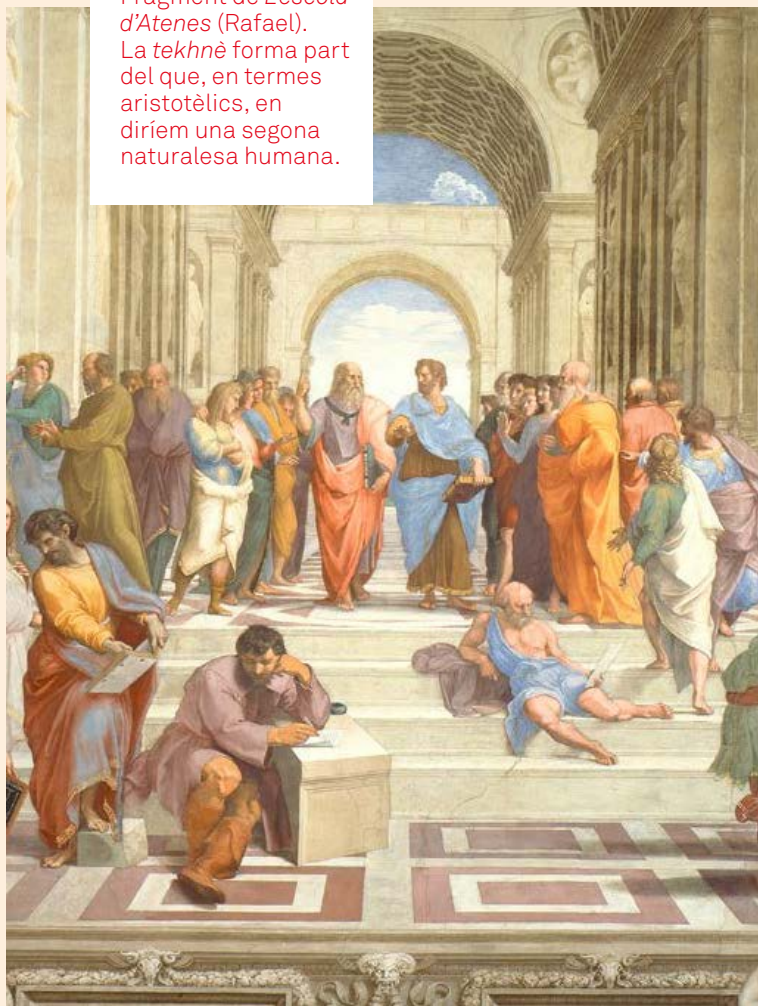
Tanmateix, tan ancestral és pensar que la tecnologia és un factor humanitzador com l'evidència que, tot sovint, és el que més ens deshumanitza. En canvi, aquell espai implacable del món natural se'ns revela a vegades com una essència humana perduda amb la qual necessitem “reconnectar-nos”.

Aquesta idea de la tecnologia com a agent deshumanitzador és transversal i ens arriba tant des d'un cert ecologisme *new age* mal entès com des de les distopies futuristes literàries. Però, fet i fet, ni la idea grega de la tecnologia exclusivament humana és plenament certa (ho demostra el fet que alguns animals utilitzen eines) ni els perills de la tecnologia impliquen en si mateixos una necessitat de regressió cultural.

La crítica platònica a la *tekhnè* no implica ni renunciar-hi ni pensar d'una manera naïf que tot depèn de com la fem servir, sinó constatar, i això és molt aplicable al nostre món actual, que només ens convertim en esclaus quan n'entronitzem l'essència utilitarista i oblidem que, finalment, l'únic espai de llibertat rau en el coneixement (ἐπιστήμη).

No es tracta de renunciar a la tecnologia, sinó que el fi (recte, això sí) determini el mitjà i no a l'inrevés. Els mateixos instruments poden expressar harmonia o caos, i, de fet, la idea d'harmonia, tan estimada pels grecs, era l'única cosa que la nostra segona naturalesa havia d'aspirar a copiar de la llei natural del cosmos. Diu Cruixent: *“El que ens fa humans és la intel·ligència del cor, que és difícil de definir. La tecnologia només ens deshumanitza si l'usem per demonitzar aquest misteri del sentir. Ha de ser una eina que sumi, no una excusa per fer obres fredes, ni, sobretot, una distracció respecte a allò que és essencial a la vida”*. ✍

Fragment de *L'escola d'Atenes* (Rafael). La *tekhnè* forma part del que, en termes aristotèlics, en diríem una segona naturalesa humana.

LA TECNOCIÈNCIA, SEGONS MARCEL CANO

Segons Marcel Cano, professor de bioètica i d'ètica aplicada a la tecnologia, en la recerca acadèmica actual podem observar tres punts de vista diferents a l'hora d'abordar allò que anomenen tecnociència: “En primer lloc, el que afirma que la tecnologia és neutral i que només depèn de l'aplicació que en facin els humans. Aquest és, sense dubte, un plantejament massa simplista. El segon diu que la tecnologia és autònoma: segueix les seves pròpies dinàmiques sense que els humans hi puguem intervenir. Jo el considero un posicionament excessivament determinista. Finalment, el tercer ve a dir, seguint el famós principi de Melvin Kranzberg, que «la tecnologia no és bona ni dolenta, però no és neutral»”.

En aquest sentit, la resposta sobre si ens humanitza o ens deshumanitza és complexa, perquè ni tan sols és clar

si en controlem el procés. “Si és a les nostres mans, cal veure si hi podem establir processos de democratització o bé romandrà sempre del costat dels interessos de les corporacions i els governs. D'altra banda, també depèn del que entenguem per ser humà”.

Per a Cano, la seva relació amb l'art és evident, ja que la capacitat que ens ofereix de modelar-nos a nosaltres mateixos ens remet al procés de creació artística. “La tecnologia és un procés creatiu col·lectiu i, en gran manera, sense una teleologia intrínseca (a diferència del que afirmaven les velles idees il·lustrades sobre el progrés humà). Potser això incrementa la responsabilitat del que fem avui, ja que és un àmbit farcit d'indeterminacions, sense gaires certeses sobre quines conseqüències tindrà en el futur”.

ELS NOSTRES CORS

Simon Halsey

RICARDO RÍOS

ELS CORS INFANTIL, MITJANS I PETITS

RECUPEREN LA HISTÒRIA DE NOË

EL PALAU CONTINUA ferm en el seu compromís de convertir les cancel·lacions obligades a causa de la pandèmia en ajornaments. Així doncs, finalment el 29 de maig podrem gaudir d'un dels primers concerts afectats per aquesta situació, el ja llunyà març del 2020. Es tracta de la gran festa musical

dels cors Infantil, Mitjans i Petits de l'Escola Coral de l'Orfeó Català, que es reuniran a l'escenari per interpretar, dirigits escènicaament per Dani Coma, la cantata *El capità Noè i el seu zoo flotant*, del compositor britànic Joseph Horowitz.

Aquesta obra d'inicis de la dècada dels setanta, sobre llibret de Michael Flanders, adapta

l'episodi bíblic de Noè i presenta un estil *pop* que ràpidament s'ha guanyat petits i grans, tot fent-la molt reeixida en l'àmbit escolar. ▶

ORFEÓ CATALÀ: VIATGE A LA NORMALITAT

ELS CANTAIRES DE L'ORFEÓ CATALÀ PODEN PRESUMIR DE NO HAVER VIST PRÀCTICAMENT INTERROMPUDA LA SEVA ACTIVITAT DURANT LA PANDÈMIA, QUE HA FET ESTRALLS EN LA VIDA CONCERTÍSTICA DE PRIMER NIVELL A TOT EUROPA.

TANMATEIX, I ASSUMINT els reptes logístics que ho han fet possible i que ja formen part de la seva quotidianitat, encara els mancava un aspecte en aquesta recuperació progressiva de la normalitat: la represa de la projecció internacional.

Això canvia aquest 2022 amb un final de temporada espectacular marcat pel retorn del cor del Palau als escenaris europeus amb una gira que, aquest mes de maig, el durà a la Philharmonie de Luxemburg i al Théâtre des Champs Élysées de París. El retrobament dels cantaires catalans amb la capital francesa se'ns presenta com una celebració adient d'aquesta represa de l'activitat fora de les nostres fronteres i ens remet emocionalment a la llegendària gira del 1914. Ho serà també per l'experiència de treballar sota la batuta de Gustavo Gimeno, una de les figures més reconegudes del moment, que dirigirà l'Orfeó i l'Orchestre Philharmonique de Luxemburg en la interpretació de la sorprenent i festiva *Messa di Gloria* de Puccini (l'obra no operística més cèlebre del compositor).

11 DE MAIG
MESSA DI
GLORIA DE
PUCCINI
AL PALAU

Però la llum i els grans temes melòdics de l'obra sacra de Puccini no seran l'únic colofó d'aquesta temporada. Si bé és cert que molts melòmans critiquen la insistència dels programadors a incloure-la una vegada i una altra, la veritat és que hauríem de retrocedir fins al 2012 per trobar la darrera interpretació de l'Orfeó Català amb el sempre transcendent (musicalment i extramusicalment) *Requiem* de W. A. Mozart.

Naturalment, aquest retrobament estarà a l'altura de les circumstàncies gràcies a l'aliança amb l'Orquestra Simfònica del Vallès i la direcció escènica d'Àlex Rigola, que materialitzaran un concert imprescindible a la Sala Oval del Museu Nacional d'Art de Catalunya (MNAC). Es tracta d'un esdeveniment excepcional no només per culminar aquest retorn del cor a la normalitat, sinó també perquè reivindicarà per al circuit musical un dels espais més importants de Barcelona, després d'èpoques injustament oblidat, i perquè significarà també el tancament de l'etapa de Simon Halsey al capdavant dels cors del Palau. ▶

Wolfgang Amadeus Mozart

COR JOVE: TANCAMENT D'UNA ETAPA

EL COR JOVE DE L'ORFEÓ

Català endega molt més que la clausura de la seva temporada de concerts, també tancarà un cicle que ha marcat la seva personalitat i trajectòria durant els darrers divuit anys.

Esteve Nabona ha estat l'ànima d'un projecte que agafà en un moment institucionalment incert i que ha fet créixer, tot fent assolir a la formació jove mixta del Palau moments d'excel·lència musical àmpliament reconeguts per crítica i públic, però també transformant les vides de molts

22 DE MAIG
REQUIEM DE
FAURÉ
AL PALAU

adolescents que s'han fet cantaires madurs a les seves files. El 22 de maig culminarà la seva etapa com a director de la formació amb un concert al Palau i ho farà amb una de les obres en què més ha brillat el Cor Jove al llarg dels anys, el lluminós *Requiem* de Gabriel Fauré. Ho farà amb uns acompanyants de luxe: l'Orquestra de Cambra Terrassa 48 i la soprano Serena Sáenz, avui reconeguda internacionalment i que no s'ha volgut perdre aquesta festa musical, ja que ella mateixa fou cantaire del Cor Jove durant la seva etapa de formació.

ANTONI BOFILL

18 DE JULIOL
STABAT MATER
AL PALAU

MÉS ENLLÀ DE PERGOLESÍ: UNA PROPOSTA ESCÈNICA ÚNICA, AMB EL COR DE NOIES

EL COR DE NOIES de l'Orfeó Català també culmina la seva temporada amb una producció de gran interès artístic, que farà retrobar les cantaires dirigides per Buia Reixach amb una de les obres històricament centrals per a les formacions de veus blanques de la Casa dels Cants: el delicadíssim *Stabat Mater* de G. B. Pergolesi.

El concert que interpretaran el pròxim 18 de juliol al Palau (i que també portaran a escenaris

RICARD ROS

com ara Torroella de Montgrí) va més enllà del format tradicional i farà entrar en diàleg la bella polifonia sacra del compositor italià amb altres obres (intercalades entre els seus números) en el si d'una proposta escènica ideada per Marc Rosich i amb la complicitat i participació dels ballarins i coreògrafs Davo Marín i Carme Milán, així com les solistes Ulrike Haller i Marta Infante i la formació Vespres d'Arnadí, dirigida per Dani Espasa.

EL COR DE CAMBRA CANTA MONTSALVATGE I BEETHOVEN AMB L'ORQUESTRA SIMFÒNICA DEL VALLÈS

EL PRÒXIM 4 DE JUNY la formació professional del Palau, dirigida per Xavier Puig, enceta la part final de la temporada actual al costat de l'Orquestra Simfònica del Vallès. Sota la batuta d'Edmon Colomer, presentaran un programa que també portaran a Girona, Terrassa i Sabadell, i que compta amb l'al·licient

TONI BOFILL

Edmon Colomer

d'oferir la *Novena* amb el cèlebre i avui més pertinent que mai text de Schiller traduït al català. A més, s'hi interpretarà el profund *Cant espiritual* de Xavier Montsalvatge.

4 DE JUNY
NOVENA
SIMFONIA DE
BEETHOVEN
AL PALAU

MARIONA CARULLA

“LA CENTRALITAT CORAL I LA MODERNITZACIÓ EN LA GESTIÓ HAN ESTAT DUES GRANS FITES QUE HEM CONSOLIDAT”

TEXT Albert Torrens

LA RENOVACIÓ DE LA JUNTA DIRECTIVA DE LA FUNDACIÓ ORFEÓ CATALÀ-PALAU DE LA MÚSICA CATALANA SUPOSARÀ EL FINAL DEL MANDAT DE LA PRESIDENTA MARIONA CARULLA, QUE HA ESTAT DOTZE ANYS –MÉS UN, EN FUNCIONS– AL CAPDAVANT DE LA INSTITUCIÓ.

ALBERT TORRENS: Com viu el pròxim tancament d'etapa al capdavant de la Fundació Orfeó Català-Palau de la Música?

MARIONA CARULLA: Em sento feliç i contenta perquè cal ser generós quan arriba el moment de dir: “S’ha acabat”. Jo sempre miro endavant, però ara, mirant al passat, puc dir que s’han complert els objectius que ens havíem proposat la Junta Directiva, sempre molt d’acord amb la Direcció General. Les crisis provocades pel cas Millet i per la covid ens han marcat, però també han estat oportunitats per renovar el Palau. I ara hi ha un equip professional de molt bon nivell, molt cohesionat i il·lusionat, i en el qual hem posat molts esforços.

ANTONI BOFILL

UNA EMPRESÀRIA VOCACIONAL

Nascuda a Barcelona el 1944 i formada en ciències econòmiques per la Universitat de Barcelona i l'IESE, Mariona Carulla ha viscut des de sempre la identificació familiar amb un concepte empresarial molt orientat cap al compromís i el rigor, complementat amb una àmplia participació a la societat, particularment en l'àmbit cultural.

ANTONI BOJILL

AT: Com ha canviat la institució d'ençà que va arribar a la Presidència?

MC: Crec que podem sintetitzar-ho en dues coses: d'una banda, la centralitat del cor de l'Orfeó Català i l'Escola Coral, que hem convertit en eix vertebrador de la nostra activitat. Això ha estat possible perquè hi hem posat recursos i eines, com les classes de cant, bons directores i la internacionalització del cor. La incorporació de Simon Halsey va ser clau per obrir els cors al món i que, aquests últims anys, hagin pogut cantar amb solistes, orquestres i directores de primer nivell, que ens coneixen per la nostra qualitat i ens accepten. L'altre element que destacaria és la modernització de la gestió: la reestructuració de les quatre entitats que hi havia en una sola Fundació ha propiciat una gran transparència i eficàcia.

AT: ¿Hi ha alguna fita que s'havia proposat i que no ha estat possible assolir?

MC: M'hauria agradat fer créixer més el nombre de socis de l'Orfeó Català. Tot i que ja hi hem treballat, crec que encara es pot insistir més en aquesta línia. Però el concepte de pertinença individual a institucions o associacions ha canviat molt i avui dia molta gent només es fa sòcia d'allò que ofereix un profit immediat.

*“HEM TINGUT
BONS RESULTATS
PERQUÈ HEM
ESTAT FIDELS A LA
NOSTRA MANERA
DE FER”*

AT: Com resumiria la filosofia que ha aplicat a la institució al llarg de la seva presidència?

MC: En tota institució o empresa, és bo mirar-ne les arrels, els objectius i els valors que es perseguien quan es va crear i com s'han mantingut o canviat. Això és el que vam fer amb el director general, Joan Oller, i vam identificar-ne quatre: l'excel·lència –ara tothom en parla, però nosaltres hem volgut fer-ho tot ben fet i en grau superlatiu–, la catalanitat –sabem que som una icona de catalanitat, no extrema, però sí autèntica, i això fa que fins i tot gent que no ha estat mai al Palau se l'estimi–, el compromís social i la participació àmplia. Tot això és el que apliquem a qualsevol decisió que prenem i ens ha dut des de fer una programació artística excel·lent fins a ser pioners en noves tendències de digitalització de continguts i captació de nous públics, per exemple. Aquest és un darrer valor, doncs, que hem afegit: la innovació. No és una filosofia elevada, però sí bàsica i que dona bons resultats, perquè som fidels a la manera de fer de tota la vida.

AT: Recordem, però, que la seva vinculació amb la institució és molt anterior a assumir-ne la Presidència. Parli'ns de com va conèixer i arribar al Palau de la Música per primera vegada...

MC: Jo he sentit a parlar del Palau tota la vida, però sobretot des dels anys setanta, quan el meu pare era membre de la Junta i va dur a terme accions destacades, com una campanya de captació de socis per a l'entitat a través d'un programa de ràdio que va tenir un gran èxit. Més tard, ell hi va fer entrar la meua mare, que era una persona que deixava petjada allà on passava, per la claredat amb què veia les coses. I ella, quan va ser gran, com que creia que a les institucions hi calia gent jove, em va proposar d'incorporar-me'nhi. Després de tots aquests anys, estic orgullosa d'haver contribuït a dotar de contingut artístic aquest edifici amb un discurs propi i una programació de qualitat a partir d'un fil conductor que pretén formar el públic i potenciar-ne el criteri.

AT: A què es dedicarà en el futur?

MC: Segur que trobaré a faltar viure el Palau des de primera línia, però continuaré venint a concerts i seguiré estant molt al dia de tot el que hi passi, igual que ja ho estava abans. I conservo altres càrrecs, com la Presidència del Concurs Maria Canals, la Vicepresidència del Patronat de la Sagrada Família i també soc membre del Patronat de la Fundació Lluís Carulla. Continuaré amb això i el temps lliure que em quedi el dedicaré a les aficions, que també són culturals –l'art, els museus, les conferències–, i practicant esport, a més de poder tenir més temps per a la família. ✂

ELECCIONS A LA JUNTA DIRECTIVA DE L'ORFEÓ CATALÀ

Fins al 21 de maig és obert el període de presentació de candidatures a la Presidència de la Fundació Orfeó Català-Palau de la Música Catalana. L'entitat celebrarà la jornada electoral i la reunió de l'Assemblea General pertinents a final de juny.

Sota la presidència de Mariona Carulla, l'Orfeó Català i l'Escola Coral s'han convertit en eix vertebrador de l'activitat del Palau

RICARD RÍOS

ACTUALITAT

PALAU VINCLES ESTRENARÀ LES OBRES GUANYADORES DE “LA CANÇÓ DE L'ESTIU”

Diferent d'Adrià Aguilera, *Brilli brilli* de Roman Kostyuchenko i *Un món per tu* de Dani Gasulla són les composicions guanyadores de la primera edició del Concurs de Composició La Cançó de l'Estiu, convocat a final de l'any passat per Palau Vincles, el projecte social del Palau de la Música.

Les peces s'estrenaran el 12 de juny (12.30 hores) a la Sala de Concerts del Palau, on participaran més de 1.200 nenes i nens de formacions corals pròpies i adscrites al projecte.

El Concurs s'adreça a joves compositors de cançó moderna d'arreu, als quals es demanaven peces que tractessin de la interculturalitat, amb lletra en català –amb la possibilitat d'incloure-hi fragments en altres idiomes– i de nivell d'exigència mitjà.

Adrià Aguilera

JORDI TORRAN

NOUS CONCERTS A PALAU DIGITAL

Aquest mes de maig s'incorporen a Palau Digital els enregistraments del primer concert de la integral Beethoven amb Paul Lewis i la Franz Schubert Filharmonia del 10 d'octubre passat i el concert d'Alondra de la Parra al capdavant de María Dueñas i la Deutsche Kammerphilharmonie Bremen amb obres de Ginastera, Sibelius i Dvořák del 9 de març.

Properament, la plataforma també oferirà la possibilitat de veure els concerts del Cosmos Quartet amb obres de Webern, Beethoven i Schumann el 7 de juny, *Mariana en sombras* d'Alberto García Demestres el 7 de juliol i l'*Stabat Mater* de Pergolesi amb el Cor de Noies de l'Orfeó Català i Vespres d'Arnadí el 18 de juliol.

JULIA BAER

NOVES CÀPSULES FORMATIVES A “PERSPECTIVES”

Cal destacar la bona acollida que han tingut les darreres càpsules formatives incorporades a la sèrie Perspectives Musicals, el nou producte digital divulgatiu del Palau amb unes acurades estètica i proposta de continguts. Pere-Andreu Jariod, Ana María Dávila, Rosa Massagué o María José Anglès signen els vídeos dedicats a obres de Mahler, Chopin, Sibelius o Dvořák els últims mesos, als quals s'afegeixen ara les Càpsules Palau Vincles, orientades a oferir oportunitats de formació i posterior inserció laboral en l'àmbit artístic i tècnic. Una seixantena de joves d'entitats socials de Barcelona i Sabadell passaran per aquesta formació impartida per professionals, com Mónica Rikić i empreses referents del sector escènic i audiovisual sobre les temàtiques d'escenotècnia, programació de videojocs i acomodadors.

PALAU VINCLES ORGANITZA LA TERCERA EDICIÓ DEL SEU ESPLAI ARTÍSTIC

El viatge en el temps a través de diverses disciplines artístiques i tecnològiques serà la temàtica d'enguany. Durant cinc setmanes, del 27 de juny al 29 de juliol, s'impartiran tallers de cant coral, programació de videojocs, *hip-hop* i rimes, teatre musical, percussió, dansa urbana i moviments, així com també de cuina i nutrició, tots

treballats a partir d'una emoció que serà diferent cada setmana.

La proposta compta amb un equip de professionals qualificat, que inclou tant l'equip de directores de cor sota la direcció artística d'Esteve Nabona com professionals de trajectòria destacada, com Mónica Rikić, Edu Pou, Versembrant o Sandra Jurado. L'esplai, adherit a la campanya “T'estiu molt” de l'Ajuntament de Barcelona –que beca la meitat de les seixanta places ofertes setmanalment– es farà al Palau de la Música tot i que inclou sortides esporàdiques i, com a novetat, enguany amplia fins als 14 anys l'edat màxima dels participants. El termini d'inscripcions és obert fins al 23 de maig.

PAU VINCLES

SUBSCRIU-TE

I GAUDEIX DE
LA MILLOR INFOR-
MACIÓ MUSICAL
I DE DESCOMPTES
EN CONCERTS

16€
PER UN ANY
(PAPER)

8,99€
PER UN ANY
(DIGITAL)

**REVISTA
MUSICAL
CATALANA**

WWW.REVISTAMUSICAL.CAT

Els subscriptors de la «Revista Musical Catalana» gaudeixen d'un 20 % de descompte en la compra de dues entrades per concert a les taquilles del Palau de la Música Catalana, als cicles de la Fundació Orfeó Català-Palau de la Música de la temporada 2021-22: Palau Grans Veus, Bach, Piano, Cambra, Simfònics, Tardes, Concert de Sant Esteve, La casa dels cants, Concerts Familiars, El Primer Palau, Estiu al Palau, i ECHO Rising Stars.

Més informació: www.revistamusical.cat/subscriu-te

LA COMPOSITORA

Pauline VIARDOT

MÚSICA PER DESCOBRIR

DESCRITA PER CLARA SCHUMANN COM LA DONA MÉS BRILLANT QUE HAVIA CONEGUT I INSPIRADORA DE LA TENAÇ CONSUELO DE GEORGE SAND, PAULINE VIARDOT (DE SOLTERA, PAULINE GARCÍA) TOT JUST COMENÇA A SER RECONEGUDA COM A COMPOSITORA, PERÒ ENCARA CAL INTEGRAR LES SEVES APORTACIONS A LA CREACIÓ MUSICAL DEL SEGLE XIX I INICIS DEL XX.

TEXT Aurèlia Pessarrodona • IL·LUSTRACIÓ Roger Pibernat

Any passat, el 2021, es va complir el segon centenari de Pauline Viardot (1821-1910), un dels personatges musicals més fascinants i influents del segle XIX. Dona d'una àmplia sensibilitat artística (també dibuixava), la composició fou una de les seves múltiples facetes musicals, però no per això de menor interès. Reconeguda com una de les millors cantants del segle XIX, fou continuadora merescuda del llegat del seu pare, el legendari Manuel García, i de les passes de la seva germana, la cèlebre soprano *sfogato* María Malibran, després del seu decés prematur. Com a cantant rebé una sòlida formació a través del seu pare i sobretot de la seva mare, la soprano Joaquina Sitches, tot desenvolupant una veu de mezzosoprano excepcionalment àmplia que li permeté encarnar rols de gran dificultat. La seva formació musical més enllà del cant fou exquisida: va ser alumna de l'organista de la catedral metropolitana de Ciutat de Mèxic, Marcos Vega, així com dels professors del Conservatori de París Anton Reicha, amb qui aprengué contrapunt i harmonia, i Charles Meysenberg, amb qui estudià piano, juntament amb Franz Liszt.

Ella mateixa deia que no recordava quan va començar a estudiar música perquè li resultava connatural. Consta que va compondre des de ben jove, tot creant més de dues-centes cançons per a veu i piano, algunes obres instrumentals i cinc operetes, entre d'altres. En realitat, mai no es va prendre la composició com una activitat professional, però sí que la va conrear sempre que va poder. Va

aconseguir publicar part de la seva obra en vida, i també la difongué incloent peces seves als seus recitals, així com a les vetllades musicals del seu famós saló, centre de reunions dels cercles més destacats de la cultura del segle XIX. En són proves excel·lents les operetes *Le dernier sorcier*, VWV 2002 (1869) o la tardana *Cendrillon*, VWV 2005 (1904), obres plenes de fantasia pensades perquè els seus deixebles, familiars i amics les interpretessin en aquestes delicioses vetllades.

De fet, la seva xarxa d'amistats del món cultural fou admirable. Això, junt amb els seus orígens exòticament hispànics, una facilitat enorme pels idiomes i múltiples viatges per tot Europa van forjar-ne el tarannà, cosmopolita i exòtic alhora, que es reflectí en un estil compositiu especialment eclèctic. Les seves primeres cançons conegudes, que daten del seu debut com a cantant als disset anys, són *lieder* amb text en alemany que mostren una clara assimilació de Schubert, compositor que admirava profundament. Així mateix, les seves *chansons* franceses de final dels anys trenta i quaranta del segle XIX trenquen amb els esquemes regulars i predictibles dels *romances* usuals –que, per exemple,

la seva germana María havia conreat–, per la qual cosa es pot considerar, junt amb Berlioz i Gounod, la “mare” de la *mélodie* francesa. Entre aquestes peces val la pena anomenar *L'enfant et la mère*, VWV 1034 (1841), obra que, més enllà dels ressons schubertians, mostra una influència enorme del seu amic Chopin en el tractament del piano.

**EL SEU ESTIL ECLÈCTIC
REFLECTEIX
L'EXOTISME DELS SEUS
ORÍGENS, ELS
MÚLTIPLES VIATGES I
LA XARXA D'AMISTATS**

DISCOGRAFIA

❖ **THE UNKNOWN PAULINE VIARDOT: chamber songs and duets.** Anna Tona, Corina Feldkamp, Isabel Dobarro, Patricia Kleinmann. Cezanne Producciones, 2021. | Aquest disc, fruit de la recerca de la musicòloga Patricia Kleinman, ens mostra l'eclecticisme i l'originalitat de les cançons de saló de Viardot, amb rigor i una factura molt cuidada.

❖ **PAULINE VIARDOT AND FRIENDS.** Frederica von Stade, Vladimir Chernov, Anna Caterina Antonacci, Fanny Ardant, David Watkin, David Harper. | El disc, número 10 de la col·lecció "Il Salotto", recrea una vetllada al saló de Viardot a través de peces seves i de l'entorn més proper entrellaçades amb narracions biogràfiques de l'actriu Fanny Ardant, amb un resultat realment atractiu.

❖ **PAUL I PAULINE VIARDOT: Violin sonatas, Violin sonatina | Six pièces; Six morceaux; Six pièces faciles.** | Reto Kuppel, Wolfgang Manz. Aquests dos discos recullen les obres per a violí i piano de mare i fill, Pauline i Paul Viardot. *La Sonatina per a violí* de Pauline, lírica i brillant, fou admirada per Liszt i Saint-Saëns; mentre que els *Six morceaux* foren compostos com a regal per al seu fill. L'obra d'aquest, si bé escassa, mostra una enorme influència de Fauré, que li dedicà la seva *Primera Sonata per a violí*. La interpretació de Kuppel i Manz aconsegueix evocar l'ambient elegant dels salons parisencs.

Més enllà d'aquests estils cosmopolites, Viardot sentí una veritable fascinació per les expressions culturals de caire folklòric i popular. El cas més obvi és el del seu origen espanyol, del qual feu bandera tot incloent repertori hispànic als seus concerts. Bons exemples en són *El corazón triste*, VWV 1136 (1846) o *Habanera*, VWV 1136 (1880), escrita com a joc de variacions virtuosístiques sobre una melodia popular. També admirà la cultura de l'altre extrem del continent, la russa, que va assimilar sobretot gràcies a la seva relació amb l'escriptor Ivan Turguénev, com quedà reflectit en cançons com *Sinita* (La mallerenga), VWV 1042 (1863) o *Razluka* (Separació), VWV 1093 (1868).

D'altra banda, Viardot també va fer una tasca d'edició i arranjament important d'obres alienes. És el cas, per exemple, de dotze masurques de Frédéric Chopin que la compositora convertí en cançons amb textos de Louis Pomey (ca. 1846-1864), o l'*École classique du chant*, VWV 6001-6075 (ca. 1846-1864), recull de peces vocals diverses des del segle XVII arranjades com a material didàctic per als estudiants de cant. Per últim, si bé és cert que compongué poques obres purament instrumentals, val la pena esmentar les que va escriure per a violí i piano destinades al seu fill gran Paul, que esdevingué musicòleg i un gran violinista del segle XX. ♪

ESCENARIS DEL MÓN

TEATRO COLÓN

LA PERLA DE LA LÍRICA AMERICANA

MENTRE EUROPA ERA A LES PORTES DE LES AVANTGUARDES MUSICALS I ARTÍSTIQUES, L'ARGENTINA CONSTRUÏA UN TEATRE D'ESTÈTICA DECIMONÒNICA I PROPORCIONS COLOSSALS QUE ES CONVERTIRIA EN UNA DE LES ICONES DE L'ÒPERA A AMÈRICA I AL MÓN.

TEXT *Aleix Palau*

PRENSA TEATRO COLÓN

2

Tots els amants de l'òpera tenen, com a meca lírica, una visita al Teatro Colón de Buenos Aires, almenys una vegada a la vida. La centenària institució és, juntament amb la Metropolitan Opera de Nova York, la gran institució lírica americana, aquella plaça que qualsevol cantant vol trepitjar i on s'han viscut nits memorables que encara avui ressonen entre les seves parets. I no només això, sinó que es tracta d'una sala amb ➤

LA SALA GAUDEIX D'UNA DE LES ACÚSTIQUES MÉS PRIVILEGIADES DEL PLANETA

coral i de ballet. A partir del 1931 l'Ajuntament de Buenos Aires es va fer càrrec de la titularitat del Teatro Colón i va passar a finançar-se amb el pressupost de la ciutat, fet que va permetre l'autoproducció de decorats i vestuaris. Des d'aquell moment el Colón va esdevenir un teatre de temporada, com les grans sales europees, amb la capacitat d'autogestionar-se artísticament i de dur a terme la totalitat d'una producció operística.

ELS GRANS CANTANTS I DIRECTORS D'ORQUESTRA DEL SEGLE XX HAN PASSAT PER L'ESCENARI ARGENTÍ

El fet de ser un teatre públic va permetre al Colón que, durant l'època peronista, hi hagués un impuls per democratitzar el públic de la sala i que s'hi programés també música popular, de manera que tots els argentins tinguessin accés al seu teatre. Aquesta política es va aturar durant la dictadura i es va reprendre novament amb el retorn de la democràcia. Com sempre, la cultura ha de pagar el preu de la ignorància dels seus governants.

➤ una de les acústiques més famoses del planeta i amb una capacitat per a prop de 2.500 persones, la qual cosa la converteix en una de les més grans del món.

L'edifici actual va ser inaugurat el 25 de maig de 1908 després de vint anys d'obres, però la institució havia obert portes el 1857, deu anys després del Liceu, en una sala anterior. *Aida* de Giuseppe Verdi fou

el títol escollit per a aquella inauguració. En aquell temps, com en tants altres teatres, el Colón no comptava amb uns cosos estables i eren companyies estrangeres les que passaven per Buenos Aires per interpretar els títols que s'hi representaven. El mateix s'esdevenia amb la dansa. La situació va començar a canviar als anys vint, concretament el 1925 la sala va crear la seva pròpia companyia orquestral,

GRANS NOMS PER A UN GRAN TEATRE

Malgrat els canvis dels temps, la nòmina d'artistes que han passat i segueixen passant per l'escenari porteny inclou algunes de les figures més cèlebres del darrer segle, amb cantants com Enrico Caruso, Claudia Muzio, Maria Callas, Montserrat Caballé, Régine Crespin, Birgit Nilsson, Plácido Domingo, Josep Carreras, Luciano Pavarotti, Elisabeth Schwarzkopf, Leontyne Price o Victòria dels Àngels. En el camp de la dansa, no ens podem oblidar de personalitats com Vàtslav Nijinski, Margot Fonteyn, Maia Plisetskaja, Rudolf Nureyev o Mikhaïl Barishnikov. Per no parlar de batutes absolutament legendàries, com les d'Arturo Toscanini, Herbert von Karajan, Héctor Panizza o Ferdinand Leitner. També molts compositors de renom van ser a Buenos Aires per supervisar o, fins i tot, dirigir les seves òperes al Colón. És el cas de Richard Strauss, Camille Saint-Saëns, Pietro Mascagni o bé Ottorino Respighi, entre d'altres.

A més, són diversos els artistes que han estat estretament vinculats al Colón durant anys, com és el cas dels directors Erich Kleiber i Fritz Busch, els directors d'escena Margarilla Wallmann i Ernst Poettgen, les coreògrafes Bronislawa Nijinska i Tamara Grigorieva o els directors de cor Romano Gandolfi i Tullio Boni.

I no només noms del passat, les estrelles del nostre temps també trepitgen

NILSSON BENEIX CABALLÉ

El debut de Montserrat Caballé al Colón, el 8 de setembre de 1965, amaga una de les anècdotes més repetides en la història d'aquest teatre. La catalana representava el paper de Liù acompanyada de la Turandot de Birgit Nilsson. La història explica que, des dels primers assajos, Caballé i el director musical, Fernando Previtali, no es van entendre. La situació va arribar a un extrem que el mestre va amenaçar la Caballé de no deixar-la cantar si no

s'adaptava a les seves demandes, fet que va propiciar que la Nilsson hi intervingués tot dient: "*Si no canta ella, no canto jo*". L'èxit espantant de Caballé en aquelles funcions, que podeu trobar a Youtube, va venir acompanyat de l'afecte de Nilsson envers la nostra soprano, fins al punt que la diva sueca, la nit de l'estrena, va portar Caballé agafada de la mà a saludar davant del teló i la va deixar sola per rebre l'ovació del públic amb un: "*T'ho mereixes*".

regularment el Teatro Colón, com és el cas de Martha Argerich, Daniel Barenboim, Anne-Sophie Mutter, Zubin Mehta, Riccardo Muti o Simon Rattle.

EL COLÓN DEL SEGLE XXI

Amb l'arribada del nou mil·lenni el Teatro Colón es trobava en un avançat estat de degradació, fruit de dècades d'abandonament. Les instal·lacions elèctriques no estaven actualitzades i hi havia canonades que no complien les mesures de seguretat. Fins i tot, sembla que al final dels anys vuitanta es van retirar de l'escenari les instal·lacions antiincendi i no es van substituir mai. Els malaurats focs que els anys noranta van cremar dues de les icones de la lírica europea, el Gran Teatre del Liceu i La Fenice de Venècia, van fer que moltes sales històriques revisessin els seus sistemes de seguretat. Seria el cas de La Scala i, poc després, el Teatro Colón. El teatre de Buenos Aires va començar les feines de restauració plena l'any 2006 i s'hi van acabar el 2010, coincidint amb el bicentinari de la independència argentina.

Les dues premisses de la restauració del teatre van ser mantenir la prodigiosa qualitat acústica de la sala i fer una restauració conservadora que mantingués i recuperés la totalitat dels elements decoratius originals de l'edifici. Per a l'acústica es van emprar els mesuraments que s'havien fet els anys seixanta, època de la darrera intervenció. Es van substituir elements de tancament i de vidre que hi havia a prop de l'escenari, i els seients i passamans es van revestir amb vellut de llana. A més, s'hi van incorporar teixits ignífugs. Pel que fa a la part patrimonial, es va recórrer als ele-

TRES ARQUITECTES PER A UN TEATRE

El disseny del Teatro Colón va passar, en només quinze anys, per les mans de tres arquitectes diferents: dos italians i un belga. El primer arquitecte va ser l'italià Francesco Tamburini, que va ser director general d'Arquitectura de la nació argentina, que va signar, entre altres projectes, la finalització

de la Casa Rosada. Va iniciar el projecte del Teatro Colón el 1890, però la mort el va sorprendre l'any següent. Va prendre'n el relleu un dels seus col·laboradors, el també italià Vittorio Meano, que va ser assassinat per l'amant de la seva dona, Giovanni Passera, quan Meano els va enxampar al llit. Això seria l'any 1904.

El serial acabaria amb l'amant a la presó durant disset anys i amb la senyora Meano deportada a Itàlia. Finalment, el belga Jules Dormal el va substituir i va completar algunes de les obres que l'anterior tenia en marxa, com l'icònic Palacio de Congressos de Buenos Aires o el Teatro Colón.

ments projectats pels tres arquitectes del Colón: Francisco Tamburini, Víctor Meano i Julio Dormal. Això va suposar treure-hi afegits, recuperar-hi colors originals, millorar-ne la il·luminació, fer-hi una instal·lació elèctrica moderna, refer-ne el sistema de ventilació, ara amagat sota el suport

de les graderies, i dotar la sala d'una tècnica escènica d'acord amb el segle XXI.

Tot plegat va fer que, des de l'any 2010, la que és una de les grans cases d'òpera del món llueixi amb la seva esplendor original i pugui encarar el futur amb una infraestructura moderna i eficient. ▶

FUNDACIÓ VICTÒRIA DE LOS ÀNGELS

PRENSA TEATRO COLÓN / MAXIMO PARGNOLI

- ❶❷ L'edifici actual del Teatro Colón es va inaugurar el 1908. Després d'una restauració iniciada el 2006, que va mantenir-ne els elements decoratius i l'acústica i va millorar-ne les condicions tècniques, el teatre es va reinaugurar el 2010.
- ❸ El ballet és una part important de la programació del Teatro Colón. *La Cenicienta*, amb música de Serguei Prokófiev i coreografia de Ben Stevenson, va comptar amb una parella de primers ballarins argentins, Macarena Giménez i Maximiliano Iglesias (2019).
- ❹ Montserrat Caballé en el seu debut al Teatro Colón. La soprano va cantar el paper de Liù de *Turandot* (8/9/1965).
- ❺ Victòria dels Àngels al seu camerino abans d'una funció d'*Il barbiere di Siviglia* al Teatro Colón.
- ❻ Luciano Pavarotti i Kallen Esperian en una funció de *La bohème* (1987).

MÚSICA I MATEMÀTIQUES

UN BINOMI INDISSOLUBLE

On comença la música? On acaben les matemàtiques? Aquesta és la qüestió que es planteja Laura Farré Rozada a cadascun dels capítols de La cinta de Möbius, un programa diferent que aposta per acostar ambdós mons

TEXT Ana María Dávila

Es pot concebre una obra seguint els paradigmes de bellesa perfecta de la proporció àuria, la mateixa que s'amaga sota la *Mona Lisa* de Da Vinci? Quanta música es pot crear a partir del nombre Pi i els seus infinits decimals? Què passa si apliquem l'efecte d'un mirall sobre una partitura? ¿Existeixen les il·lusions sonores?

De vegades, dos mons aparentment molt distants poden arribar a tenir fronteres permeables i difuses. És el cas de música i matemàtiques, dues disciplines que aparenten trobar-se als antípodes –art *versus* ciència, creativitat davant lògica–, però que en realitat tenen punts de connexió insospitats.

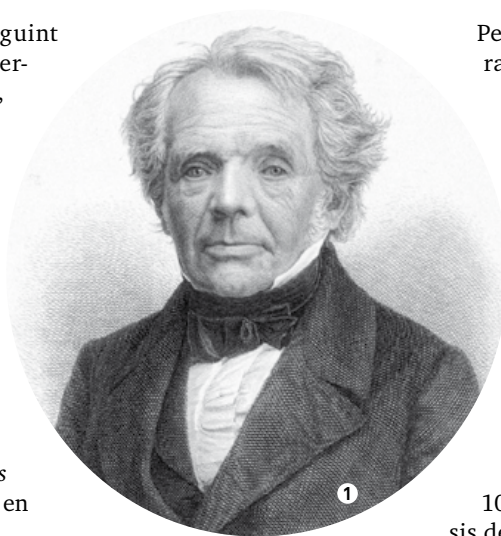
D'això en sap, i molt, la pianista i matemàtica –va cursar les dues carreres alhora– Laura Farré Rozada. I d'això va el programa que presenta els diumenges a les 9 del matí a Catalunya Música, *La cinta de Möbius*. Una proposta força singular i que fa plantejar-se, amb una altra mirada, ambdós mons.

“Les matemàtiques estan presents fins i tot quan sentim música. Reconèixer una veu humana, diferenciar el so d'un violí del d'un piano, identificar quan una melodia és ascendent o descendent... Tot això són càlculs matemàtics que fem de manera intuïtiva per donar sentit a allò que escoltem”, explica Laura Farré.

A *La cinta de Möbius* tot està pensat per despertar la curiositat de l'oient. Fins i tot el títol, que no fa referència a cap creació del conegut dibuixant de còmics, sinó a un enigmàtic objecte d'ús habitual en l'àmbit de les matemàtiques: una superfície d'una sola cara i un sol contorn amb què s'aconsegueix, simplement prenent una tira de paper, girant un dels costats i enganxant-ne tots dos extrems formar un cèrcol.

“El títol el vaig escollir perquè buscava alguna cosa que pogués transmetre aquesta idea de dualitat, de dos mons que semblen separats, però que no ho estan”, assenyala la presentadora.

Lluny de ser un programa científic, *La cinta de Möbius* és una proposta atractiva en la qual Farré explica curiositats del món de les matemàtiques i demostra, amb exemples pràctics, com aquestes són presents a la música. O, com diu ella, *“comento les coses que a mi m'hauria agradat que m'expliquessin”*.

“LA MÚSICA ÉS UN CAMÍ EXCEL·LENT PER ARRIBAR A ENTENDRE LES MATEMÀTIQUES”

Per assolir aquest objectiu compta amb la col·laboració dels convidats, joves músics catalans amb trajectòries ja consolidades i representatius de qualsevol gènere i estil. Els artistes com són la trompetista i cantant Andrea Motis, el pianista Carles Marigó, la flautista Elisabeth Franch, la soprano Sara Blanch, la cantora Anna Colom i el quartet de saxos Kebyart Ensemble van ser alguns dels convidats de la primera temporada, amb els quals va parlar de temes com per exemple la creació musical i els nombres primers, la successió de Fibonacci i la música, la intel·ligència artificial aplicada a la composició, les paradoxes sonores o la música fractal.

A la segona temporada, que va arrencar el 10 d'abril passat i s'emet els diumenges a les sis de la tarda, la llista s'enriqueix amb la presència del compositor Joan Magrané, el pianista Marco

Mezquida o la soprano María Hinojosa, entre d'altres. Amb ells, Laura Farré continua aprofundint en els temes ja visitats i explorant-ne de nous, com la teoria del caos, l'aplicació dels algorismes a la composició o el funcionament de les freqüències.

“No he trobat mai ningú que no volgués venir. Tothom s'hi apunta de seguida, encara que la proposta inicialment faci una mica de respecte, perquè jo plantejo el programa com un repte”, explica la presentadora, que busca els seus convidats *“per intuïció”* i no pas pels seus coneixements científics.

“No pretenc que els convidats en sàpiguen, de matemàtiques. Fins i tot, hi ha hagut alguna persona que les odiava. El que busco són músics, gent destacada en el seu camp que ofereixi algun punt de connexió amb la temàtica del programa”, assenyala la presentadora. *“En realitat, la meua intenció és que el convidat formuli totes les preguntes que una persona del públic faria, perquè el repte és fer comprensible un concepte matemàtic”*.

Al llarg dels trenta minuts de durada del programa, el diàleg discorre des dels temes purament musicals, vinculats a la trajectòria de l'artista, fins a les qüestions numèriques, que sovint donen més d'una sorpresa al convidat. A més, se li demana que executi algun tipus d'exercici pràctic que els seguidors del programa també poden fer a casa seva.

“Vull que la gent perdi la por a les matemàtiques i anar fent-ne pedagogia a poc a poc, perquè les matemàtiques, si te les expli-

MÚSIQUES MOLT CALCULADES

Al programa de Laura Farré no només es fan càlculs matemàtics. També s'hi sent música. I molta. La dels artistes convidats, però també les que la presentadora selecciona per il·lustrar el contingut de cada emissió. Una escolta plena de sorpreses. Com a mostra, un botó. Per exemple, que la successió de Fibonacci –una seqüència infinita en la qual cada nombre és la suma dels dos anteriors– es pot trobar en músiques tan diferents com el tercer moviment de la *Música per a cordes, percussió i celesta* de Béla Bartók, o la cançó *Billie Jean* de Michael Jackson. O que l'estructura del primer moviment de la *Cinquena Simfonia* de Txaikovski segueix els paràmetres de la proporció àuria, un paradigma de bellesa perfecta que també està present en moltes composicions de Felix Mendelssohn, com la *Simfonia Escocesa*. La resta, a *La cinta de Möbius*.

CATALUNYA MÚSICA

CATALUNYA MÚSICA

“EL TÍTOL DEL PROGRAMA FA REFERÈNCIA A DOS MONS QUE SEMBLEN SEPARATS, PERÒ QUE NO HO ESTAN”

La cinta de Möbius té, a més, una activa presència a les xarxes socials i es pot seguir a través del seu compte de Twitter (@CintaMobius_CM), des del qual es poden recuperar els programes i fins i tot, veure petits vídeos de l'emissió, a més dels enllaços a

quen bé, i en això la música pot ser una gran eina, es poden entendre fàcilment”, argumenta Laura Farré, que aconsegueix atrapar l'atenció de l'oient amb les seves explicacions planeres i amenes, i les curiositats històriques amb què aterra l'emissió.

1 Retrat d'August Ferdinand Möbius, d'Adolf Neumann (gravat, entorn del 1850). 2 A la Gliptoteca de Munic es conserva el mosaic d'Aion (segle III), la representació més antiga del que avui coneixem com a cinta de Möbius. 3 Laura Farré Rozada amb dos convidats al seu programa, Arnau Tordera i 4 Andrea Motis, tots tres amb una cinta de Möbius a les mans.

les llistes de Spotify on es troben les músiques que s'han utilitzat a cada capítol.

Naturalment, Farré insisteix que el programa és apte per a tots els públics; siguin o no músics, en sàpiguen o no, de matemàtiques. El missatge és “no tinguis por de les «mates», perquè si t'agrada la música pots arribar a entendre-les”. Tan clar com que $2 + 2$ són 4. O no? 📖

ACCENTS

ANTIGA

POLIFONIA INÈDITA

Cantoral del Monestir de Santa Maria de la Murta d'Alzira. Lucentum XVI.

Director: Pere Saragossa. *Musièpoca*, 2021

L'estudi musicològic publicat per Antoni Alberola Verdú i Ferran Escrivà Llorca l'any 2012 ha estat el punt de partida per a aquest enregistrament dedicat a

la polifonia del segle XVI procedent de l'antic monestir jeroni de Santa Maria de la Murtra. L'enregistrament, materialitzat el novembre del 2020, recull quinze peces inèdites conservades a l'Arxiu del Regne de València i emprades per Setmana Santa. La majoria pertanyen a autors anònims i d'altres van ser escrites per compositors com Francesc Major o Juan Esquivel de Barahona. Dues sopranos, una mezzosoprano, dos tenors i un baríton estan acompanyats per un conjunt instrumental integrat per cornetto, xeremies, sacabutxos, percussió i orgue.

Un passatge instrumental ens introdueix a l'*Incipit lamentatio Hieremieae prophete* per a quatre veus (Minerva Moliner, Adriana Mayer, Carlos Gómez i Jesús Navarro), lectura que ens parla de la destrucció de Jerusalem i destinada a la litúrgia del Dijous Sant. La segona lamentació de Jeremies inclosa és una joia polifònica amb suport instrumental alternada amb passatges monòdics propis del cant pla. La característica rítmica i tempo alegre del *Pange lingua* precedeix un refinat *Alleluia*, amb un passatge instrumental de bells colors. Atmosfera solemne i majestuosa produïda amb l'alternança de cant pla i polifonia contrapuntística i un cuidat reforç instrumental com a contrapunt de l'apartat vocal.

L'elegància en la conducció vocal assolida pel Lucentum XVI en el *Quoniam confirmata est* de Juan Esquivel eleven tot el sentit religiós i cerimoniós que traspuja dins aquesta joia polifònica. **Lluís Trullén**

IMPRESINDIBLE PER A QUI VULGUI FRUIR DE LA RIQUESA DE LA MÚSICA DEL SEGLE XVI.

MARÍA HINOJOSA
EN UN MOMENT DE
L'ENREGISTRAMENT
DEL DISC

ESCAFIOR FILMS / ARNAU ROVIRA

CANÇÓ

LES CANÇONS DE ROBERT GERHARD

Obres de Robert Gerhard. Núria Rial i María Hinojosa, sopranos; Anna Alàs, mezzosoprano; Anna Crexells i Francisco Poyato, piano; Orquestra Simfònica de Barcelona i Nacional de Catalunya (OBC) i Seed Ensemble. Director: Francesc Prat. *Seed Music*, 2021

L'obra de Robert Gerhard és una gran desconeguda del públic català, en bona part perquè la seva estètica no correspon als cànons conservadors previs a la irrupció de l'informalisme musical: serialisme, dodecafonisme... I l'obra lírica potser ho és especialment. Aquí rau un atractiu inicial d'aquest producte; acostar-nos-hi a través d'un recorregut que agermana arrel popular amb el liederisme, un gènere amb el qual el compositor es mostra

molt identificat a través d'un recorregut amb predomini de la cançó catalana popular, però no exclusivament. Alhora, a través dels vuit temes originals del *Cancionero de Pedrell* hom obre el ventall referencial lingüístic, com ho fa també amb les sis populars franceses per acabar amb una coda en forma d'una obra força a part d'aquest món, el conjunt dels 7 *haikus* escrits damunt de poemes de Josep Maria Junoy. L'aplec és atractiu, ja que permet un tot de transcendiment estètic d'un món de base tradicional, recolzat en la gran solidesa de Gerhard. Alhora, els esmentats 7 *haikus* ens situen a l'òrbita més identificadora del llenguatge definitiu del músic de Valls.

La parcel·la interpretativa està esplèndidament afermada per la categoria de tres destacades veus femenines del país –Núria Rial, Anna Alàs i María Hinojosa–. El mateix es pot dir dels dos pianistes –Anna Creixells i Francisco Poyato– de l'OBC i el conjunt de cambra Seed Ensemble, dirigits per Francesc Prat. **Jaume Comellas**

PER ACOSTAR-NOS A L'OBRA LÍRICA DE GERHARD, ESPECIALMENT DESCONEGUDA PELS AFICIONATS.

CORAL

LLORENÇ BALSACH: MÚSICA CORAL (1980-2020)

Obres de Llorenç Balsach.

Matthew Curtis, tenor; Laia Prat, Sarah Brailey i Elisenda Durà, sopranos; Montserrat Bertral i Laura Bundó, mezzosopranos; Llorenç Balsach, baix; Cor de Cambra del Palau de la Música. Director: Jordi Casas. *La Mà de Guido*, 2020

Les composicions de música coral creades en el decurs dels darrers quaranta anys per Llorenç Balsach es troben reunides en un

enregistrament esplèndid que abraça des de la ironia continguda a *Música groga* del 1980 fins a les obres més estructurals dels inicis del anys noranta en què empra efectes com el *Doppler* o el palíndrom. Una evolució compositiva que arriba amb les obres més complexes harmònicament escrites a partir del 2015 i que són contemporànies del seu tractat d'harmonia. Cal recordar que Balsach és un dels grans teòrics i estudiosos de l'harmonia del nostre país i que el seu llibre *Los fundamentos de las tensiones armónicas* (Editorial Boileau-La Mà de Guido, 2016) ha esdevingut un referent sobre la teoria d'acords i d'harmònics sobre una sonoritat. Balsach escriu: "són obres difícils de cantar i de moment, almenys per a mi, és difícil trobar un bon cor disposat a dedicar moltes hores al seu estudi". Moltes d'aquestes obres, exceptuant les cantades pel Cor de Cambra del Palau dirigit per Jordi Casas, enregistrades anys enrere, han estat gravades amb veus independents per després sobreposar-les en diferents pistes. Les tensions, les sonoritats ambigües a conseqüència dels intervals emprats com les que es troben en el *Paisatge amb tritons*, *Sopra Altenbai* o *Més enllà* recullen aquesta complexitat i creativitat d'una música que dibuixa paisatges sonors que creen una expressivitat sonora plena d'originalitat i personalitat. Un enregistrament imprescindible per gaudir de la creativitat, personalitat i enginy harmònic d'un dels nostres compositors més admirats.

Lluís Trullén

UNA MOSTRA INELUDIBLE PER FRUIR DEL LLEGAT CORAL DE BALSACH.

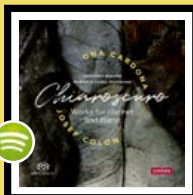
MAY ZIRCOUS

CAMBRA

TRINITAT ROMÀNTICA PER A CLARINET I PIANO

Obres de Johannes Brahms. Clara i Robert Schumann. Ona Cardona, clarinet; Josep Colom, piano. *Eudora Records*. 2021

Una de les relacions musicals més fructíferes que ha donat la història de la música és la que presenten els intèrprets en aquest enregistrament. La trobada del matrimoni Schumann amb Johannes Brahms, impulsada per Joseph Joachim, va propiciar una llarga relació i una fascinació mútua. Aquesta complicitat, amistat, fins i tot aquest amor de Brahms per Clara, queda aquí ben reflectit en un programa que sembla

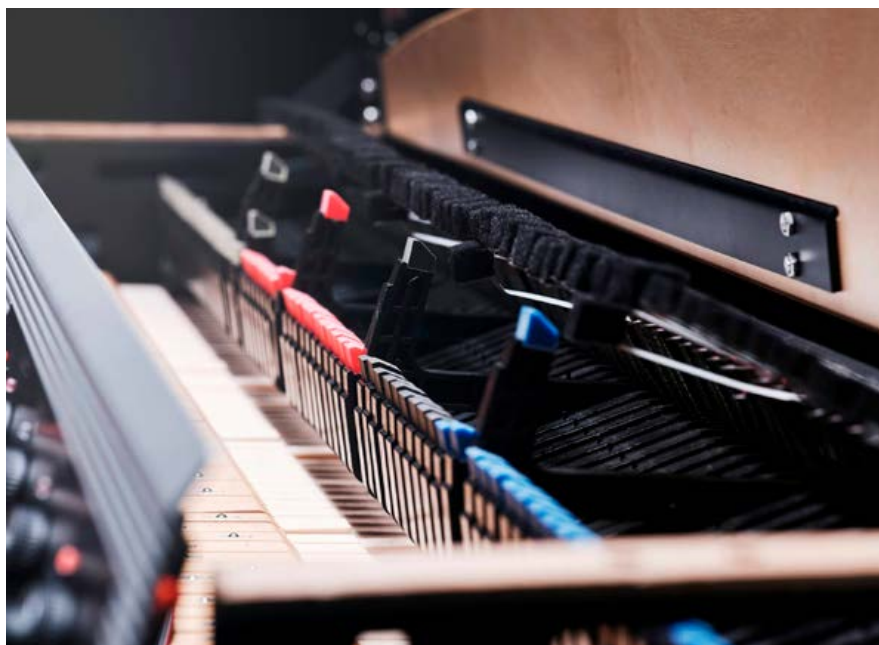
dur-nos per moments de la llum a la foscor.

Ona Cardona i Josep Colom ens delecten amb una interpretació acurada, nítida, amb un so ple de color i sensualitat i al costat d'una expressivitat intensa. Si les *Romances op. 22* de Clara Wieck, en transcripció per a clarinet, estan imbuïdes de lirisme i una bona gamma de colors, la *Fantasiestücke, op. 73* de Robert Schumann està interpretada de manera tan sensible com apassionada. Les dues *Sonates per a clarinet op. 120* de Brahms són les darreres del seu catàleg cambristic. I requereixen dos intèrprets que convidin a un veritable diàleg, capaços d'assaborir la serenitat dels moments més tranquils, així com obtenir l'impuls i l'apassionament quan calgui. La lectura de la primera està impregnada de passió, un punt de nostàlgia i bell encant melòdic. Ona Cardona es mostra tan sensible com flexible, amb un bell fraseig al llarg de tots els registres i un so vellutat. Subratllant l'exquisidesa d'un "Andante" de caràcter reflexiu a partir també d'un ventall ben ampli de matisos. Al seu costat, el brillant Josep Colom aporta personalitat i maduresa, així com un ampli coixí harmònic que emfatitza tant la intensitat com el caràcter somniador abans d'una segona *Sonata* tan profunda com intensa.

Deliciós recital de música de cambra, que passa a ser una clara referència discogràfica. Santi Riu

LA MILLOR OPCIÓ PER CONÈIXER LA RELACIÓ MUSICAL D'AQUESTA TRINITAT ROMÀNTICA.

PIANO

SONATES CATALANES

Obres de Pau Marsal, Josep Nonó, Josep Freixenet, Josep Gallés, Pere Rabassa.

Eduard Fontbona. Rhodes piano. *Ars Harmonica*, 2020

La música per a teclat del període clàssic integra aquest enregistrament d'Eduard Fontbona amb un piano Rhodes, teclat popularitzat a la dècada del 1970 en què en comptes de vibrar les cordes, hi vibren unes làmines metàl·liques amplificades amb petits micròfons. No estem parlant d'una interpretació usual per a aquestes sonates de

tall clàssic, però ens apropa a una música que pel seu valor històric i patrimonial posseeix un valor inqüestionable.

L'enregistrament recull sonates del terrassenc Pau Marsal (1761-1839), format a l'Escolania de Montserrat i posteriorment mestre de capella a Terrassa, Eivissa i al Palau de la Comtessa a Barcelona; de Josep Nonó (1776-1845), nascut a Sant Joan de les Abadesses, que va llegar un ampli catàleg d'òperes i que l'any 1805 va ser nomenat compositor reial d'òpera, càrrec que va mantenir durant el regnat de Ferran VII.

Menys conegut és Josep Freixenet (c. 1730-1762), del llegat de tres *Sonates* del qual l'enregistrament recull dues. De Josep Gallés (1758-1836), mestre de capella de la catedral de Vic, Fontbona ens ha aprofitat a dues *Sonates* representatives de la calidesa i bellesa musical fruit de la seva finor melòdica. La partitura amb més entitat de les incloses és la *Sonata* estructurada en quatre moviments de Pere Rabassa, que va viure a Barcelona al llarg de la Guerra de Successió i musicalment va fruit de l'impuls operístic italià propiciat per la cort de l'arxiduc Carles. Eduard Fontbona ha volgut incorporar entre peça i peça sons de la natura, manera enginyosa de separar aquestes sonates del nostre patrimoni. **Lluís Trullén**

RECOMANAT PER ALS QUI VOLEN APROPAR-SE A SONATES CLÀSSIQUES DEL NOSTRE PATRIMONI MUSICAL.

PIANO

LLÀGRIMA DE LLUNA

Obres de Yoko Suzuki.

Yoko Suzuki, piano. *Columna Música*, 2021

La pianista japonesa Yoko Suzuki va arribar a Barcelona fa vint anys per treballar a fons la música espanyola de bracet de la gran Alícia

de Larrocha. A l'Acadèmia Marshall es va anar impregnant d'unes maneres de fer, d'un culte al so i d'un aprofundiment en aquest repertori que han marcat la seva trajectòria. Establerta a Catalunya, l'hauríem pogut sentir actuant aquí, però segurament no en coneixíem la destresa component. I això és el que ens presenta aquest disc amb una dotzena d'obres breus inspirades en els records.

Làgrima de luna dona títol al disc i és fruit d'una fusió musical entre la cultura japonesa i espanyola. Una obra de bella escriptura i que per moments se'ns presenta molt propera a l'estètica d'Albéniz o Granados. El CD conté també obres inspirades per les seves mascotes, a les quals homenatja amb *Gats jugant* o *Gossos jugant*, imbuïdes d'elegància i diversió. *El meu tresor. Cançó de bressol* irradia tendresa, mentre que *Campanes tristes* evoquen dolor i sofriment. Amb *Genpei momo* –de clara ascendència oriental– mostra la nostàlgia pel seu país natal, i *El nostre vals* destil·la alegria i desimboltura.

No podíem deixar d'esmentar obres que semblen entreveure un horitzó optimista, com *Esperança* –una improvisació que ha esdevingut després escrita – o l'homenatge que fa a Gaudí amb *Font de llum*, en la qual busca captar la riquesa de colors i llum de l'interior de la basílica de la Sagrada Família.

Yoko Suzuki ofereix lectures plenes d'imaginació i caràcter, ben desgranades i amb un so molt cuidat, tot denotant en la seva escriptura que coneix en profunditat els recursos pianístics. Un disc per gaudir-ne. **Santi Riu**

UN DISC TAN LLUMINÓS I TENDRE COM IMAGINATIU, QUE CAL ASSABORIR PER CONÈIXER LA DESTRESA DE LA PIANISTA YOKO SUZUKI.

CAMBRA

DELICADAMENT

Obres de Robert Schumann, Alban Berg, Claude Debussy, Antonio Lauro, Frank Bridge, Bohuslav Martinů, Astor Piazzolla, Ernest Chausson i Louis Cahuzac.

Elvira Querol, clarinet; Chiko Tanaka, piano.
Columna Música. 2021

La clarinetista Elvira Querol i la pianista japonesa però resident a Barcelona Chiko Tanaka presenten un enregistrament que engloba obres del gran repertori al costat

d'altres menys habituals corresponents a un marc cronològic i estètic ben ampli.

Amb les *Fantasiestücke*, op. 73 de Schumann assaboreixen cada nota en un veritable diàleg musical, imbuïdes de musicalitat en el primer moviment. Gaudeixen passant de la foscor a la llum en el segon, abans de situar-nos en un ambient ja plenament romàntic en el tercer. Profunditzen en l'expressió de cada una de les *Vier Stücke*, op. 5 d'Alban Berg, subratllen la influència neoclàssica de la *Sonatina H 356* de Martinů i ens apropen de manera deliciosa a un compositor menys conegut com Frank Bridge –amb les *Quatre breus peces*, H 104.

La *Première Rhapsodie* de Debussy ens evidencia les habilitats tècniques i de control de la respiració d'Elvira Querol, tot mostrant una àmplia gamma de matisos i subtilitats. I amb l'*Andante i allegro* de Chausson el duet destaca el joc de colors, la brillantor i el lirisme.

Les cinc obres del guitarrista veneçolà Antonio Lauro –que Paquito D'Rivera adaptà per a clarinet sol– sorgeixen amb un joc melòdic tan fluid com espontani. I la inspiració i l'elegància afloren en el *Tango-Étude núm. 3* de Piazzolla.

El so càlid, sensual i opulent d'Elvira Querol, sorgeix sempre amb naturalitat i amb una sensació de llibertat que afavoreix l'amplitud expressiva. Al seu costat, Chiko Tanaka es mostra com una pianista esplèndida, atenta i dialogant, signant un bell disc –on això sí, trobem a faltar un llibret explicatiu de les obres i les intèrprets– que transmet sensibilitat i encant i que clou amb una bellíssima *Cantilène* de Cahuzac. **Santi Riu**

IDEAL PER CONÈIXER UN AMPLI REPERTORI PER A CLARINET I PIANO EN VERSIONS IMBUÏDES D'EXPRESSIVITAT I LIRISME.

MARC MIGÓ ÉS
L'AUTOR DE
FANTASIA POLULAR

BRITTANY FLORENZ

MÚSICA CATALANA

TRADICIÓ CATALANA I PRIMERS ENREGISTRAMENTS MUNDIALS

Obres de Joan Manén i Marc Migó.

Daniel Blanch i Sergi Pacheco, piano; Kalina Macuta, violí; Orquestra Simfònica Nacional d'Ucraïna. Director: Volodymyr Sirenko. *Toccata Next. 2021*

Aquest és un disc imbuït de bellesa i veritables arrels catalanes, que a més conté cinc primers enregistraments. Un disc que inclou música de dos compositors de generacions ben diferents però units per la utilització de cançons populars catalanes com a element creatiu. I unes cançons que sorgeixen ara amb una personalitat pròpia i un resultat tímbricament enriquidor, sotmeses a diferents variacions i combinacions.

La *Fantasia popular* de Marc Migó obre el disc del segell anglès amb delectació per la bellesa melòdica. Tres cançons populars –*El rossinyol*, *La dama d'Aragó* i *En Pere Gallerí*– conflueixen en l'obra, amb moments d'encant –*Pastoral*– i fins i tot còmics –*Scherzo*–, on patrimoni i actualitat es donen la mà en perfecta sintonia. La *Rapsòdia catalana* de Manén és una obra de maduresa per a piano i orquestra que permet observar com el compositor sap extreure partit de temes populars catalans d'una manera ben personal. Una obra que contrasta amb el *Piano concertino* de Migó, escrit amb un llenguatge comunicatiu i brillant dins un estil eclèctic que conté influències de Prokófiev i de música per a pel·lícules. Per contra, l'*Epitafi a Hans Rott* del mateix autor i escrit només per a cordes sorprèn amb un estil molt més romàntic.

Acabarem amb el *Concertino per a violí i orquestra*, op. A-49 de Manén. Una obra de dimensions més grans i que, entroncada en l'arrel popular, està escrita en l'estil "ibèric" del compositor. Kalina Macuta defensa de manera impecable el paper preponderant del solista, en una composició plena d'esculls que no li donen treva davant una orquestra que acompanya amatent.

Les interpretacions de solistes i orquestra són esplèndides i reforcen un disc que cal assaborir per saber d'on venim i cap on podríem anar. **Santi Riu**

IMPREScindIBLE PER CONÈIXER DUES GENERACIONS DE COMPOSITORS ENTRONCADES EN LA TRADICIÓ MUSICAL CATALANA.

SAXÒFON

VISTES AL MAR

Obres de David Salleras, Eduard Toldrà, Jean-Pierre Karich, M. Chiaperotti, Miquel de Jorge, Daniel López, Luis Advis, Carla Obach. Quartet Vela. *La Mà de Guido*, 2021

Aquest és un enregistrament creat amb una finalitat molt explícita i fàcilment recognoscible: servir de targeta de presentació del conjunt instrumental que l'ha promogut, el Quartet Vela, format per un –òbviament– quartet de solistes del saxòfon en les quatre branques: soprano, contralt, tenor i baríton.

És, per tant, també una formació de característiques insòlites en el que podríem anomenar “mercat musical”; una formació que compta amb un inconvenient d'entrada; el de la manca d'obra específica, motiu pel qual hom ha de recórrer obligadament, o molt obligadament, a arranjaments o adaptacions.

Aquest CD, en tot cas compta amb uns quants atots dignes d'esment, ultra el suara indicat del caire insòlit de la formació: la qualitat del conjunt com a summa de quatre individualitats de notable nivell, el de la versatilitat del programa en conjunt, el que podríem anomenar aprofundiment de l'explotació dels recursos tímbrics i cromàtics dels instruments i, finalment, el de l'atractiu genèric del conjunt de les obres que donen forma al programa.

Partint d'estètiques diverses, amb la incorporació sorprenent i gratificant del Toldrà de corda més representatiu –ni més ni menys que *Vistes al mar*–, hom disposa d'un aplec de música d'audició fàcil, fins i tot brillant i bàsicament atractiva, en algun cas amb un substrat popular de fonts variades, que hom digereix fàcilment, sense anar més enllà en l'aprofundiment del tot d'aquest CD; perquè la proposta, de forma clara no ho exigeix. **Jaume Comellas**

MÚSICA D'ESTÈTIQUES DIVERSES I D'AUDICIÓ FÀCIL
INTERPRETADA PER UNA FORMACIÓ POC USUAL.

VIOLÍ

MANÉN EN CONCERT

Obres de Pablo Sarasate, Ludwig van Beethoven, Felix Mendelssohn, Niccolò Paganini, Johann Sebastian Bach, Max Bruch, Pablo Sarasate, Henryk Wieniawski, Joan Manén. Joan Manén, violí; orquestra anònima (director: Friedrich Kark); orquestra anònima (director: Concordi Gelabert); Orquestra Simfònica HMW (director: George W. Byng); José Brath, Georg Schmid, Alfred Kuntzsch, Antonia Pich Santasusanna, piano; WNYC Radio Nova York (director: Herman Neumann).
La Mà de Guido. 2021

L'Any Manén ens porta discogràficament uns enregistraments realitzats entre el 1914 i el 1954. Curosament remasteritzats, recullen obres de tres períodes. El primer se situa entre els anys

1914 i 1921, en què fa nombrosos enregistraments comercials; el segon, entre el 1936 i el 1938, efectuats per a la Ràdio de Stuttgart, i, finalment, els enregistraments a estudis radiofònics entre el 1951 i el 1954.

L'any 1906 la crítica el considerava com el més gran violinista del seu temps. El virtuosisme, l'elegància interpretativa es fa palesa en la *Cadença del Concert per a violí* de Beethoven que va compondre quan tenia quinze anys o amb la inclusió de moviments dels *Concerts* de Mendelssohn i Bruch, respectivament, i que suposaren el primer enregistrament comercial en 78 rpm d'aquestes obres celebèrrimes. Manén, que al seu moment va tocar amb un Petrus Guarneri que va pertànyer a Mendelssohn, ja mostrava en aquest període unes qualitats úniques. Pàgines tan celebrades com la *Sonata per a violí* núm. 2 de Bach, l'*Ave Maria* de Schubert o la *Romança op. 108* de Hubay reflecteixen la seva magnitud interpretativa.

Aquest treball de recopilació i remasterització de la Fundació Joan Manén ens apropa també a les obres del Manén compositor, com el seu *Concert* núm. 2 “da Camera” o la *Danza ibèrica* núm. 3. Amb una trajectòria incansable, al llarg d'una carrera que es va perllongar seixanta-cinc anys, va oferir uns quatre mil concerts. La seva tècnica prodigiosa sempre va sobresortir en unes interpretacions en què l'elegància i un so poderós posseïen un magnetisme inconfusible.

Lluís Trullén

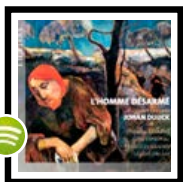
INDISPENSABLE PER A
VIOLINISTES I PER A TOTS
AQUELLS QUE VULGUIN FRUIR DEL
VIRTUOSISME DE JOAN MANÉN.

CONTEMPORÀNIA

L'HOMME DÉSARMÉ

Obres de Johan Duijck. Flemish Radio Choir, Amarylca.

Hans Memling Trio; Peter Thomas, orgue; Eddy Vanoosthuyse clarinet; Josep-Ramon Olivé, baríton; Celia Cruz Solares i Jan Van Kelst, violoncel; Dirk Lippens, violí; Johan Duijck, piano. Director: Johan Duijck. *Etcetera Records, 2021*

Johan Duijck és un referent ineludible de la música coral europea. El seu treball amb The Flemish Radio Choir o el Cor de Gant, les col·laboracions

pedagògiques a l'ESMUC, la faceta com a pianista representat amb l'enregistrament *The well-tempered pianist*, venen acompanyades per una intensa tasca com a compositor d'obres corals. La sensibilitat del seu *Concierto del alma* –basat en *La noche oscura del alma* de sant Joan de la Creu–, de *Mirando*, amb un impecable Cor de Gant, o el monumental oratori *Dixit Dominus*, amb els cors de Ràdio Flandes, el de Gant i del cor de nens Clari Cantuli, mostren el talent d'aquest director i compositor de qui enguany s'ha editat el treball *L'homme désarmé*.

En *L'homme désarmé* (2019) pren com a base la melodia del segle XV *L'homme armé* acompanyada per textos de Rainer Maria Rilke en què descriu el *désarmé* de Jesucrist a la Passió i mort. Obra de gran intensitat que precedeix el *Cant espiritual* per a baríton, cor de veus iguals, clarinet i violoncel. Com explica Duijck, l'any 2014 va rebre la petició de l'Escolania de Montserrat i del Cor de la Catedral de Barcelona, entre altres entitats, de compondre sobre textos en català. D'aquí sorgeix *El cant espiritual*, basat en el poema de Maragall. El resultat és una composició intensa en què Josep-Ramon Olivé, a manera de rapsode, s'endinsa en un cant intens, a moments apropant-se al cant pla sobre una base coral i instrumental uniforme. Brillants interludis corals, passatges en què el clarinet sobresurt i en què els versos, però, sempre en són els protagonistes.

Lluís Trullén

ENREGISTRAMENT IMPRESCINDIBLE PER APROFUNDIR EN EL TALENT DE JOHAN DUIJCK.

CRISTINA LÓPEZ/OSV

CANÒLICH PRATS RECULL LA SEVA EXPERIÈNCIA EN DIVERSOS PROJECTES MUSICALS EN PRESONS CATALANES

LLIBRE

EL VIOLÍ DE LA LLIBERTAT

HISTÒRIES REALS DE SUPERACIÓ GRÀCIES A LA MÚSICA I EL VOLUNTARIAT A LES PRESONS

Canòlich Prats. *Editorial L'Albí, 2021*

La violinista de la Simfònica del Vallès (OSV) Canòlich Prats recull la seva experiència en diversos projectes musicals en presons catalanes, com Wad-Ras, Quatre Camins, Brians I, Brians II, la Model i el Centre de Joves de Tarragona. Amb pinzellades sobre la història de cada centre i sense el més mínim prejudici vers els seus alumnes, explica el funcionament de les classes per ensenyar als presos de tocar el violí. Ho fa amb un estil molt planer, de frases curtes, sense retòrica i ben

estructurades en capítols generalment breus en què elabora unes memòries que són el testimoni del seu esperit altruista i inquiet. Quelcom que encaixa amb el lema de l'OSV d'enguany: "La música no és de qui la fa, sinó de qui la necessita". És a dir, la música entesa més enllà del patrimoni cultural i com a element, en aquest cas, de reinserció, i de creixement humà.

Principalment tracta de les accions socioeducatives "Converses sonores" i "Kanon desenkadenant", iniciatives potents basades en classes gratuïtes d'instrument a la presó i fora durant dos anys amb músics de l'OSV; i en visites programades dels interns a assaigs, concerts i l'opció que els músics puguin anar a fer concerts a la presó.

L'edició, amb un cos de lletra relativament gran, s'acompanya d'algunes il·lustracions i fotografies, i també de cartes dels alumnes que relaten els records viscuts. En conjunt, són històries compartides sobre la incidència i la diferència entre oferir la música i utilitzar-la amb finalitats humanitàries per a la comunitat, tal com avalava el Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya l'any 2020 amb un guardó honorífic a l'OSV.

Albert Ferrer Flamarich

PER REFLEXIONAR SOBRE LA MÚSICA ENTESA COM A ELEMENT DE REINSECCIÓ, I DE CREIXEMENT HUMÀ.

CANÇÓ

LIEDERISME
ESPANYOL DEL S. XX

Obres d'Enric Granados, Fernando Obradors, Manuel de Falla, Joaquín Rodrigo, Rodolfo Halffter, Antón García Abril i Xavier Montsalvatge.

Plaerdemavida Ensemble. *La Mà de Guido*, 2021.

Un historial remarcable d'èxits, des de premis a actuacions en auditoris i centres musicals de prestigi, no impedeixen que el Plaerdemavida Ensemble sigui un conjunt força desconegut en sectors

mínimament representatius de l'ambient musical.

Tanmateix, el gaudi d'aquest CD, de títol insòlit, ens mostra una realitat molt satisfactòria i ensembles original; d'entrada, pel tipus de formació –veu, violoncel i piano–, que ens situa a l'àmbit del refinament, de la renúncia a l'exhibicionisme gratuït i a la rotunditat sonora; o sigui, en el de la sensibilitat i de la finor, i, completant aquest enfilall elogiós, en el de la sensibilitat.

Cal destacar també la tria de les obres que formen una mostra significativa de liederisme espanyol del segle XX, suggestiu, divers i alhora amb un substrat de coherència i selectivitat. El recorregut ordenat amb molta exactitud cronològica comença amb Enric Granados i acaba amb Xavier Montsalvatge i transcorre entremig per Fernando Obradors, Manuel de Falla, Joaquín Rodrigo, Rodolfo Halffter i Antón García Abril.

És un material atractiu que, amb diferències estètiques evidents però ni molt menys radicals, en conjunt podríem qualificar de gran repertori, de manera especial les tres partitures de Granados, les dues de Falla i el tan conegut cicle *Cinco canciones negras* de Montsalvatge. Però en definitiva pertanyen a estètiques gens rupturistes. Amb tot, ens permeten gaudir del que gairebé és una descoberta –Obradors–, de l'encant particular de la música de Rodrigo i de la bellesa directa de l'obra de Rodolfo Halffter i de García Abril. En definitiva, un producte per al gaudi serè, amable però vital.

Naturalment, un hom ha hagut de *lluïtar* amb el fet que es tracta de versions amb acompanyament de violoncel i piano, i això no sols no lleva atractiu a les versions, sinó que altrament, en certa mesura el reforça pel plus d'originalitat que comporta. Oimés quan el treball dels intèrprets és de gran nivell, amb inevitable, per obvi, esment de la soprano Paloma Chiner.

Jaume Comellas

L'ORIGINALITAT DE LES VERSIONS REFORÇA L'ATRACTIU DE LES VERSIONS PER A VEU I PIANO.

CONTEMPORÀNIA

NOUS CAMINS

Obres de Francisco Zacarés, Salvador Brotons, César Cano, Juan José Colomer, Miguel Bustamante, Miguel Ángel Tallante i José Luis Turina.

Javier Bonet, trompa; Míriam Gómez-Morán, piano. *IBS Classical*, 2021

El duet estable de trompa i piano format per Javier Bonet i Míriam Gómez-Morán –amb quasi vint anys de trajectòria conjunta– ens ofereix amb *New paths* un recorregut per les obres de creació més recent. Sens dubte difondre la música actual hauria de ser un goig i una de les obligacions de cada intèrpret.

Si a més són els mateixos intèrprets els qui

promouen la creació de noves obres per al seu instrument i qui les enregistra perquè puguin ser ben conegudes i no quedin oblidades, ja tenim tancat el triangle màgic: compositor-creació-intèrpret.

Al disc podrem sentir els encàrrecs que el duet ha fet a set compositors. I el resultat sonor és un compendi de varietat de llenguatges i estètiques defugint l'experimentalisme. Les obres no solen durar més de deu minuts i ens proposen realment un veritable treball cambrístic. Des dels modes octòfons que donen vida a *Cantus horn* de Francisco Zacarés –organitzat en forma d'*allegro* sonata i amb dos temes ben contrastants–, passant pel diàleg i el virtuosisme d'*Introducció i galop* de Salvador Brotons –amb textures gairebé orquestrals– o *Tientos de la trompa alada* de César Cano. Hi ha també espai per a dues obres escrites en homenatge al fill del trompista, mort tràgicament: *Mar sin luna* de Juan José Colomer i *Elegía* de Miguel Ángel Tallante. Clouen el disc l'atractiu i inquiet *Juegos sobre 'Tocatico-tocatá'* de Miguel Bustamante i la contrastant *Consolación* de José Luis Turina. La claredat, la potència i la bellesa sonora de Javier Bonet, al costat de la sempre atenta, pulcra i dialogant Míriam Gómez sobresurten en un disc tan opulent com extraordinari. La presa de so excel·lent d'IBS reforça un disc que no pot passar desapercebut. **Santi Riu**

IMPRESINDIBLE PER GAUDIR DE LA DECIDIDA APOSTA PER LA NOVA CREACIÓ D'UN REPERTORI PER A TROMPA I PIANO.

MÚSICA ENCRUADA

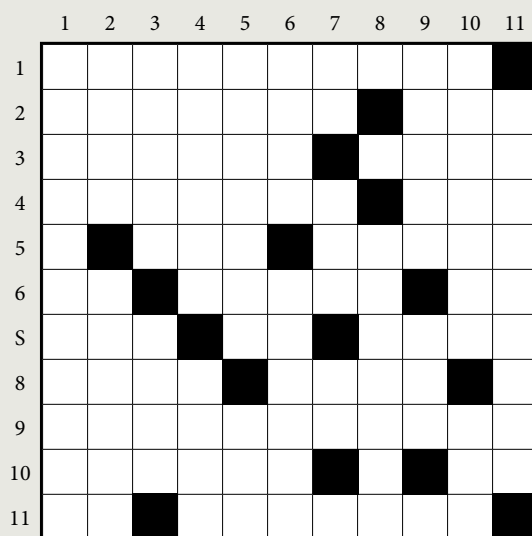
Horizontals

1. Notes musicals que no s'ataquen a la caiguda del temps, sinó una mica abans. | **2.** Instrument musical, de vent i de fang. Crespó negre, en senyal d'això (del revés). | **3.** El vent xaloc tal com l'anomena Vivaldi a *Les quatre estacions*. Dues notes musicals seguides: interval ascendent de tercera d'un to i mig. | **4.** L'autor del *Trinat del diable*. Suds avocàtics. | **5.** Una batuta. Oda musical desordenada. I ara desordenem una "faena". | **6.** El que li diu Don Giovanni a l'estàtua del Comendatore quan aquest el convida a penedir-se. Il·lusió, sense els 49 del davant. *Sforzando* a la partitura. | **7.** Groc consonàntic. Ravel vocàlic. Ràdio Diversa d'Audiència Internacional. | **8.** Necessària per votar. Forat per passar-hi el botó de la casaca del director de la banda. Nono (Luigi) o Nin (Culmell). | **9.** Acord amb xoc de freqüències molest. | **10.** L'energia que cal per fer sonar la tuba. Mi major. Anton Rubinstein. | **11.** Sol avocàtic. Espectacle teatral típic de Broadway (del revés).

Verticals

1. Notes amb un coixinet al davant. | **2.** La policia sense en Pol. Família insigne de lutiers d'instruments de vent de Vilanova (s'esmuny cap a l'esquerra per l'11 horitzontal). | **3.** Explico una història, com ara la de *Pere i el llop*. La Consol s'ha quedat sense les timbales. | **4.** Instrument de percussió, segons en Lorca: "*Escarabajo sonoro*". Residència per a músics jubilats. | **5.** Fragment musical que el professor posa a classe (cap amunt). Animal amb ales que dona nom a l'instrument del 2 horitzontal. | **6.** Projecte Numerari d'Orquestres Nacionals. Emets sons vocals (espero que afinats) cap amunt. | **7.** La major i la major. La part central d'un nombre finit. Richard Addinsell. Una batuta. | **8.** Re major. Serpentó. Estrangeres (encara que no es diguin Anna). | **9.** La dedicatària de la peça per a piano més famosa (i fàcil) de Beethoven. Títol nobiliari del que canta "La donna è mobile". Pont de violí fent la vertical. | **10.** La van patir Smetana, Beethoven i també Brian Johnson, el vocalista d'AC/DC. Quan va escriure Bach una òpera? (cap amunt). | **11.** No ajustar bé les freqüències sonores.

Núm. 376

Solucions Núm. 375

1	A	L	L	E	G	R	I	T	O	C	
2	M	I	T	R	I	D	A	T	E	A	
3	A	R	M	O	C	R	U	C	S		
4	D	E	E	V	N	I	N	E	S		
5	E	S	T	R	A	N	Y	A	C	I	
6	U	C	A	N	T	O	R	S	O		
7	S	T	E	R	N	R	A	E	T	P	
8	U	T	I	M	E	T	R	E			
9	O	B	E	O	A	S	A	I	A		
10	C	E	R	U	T	I	N	I	N		
11	I	S	A	B	E	L	L	A	A	L	

per Eduard V. Patsi

Palau de la Música Catalana Estiu al Palau

Més informació i venda
d'entrades www.palaumusica.cat

Amb la col·laboració de:

Ajuntament
de Barcelona
Institut de Cultura

Barcelona
Capital Cultural
i Científica

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Institut de Cultura

inaem

04.07.22
Simfònica de Cobla
i Corda de Catalunya

11.07.22
Phantasm Viol
Consort
—*El clave ben
temperat* de Bach

14.07.22
Magnificat(s)
—Clausura 10è
Festival Bachcelona

16.07.22
Julia Lezhneva
& OBC

18.07.22
Cor de Noies
de l'Orfeó Català
& Vespres d'Arnadí
—*Stabat Mater*
de Pergolesi

26.07.22
Pau Codina, violoncel

01.08.22
Dmytro Choni, piano

22.08.22
Marta Puig, piano

29.08.22
Marta Zabaleta, piano

AMB CONCEPCIÓ BADIA, TORNEN MÉS QUE CANÇONS

Text Rosa Montalt • Fotografies Fons Conxita Badia, Biblioteca de Catalunya

Conxita Badia amb
Apel·les Mestres, 1934

Els papers d'un personatge carismàtic que passen a formar part del fons patrimonial de la Biblioteca de Catalunya s'acostumen a complementar al llarg dels anys. Aquest és el cas del fons de la soprano i professora de cant Concepció Badia i Millàs (Barcelona, 1897-1975), la nostra Conxita Badia. Així, a més del fons personal de la cantatriu, els fons de Carlos Manso, Frederic Mompou, Anna Ricci, Manuel Valls Gorina o Josep Valls Royo, per dir-ne alguns, aporten dades, papers, paraules o imatges seves.

Va ser a final dels anys noranta quan Conxita, Mariona i Carme Agustí Badia van oferir el Fons de la seva mare per ser descrit, conservat i difós. Primer ingressaren les partitures i els enregistraments sonors, i una dècada després s'hi incorporà la documentació –amb la correspondència, fotografies, programes, etc.–, a més d'alguna altra partitura.

Ens centrarem especialment en el conjunt de partitures, en ser una col·lecció musical força singular. Comprèn manuscrits originals i edicions d'arreu del món que

inclouen des de cançons de bressol i música popular i folklòrica fins a *lieder*, cambra, oratoris, àries d'òpera i sarsueles, entre d'altres. Amb tot, la soprano és més recordada per la cançó catalana, espanyola i hispanoamericana. El repertori també denota una Conxita Badia oberta als nous corrents i als compositors novells, dels quals va estrenar diverses obres.

Recordem que on anava ella, hi anaven les cançons. D'aquí ve que la majoria de partitures incloguin dedicatòries autògrafes i anotacions manuscrites amb indicacions per a la interpretació. Moltes estan malmeses per l'ús arran dels nombrosos concerts i viatges que dugué a terme. La música l'acompanyà a l'exili. De Barcelona s'emportà originals de Narcís Bonet, Pau Casals, Joan Comellas, Silveri Fàbregas, Manuel de Falla, Robert Gerhard, Enric Granados, Joan i Ricard Lamote de Grignon, Apel·les Mestres, Enric Morera, Joaquim Homs, Joan Llongueras, Frederic Mompou, Xavier Montsalvatge, Joaquín Rodrigo, Eduard Toldrà o Josep Valls Royo.

Després, amb ella tornaren obres de compositors com Juan José Castro, Alberto Ginastera, Mozart Camargo Guarnieri, Carlos Guastavino, Jayme Ovalle o Heitor Villa-Lobos. La presència d'originals autògrafs de compositors hispanoamericans al Fons de la Biblioteca es deu en bona part al seu repertori.

També destaquen alguns blocs documentals, com ara el conjunt de partitures originals d'Enric Granados, que converteix el Fons en consulta obligada per a investigadors del mestre. Un altre bloc és el relacionat amb Robert Gerhard. Entre la correspondència, les fotografies i les obres trobem *L'infantament meravellós de Schahrazada* –dedicada a Conxita Badia i estrenada per ella al Palau de la Música el 1918. O el conjunt d'arranjaments i orquestracions de Jaume Pahissa sobre cançons populars i obres de compositors com Alessandro Scarlatti, Gabriel Fauré o Maurice Ravel, que realitzà per a les audicions radiofòniques en directe amb la soprano a Buenos Aires.

La documentació del Fons ofereix el testimoni del seu pas com a catedràtica de cant al Conservatori Municipal de Música de Barcelona i als cursos internacionals d'interpretació musical de Santiago de Compostel·la.

En definitiva, el Fons mostra sobretot l'esperit lliure i fort de Conxita Badia, la superació de fronteres físiques i emocionals en volar per sobre de tots com un colom, s'equivoqués o no –com diu la cançó–, envoltada de reconeixements de celebritats, acompanyada dels clàssics, compromesa amb l'avantguarda, de tècnica acurada i repertori generós. 📖

IVET FARRÉS

LA MÚSICA, PENTAGRAMA DE L'EDUCACIÓ: UNA APROXIMACIÓ A LA DIDÀCTICA DE LA MÚSICA A TRAVÉS DE LES METODOLOGIES ACTIVES

Dir. Mariona Masgrau i Rita Ferrer. Universitat de Girona, 2021

IVET FARRÉS

El disc que van enregistrar els alumnes de l'Escola Frigola amb les cançons que havien creat es va vendre a la plaça Major de Banyoles el dia de Sant Jordi.

Aquesta tesi analitza la possibilitat d'utilitzar les metodologies actives a les aules d'educació primària per fomentar un aprenentatge de la música actiu i integral. L'estudi constata que, malgrat el gran nombre de treballs que defensen la necessitat de potenciar la música a l'educació infantil i primària, aquesta encara té molt poc pes en l'educació obligatòria i no acaba de quedar ben integrada a les noves metodologies docents actives i participatives. Per resoldre aquestes mancances, Ivet Farrés planteja una

PER A UNA EDUCACIÓ GLOBAL, CAL QUE ELS MESTRES TINGUIN CONEIXEMENTS DE TOTS ELS ÀMBITS, INCLOENT-HI LA MÚSICA

proposta didàctica a partir de l'aprenentatge per projectes.

Aquesta proposta es va dur a terme a l'Escola Frigolet de Porqueres (Pla de l'Estany) durant el curs 2017-18 entre els alumnes de 5è i 6è, grups on se sol detectar un descens important en l'interès per cantar. El projecte va englobar tot el procés de creació de cançons fins a l'enregistrament, cosa que va engrescar els alumnes i va posar de manifest que la música pot ser l'eix vertebrador d'un projecte interdisciplinari.

JOAN MARIA MARTÍ MENDOZA

LES EPÍSTOLES FARCIDES

La música del dia de Sant Esteve: les epístoles farcides.

Dir. Maricarmen Gómez Muntané i Jesús Alturo i Perucho. Programa de Doctorat en Història de l'Art i Musicologia. Universitat Autònoma de Barcelona, 2020

Aquesta tesi investiga les epístoles farcides, lectures de la missa que incloïen addicions de text i música, habituals en festes particulars del calendari litúrgic, sobretot durant els segles XI-XIV. El treball se centra en les epístoles del dia de Sant Esteve, conreades des del segle XII fins al XIX amb gran varietat de formes i idiomes, de les quals mancava una visió global que, més enllà de l'interès per l'ús de llengües vernacles, inclogués la música.

ÀNGEL LLUÍS FERRANDO MORALES

EL TIRANT LO BLANC FET MÚSICA

El Tirant lo Blanc fet música: les composicions musicals inspirades en el Tirant lo Blanc.

Dir. Rafael Alemany Ferrer i Llúcia Martín Pascual. Universitat d'Alacant, 2020

Aquesta tesi es proposa estudiar, de manera comparativa i interdisciplinària, com la novel·la *Tirant lo Blanc* ha inspirat obres musicals des de la segona meitat del segle XX. La tesi aborda l'anàlisi de diverses obres que mostren l'ampli ventall d'opcions que ha generat la novel·la de Joanot Martorell en la creació musical contemporània, des d'òperes, cantates i un ballet, fins a poemes simfònics i suites, tot incloent-hi també música de cinema i rock.

ANTONI BASSAS, PERIODISTA

“YO-YO MA EM VA EXPLICAR LA SEVA RELACIÓ AMB PAU CASALS”

Estem acostumats a sentir-lo fent anàlisi política o entrevistant els gurús de l'economia, però aquest periodista barceloní també pot parlar de música amb propietat gràcies a la professió que fa anys que exerceix.

TEXT Albert Torrens • FOTOGRAFIA Xavier Bertral / ARA

ALBERT TORRENS: Quina presència tenia la música a casa teva, de petit?

ANTONI BASSAS: El meu pare tocava el piano, el meu avi, la guitarra, i la meva àvia, la mandolina. Jo vaig aprendre una mica de guitarra i encara podria fer-hi algun acord, però més aviat de foc de camp. A casa s'escoltava molta música: la meva mare era molt aficionada a la sarsuela i et podria cantar de memòria fragments sencers de *Doña Francisquita* d'Amadeu Vives. Al mateix temps, amb el meu pare i les meves germanes vaig entrar ràpidament al món de la Nova Cançó: Serrat, Llach i Raimon, per aquest ordre. Curiosament, el meu pare era company de feina d'un tiet d'en Serrat i a casa havien sonat molt la *Cançó de matinada* i *Les sabates*. Encara recordo l'impacte que em va causar veure per primera vegada un disc amb una cançó en català, que era *Les sabates*. A poc a poc, com tothom, vaig anar formant els meus gustos, influïts per la ràdio en un moment en què començava a agafar força la programació del que se'n deia música moderna. I aquí entro en contacte, per raons generacionals, amb la música *disco*: *Saturday night fever* dels Be Gees, però també Gloria Gaynor, Donna Summers, Chicago, Supertramp... A més, a la primera emissora on vaig treballar, Ràdio Joventut, hi havia fet alguna hora d'emissió de música. A mesura que passen els anys, m'ha interessat molt tot el panorama de la cançó en català, per exemple, Roger Mas o Antònia Font.

AT: ¿I pel que fa a la clàssica o el jazz?

AB: No he sovintejat el Liceu, però hi vaig almenys un cop per temporada, així com al Palau de la Música, on he aprofundit

en clàssics de referència com les *Passions* de Bach. I també he anat descobrint el jazz i la bossa nova, dos tipus de música que s'adiuen molt amb la meua manera de veure el món i les meves necessitats anímiques. El jazz compassa la meua posició com a home contemporani, em fa sentir en el meu temps i m'impulsa, i la bossa nova té un punt d'elegància nostàlgica que, en les dosis justes –perquè també pot ser una mica depriment– em fa molta companyia. Em fa sentir molt a gust Antonio Carlo Jovim, i en el jazz, des de Charlie Parker fins als contemporanis, com Diana Kroll. D'altra banda, també tinc un reforç musical de la meua dona, que havia cantat a la Coral Cantiga i va ser directora d'El Violet, la coral infantil dels Lluïsos de Gràcia. Ella va tenir molt d'interès que els nostres fills anessin a fer música a Can Ponsic.

AT: En la teua activitat professional, quan has tingut l'oportunitat, t'ha vingut de gust entrevistar músics importants...

AB: Sí. Haver pogut conèixer i tenir una relació personal amb Lluís Llach, Raimon o Maria del Mar Bonet ha estat biogràficament extraordinari. El directe sempre té un valor i jo vaig fer molta música en directe a *El matí de Catalunya Ràdio*: hi vaig fer cantar Jamie Cullum, Noa o Antònia Font, perquè a les cases de discos ja els estava bé. O per dir més noms, Mark Knopfler, que va atreure una petita gentada a l'estudi. Als Estats Units no vaig parar fins que vaig entrevistar Pete Seeger i Yo-Yo Ma, que em va explicar la seva relació amb Pau Casals, que l'havia dirigit quan ell era un becari en unes jornades que es feien a l'estiu no gaire lluny de Boston. Ell va recordar com caminava precàriament, ja nonagenari, però que quan s'enfilava al podi tenia aquella energia amb què s'adreçava als músics, com es veu en aquella gravació que hi ha del seu assaig a les Nacions Unides. No fa gaire, també vaig entrevistar Wynton Marsalis quan va venir al Palau.

AT: Com prepares una entrevista a un músic?

AB: M'agrada arriscar una mica en les preguntes a partir de la meua pròpia observació, del que jo sento i veig en la música. El periodisme té un defecte principal, que és que no ets especialista en res, però també la virtut que saps una mica de moltes coses. Si hi afegeixes que m'agrada la música i tinc oïda i sentit del ritme, crec que sé interpretar bastant el que pot interessar a la gent. I quan dic interessar, vull dir també –i això em sembla molt important que ho fem en tots els àmbits– que donem eines perquè la gent enriqueixi els seus gustos i amplii el seu camp de coneixement. Crec que la ràdio és un vehicle extraordinari per a la música, el millor que podria trobar, com l'escala plegable de tres graons que la desplegues, t'hi enfiles i et permet arribar a un prestatge superior on no hauries arribat per la teua estatura. Crec que això, al llarg de la meua vida professional, ho he sabut fer i he posat deliberadament la ràdio al servei d'això. Si fas una mica d'atenció a allò que està ben fet i ho presents bé, la gent té moltes ganes d'enriquir-se i sortir de la mediocritat i d'allò de sempre. ✎

Apassiona't

La teva banda sonora

Cat **W**úsica

Palau de la Música Catalana

Celebrem la vida!

Més informació
i venda d'entrades a
www.palaumusica.cat

Amb la col·laboració de:

Cançons de Dowland i Purcell
Desandre, Jupiter & Dunford

Schütz, Schein i Bach
**English Baroque Soloists,
Monteverdi Choir
& Gardiner**

Integral de Simfonies de Brahms
**Orquestra Simfònica de la
Ràdio Sueca & Harding**

Missa de Glòria de Puccini
**Orfeó Català, Orquestra
Filharmònica de Luxemburg
& Gimeno**

Arcadi Volodos

Bach & forward
**Juan de la Rubia, Marco
Mezquida & Alba G. Corral**

Max Richter

